

SI FA NO FA

El contuberni dels Banys de la Mercè

El 10 i 11 de març de 1956 als Banys de la Mercè, un antic balneari desafectat que continuava fent la viu-viu com a fonda decrepita i desmanegada de la mà d'en Conesa (un personatge lleig, aventurer i misteriós que lligava amb el clima decadent, les vastes estances i els ombrívols racons de la mansió), aquell cap de setmana de l'any 1956 ens reunírem als Banys una colla d'amics per a escoltar la paraula de Ramon Vallès, el nostre «Guru», que a ple sol i des del cim d'un turonet allixonà la tribu dels elegits amb petites i profitoses homilies sobre la problemàtica del treball, del matrimoni, del capitalisme, del marxisme, de l'amor diví i de l'amor humà. Els qui hagin viscut aquella època singular, comprendran immediatament que les assignatures professades per Ramon Vallès eren pura dinamita. El curset de sis lliçons que avui pot semblar un tímid programa d'EGB era aleshores una barrinada subterrània contra el control exhaustiu que el règim pretenia exercir sobre les exèquies de la llibertat d'expressió i de reunió. Actes com el nostre resultaven sistemàticament prohibits per l'autoritat governativa, al·legant quimèrics contubernis judeomacònic. L'escamot dels Banys tirà al dret, sense demanar permís a ningú, confiant potser en l'efectivitat de l'estratègia dels fets consumats. Tanmateix, en ésser esbombat a l'Sport el sínode dels Banys de la Mercè, se'ns qualificà de sediciosos i se'ns obrí una fitxa de filocomunistes a la comissaria de Policia local. Allò fou considerat com un curset clandestí per a obtenir el **Master** de Subversió... Si la memòria no em falla, assistiren a aquell aplec subrepticí, entre altres, Joan Guillamet, Valentí González, Toni Montal, Lluís Fort de Ribot, Domingo Sánchez, Vicenç Burgas, Albert Carreras, Evarist Vallès, Domènec Moli i, potser, Eduard Bartolí. Quina colla d'insurrectes!

Ramon Vallès, el mític Ramon Vallès, amb una experiència religiosa com a Pare Blanc, amb un pasat laboral de treballador a les mines de plom de Linares on havia sirgat durament en galeries excavades a tres quilòmetres de fondària al costat de minaires retuts per la silicosi, arrossegava una profunda crisi de valors. Venia molt esmolat pels abusos i les violències que havia vist cometre, impunement, a la Guàrdia Civil de Jaen. Tenia rampells d'il·luminat i també una llegenda pròpia. Corria la brama, per exemple, que Ramon s'autosegrestava a la seva cambra setmanes senceres, fumant, llegint, escrivint o meditant. Ell no acceptava l'arbitrarietat del franquisme; viva al dia, perdut entre les boires del desassossec esbotzades només per algunes evidències de la fe. No creia gaire en les penes del cor: penes de luxe, penes dels «señoritos» i dels hisendats. Les úniques

Vellet de l'any 1956 encaminant-se, tot fent la trapa-trapa de rigor, cap al manantial d'aigües sulfuroses, miraculoses i subversives dels Banys de la Mercè.

desgràcies dignes d'atenció, al seu parer, eren la misèria, la fam, el dolor físic o moral de la tortura i de la repressió. Tenia el rostre serè i impàvid d'una Buda de vori, i unes parpelles mòrbides, caigudes, que ocultaven les llambregades severes o iròniques d'una mirada humida i ullerosa. Aquell cap de setmana als Banys, Ramon Vallès ens féu el sermó de la muntanya enraonant amb molta calma i precisió. Quan volia refermar algun concepte, cloïa els ulls i el cap li tremolava imperceptiblement mentre prosseguia el seu discurs reblant-ne tots els punts i totes les còmes. En desvetllar-se dels èxtasis, un estupor emotiu envaïa l'atmosfera. Els seus somriures guexos i closos com un gargot, l'autenticitat del seu progressisme religiós, la qualitat de les seves arriscades aventures, inspiraven una viva simpatia i un cert respecte inamovible.

Així parlà Ramon Vallès als Banys de la Mercè el 10 i l'11 de març de 1956. Potser sí que tot allò fou profitós, potser sí que ens va ensenyar a ser un xic més solidaris, un xic més subversius... Però jo, ara que han passat més de trenta anys, cada vegada que penso en tot aquell sidral només recordo els acudits dels companys, la flaire de l'herbei, el zumzeig d'alguna abella, el color d'alguna flor i el tuf de l'aigua sulfurosa del balneari.

NARCÍS PIJOAN
Dibuix: Jordi Soler

Tríptic de la nona empordanesa

Son, son! Vine, vine, vine!
Son, son! Vine, que tinc son.

La son és a Peralada
a fer dormir la mainada
Ara ha anat a Castelló
a fer dormir un carbassó.

— I —

La vesprada que es tramunta solemnitzava la cloenda de les parpelles del dia.

Els colors es van fonent dins l'agonia serena del crepuscle. El sol s'aclofava dins l'horitzó i la tenebra creix.

Tot comença a condormir-se. Les boscuries s'agemoleixen sota el mantell blavós que es va ennegrint amb incrustacions d'estels. Les bestioles selvàtiques es cargolen dins dels seus cataus i la guspira dels seus esguards es va afeblint pacíficament.

Als cortals i masies, dins les corts i dalt dels joquiners, hi ha una escalforeta de mandra encomanadissa, dolcíssim preludi del somni.

Son, son! Vine, vine, vine!
Son, son! Vine, que tinc son.

— II —

Les mares empordaneses canten al peu del bressol. La planúria reposa i el ventitjol sospira.

Tot s'ha plegat en un concert íntim. Tot es gronxola amb un ritme dolçament ensonyat.

La fosca espurneja amb innocents promeses i, dins l'arcova, el lilitet dansa suaument. La son es va acostant.

I una triomfal benvinguda silenciosa li dóna acollida en els tendres cataus de roba fina on comença el seu reialme.

A poc a poc, la mainada es rendeix, mentre el paisatge, al marge de pesombres com els infants, s'adorm indiferent.

La son és a Peralada,
a fer dormir la mainada.

— III —

La son s'ha posat sobre els seus ulls com una papallona blanca. Els àngels guardians voleien com volves de neu en mig dels somnis.

La nit ja no és negra, no. És blanca i clara com un mirall on els estels fan feix i es toquen uns amb altres. La netedat d'esperit fa el prodigi.

Algún soroll extemporani trenca el son i un plor de desconhort ressona.

Ulls enfors, la nit s'ha tornat a enfosquir i la tenebra espanta. Cal fer llum perquè la criatura s'assereni i retorni a la calma.

En Sunyer torna a posar-se a l'aguait. Torna la nyonya i es va fent intensa.

La son...
... Ara ha anat a Castelló a fer dormir un carbassó.

JOAN GUILLAMET

Perspectiva d'Alcalá la Real i de l'envelat de la festa. (Fotos MAITE AFONSO).

Figueres-Alcalá la Real: un agermanament que és un fet

per JOAN GUILLAMET

● La figura de Pep Ventura, punt de referència d'aquesta relació

Ben segur que són el record de molts figuerencs aquelles diades de les Fires i Festes de la Santa Creu d'enguany, quan estava a punt de començar l'estiu, en les quals la nostra ciutat va rebre la visita fraternalment il·lusionada d'una bona colla d'andalusos provinents de la ciutat on, fa 172 anys, havia nascut Josep Ventura i Casas, «Pep Ventura», que després passaria la resta pràctica de la seva vida a Figueres i a l'Empordà, on duria a terme la seva tasca transcendental de restaurador de la sardana amb la creació de la sardana llarga i de reformador de la cobla amb la introducció de la tenora, entre altres instruments nobilíssims.

El record d'aquelles diades ens ha anat acompanyant i ara, a punt d'acabar l'estiu, ha arribat el moment de retornar aquella visita i de refermar aquell protocol d'agermanament entre les dues ciutats, Alcalá la Real i Figueres, que va ser signat en la plena maduresa d'aquella nostra primavera.

He tingut l'honor de ser convidat a formar part de la delegació figuerenca que, no fa gaires dies, va traslladar-se a Alcalá la Real en l'avinentsa de les seves Feries i Fiestas de San Mateo, a fi i efecte d'acomplir el ritu cordial d'aquest compromís ple de sentit i de voluntat. La delegació anava presidida pel nostre batlle, Marià Lorca, acompanyat d'alguns regidors municipals i diverses personalitats de la vida figuerenca.

El viatge realitzat en tres magnífics i comodíssims autocars, tant a l'anada com a la tornada, va ser llarg i potser fins i tot cansat, però alleugerit per l'atenuant de la il·lusió, de les emocions sentides i de les satisfaccions rebudes.

UNA ACOLLIDA FERMA

Jo recordo que la primera vegada que vaig anar a Alcalá la Real, ara deu fer un any, que va ser quan se'm va acudir la idea de remoure i posar en marxa aquest agermanament i vaig tenir els primers contactes amb el primer tinent d'alcalde alcalaí Casiano Castillo Flores i la bibliotecària i arxivera municipal Carmen Juan Lovera, vaig adonar-me que, després d'haver dit que era de Figueres, ja semblava que la

gent me mirava d'una altra manera i que la cordialitat començava a fluir abundantment del seu tracte.

Després va venir l'expedició d'alcalaíns a Figueres i, amb la descoberta de la terra on Pep Ventura visqué la seva vida i desenvolupà el seu esperit creatiu, tingueren avinent de connectar amb l'esperit empordanès i de comprovar el seu tarannà obert i hospitalari.

No trobo paraules per descriure l'acollida que ens ha dispensat el poble alcalaí, que se'ns ha manifestat altament sensible a les nostres coses, en el qual és possible que hi hagi més d'una coincidència entre nosaltres. Ens ha fet conèixer amb ells les seves festes els dies que hi hem estat, hem viscut l'ambient festiu de les casetes al «real de la feria», hem menjat, hem begut, hem ballat. Alguns dels nostres, més bé o més malament, però amb tota la voluntat, s'han esmerçat en ballar sevillanes.

No s'ha estalviat res per cap de les dues bandes que pogués contribuir a l'augment de l'afecte i la cordialitat entre les dues comunitats. Ja no es tracta, com diu un acudit que va rodant, de catalans i andalusos, sinó d'«andalans» i «catalusos».

Pep Ventura, punt de referència

No cal dir que el punt de referència constant que hi ha hagut ha estat Pep Ventura i tot el seu entorn patriòtic i musical.

Entre els parlamentaris pronunciats dissabte en l'acte de la recepció oficial a l'Ajuntament, cal remarcar, a més dels discursos del batlle alcalaí, Felipe López García, i del cronista oficial d'Alcalá la Real, Domingo Murcia Rosales, l'apologia de la sardana pronunciada pel nostre alcalde Marià Lorca, que va tenir la virtut d'engrescar i conscienciar els alcalaíns de cara a tot allò que la figura de Pep Ventura representa.

Uns altres moments d'emoció intensa van ser els del matí de diumenge quan, després d'haver sortit de la Casa de la Vila precedits de macers, la Corporació municipal d'Alcalá la Real i els representants de la Corporació municipal figuerenca en direcció a la Glorieta de la

Música del Paseo de los Alames, els alcalaíns es van veure sorpresos per la presència d'en Janet i la Justa, els nostres gegants figuerencs, que acompanyats del nostre capgrós i nan principal, en Berruga, varen començar a ballar als acords dels instruments dels grallers amb evolucions que omplien d'astorament i admiració el públic d'Alcalá la Real.

Una fita històrica: sardanes al cor de l'Andalusia

Acabat el ball dels gegants amb aplaudiments càlids per als geganters i els grallers, la Cobla Figueres, que ja estava a punt, va iniciar un galop de cortesia al so de la qual varen fer la seva entrada una colla de sardanistes, tots ells abillats amb la indumentària típica catalana, sense oblidar la formosa barretina. Acabat el galop, els balladors s'agafaren de les mans, formaren la rotllana i es disposaren a ballar la primera sardana que es ballava públicament a Alcalá la Real, en terres d'Andalusia.

Compte! que aquestes són dades per a la història. Aquesta primera sardana que va ballar i repuntejar la colla de sardanistes va ser la titulada «Mil·lenari» del compositor Carles Santiago. L'expectació va ser intensa i la justesa de moviments per part dels balladors va ser admirada i aplaudida per part de tothom.

Després d'aquesta primera sardana, que va ser més aviat d'exhibició, la cobla va iniciar-ne una altra, la titulada «Pep Melció» del compositor Mas Ros, que ja va ser de participació. Gairebé tots nosaltres, mudats com anàvem, vàrem llevar-nos els gecs i vam deixar-los a terra en un pilot al mig de la rodona. I amb una emoció indescriptible, ben agafats de les mans i els braços tensos, vam submergir-nos en l'encís de la nostra dansa.

A la nostra rodona s'havien afegit alguns alcalaíns, que ja havien començat a tastar el repunteig sardanívola en la seva vinguda a Figueres per Santa Creu i aquesta vegada ja ho feien amb un desèiximent i encert prou estimables.

Es va parlar fins i tot de la possibilitat d'enviar des de Figueres algun professor experimentat per ensenyar a ballar sardanes als alcalaíns.

Estic somniant en futures expedi-

cions d'alcalaíns a Figueres per la Santa Creu d'anys futurs esdevenidors tot portant les seves colles de sardanistes per prendre part en els nostres concursos de sardanes, capaces de guanyar la revessa, la de lluïment i d'estrènyer les mans i els cors ben fort en la sardana de germanor. Varen ser tocades també les sardanes «Jorn alegre» de Joaquim Serra, «Una mirada» de Pep Ventura i fou estrenada la sardana «A Alcalá la Real» original del compositor manlleuenc Jaume Pons i Jufre. No cal oblidar que la mare de Pep Ventura era filla de Manlleu.

Branques d'olivera

En l'intercanvi d'activitats pròpies de cada població hem pogut comprovar la fonda arrel que té Alcalá la Real pel que fa a l'art de la música.

Van ser gratíssims el concert de la rondalla «Manuel Hermoso» i el de la Coral «Alfonso XI» amb el colofol magnífic de la soprano Aurora Suárez. També ens ha ajudat a comprendre la personalitat històrica i cultural de la ciutat germana la visita d'alguns, com la Fortaleza de la Mota, lligada en certa manera amb els temps llunyans de la dominació musulmana, l'església de la Consolidación amb el seu magnífic altar barroc, que fa pensar amb el de Cadaqués i el nou emplaçament del monument a Pep Ventura a la Glorieta de la Música del Paseo de los Álamos i a la vora del qual va ser feta la ballada de sardanes.

Com a aportació figuerenca hi havia l'exposició de fotografies «Meli-Dalí» i una mostra del nostre

Museu dels Juguets, que van ser força visitades als locals de la Biblioteca Pública.

Va haver-hi una mena de concert pels grups rockers empordanesos Locura de Amor i La Cripta.

També va ser present aquests dies per Alcalá la Real i va deixar-se veure fins i tot per la propera ciutat de Granada la unitat mòbil, aquella camioneta de color blavós que hem vist aparcada a dalt de la Rambla amb el nom de Figueres als costats, que va ser dissenyada per Eduard Bartolí i que serveix per promoure el nostre turisme arreu allà on va.

Com a comiat hi hagué la Nit de foc a càrrec del grup Els Diablos de l'Albera. Ens vam estar dient «A reveure» en mig d'uns espectes i uns escampalls d'espurnes que als alcalaíns no devien fer-los gaire gràcia, ja que és possible que no tinguin per habituals aquesta mena d'esbravaments populars. Però s'ho van agafar bé i amb un bon sentit de l'humor, mig rient, mig tremolant, ja que n'hi havia algun que semblava que no les tenia pas totes.

De manera que la nit alcalaína va quedar curulla de sorolls, de guspires, d'alegria, de confraternitat. Era l'hora dels adéus.

L'endemà pujàvem als autocars amb recança per reprendre el retorn cap a casa. A la sortida d'Alcalá la Real el nostre autocar s'aturà i algú tingué l'acudit de baixar a collir unes branques d'olivera, d'aquest arbre tan esponerós en aquesta banda d'Andalusia. Eren per deixar-les, en arribant a Figueres, al peu del monument a Pep Ventura.

Els Diablos de l'Albera pels carrers d'Alcalá. (Foto MAITE AFONSO).

FIGUERES - ALCALÁ LA REAL

UN AGERMANAMENT QUE ÉS UN FET

Ben segur que són en el record fe molts figuerencs aquelles diades de les Fires i Festes de la Santa Creu d'enguany, quan estava a punt de començar l'estiu, en les quals la nostra ciutat va rebre la visita fraternalment il·lusionada d'una bona colla d'andalusos provinents de la ciutat on, fa 172 anys, havia nascut Josep Ventura i Casas, "Pep Ventura, que després passaria la resta pràctica de la seva vida a Figueres i a l'Empordà, on duria a terme la seva tasca trascendental de restaurador de la sardana amb la creació de la sardana llerga i de reformador de la cobla amb la introducció de la tenora, entre altres instruments nabilíssims. El record d'aquelles diades ens ha anat acompanyant i ara, a punt d'acabar estiu, ha arribat el moment de retornar aquella visita i de reafirmar aquell protocol d'agermanament entre les dues ciutats, Alcalá la Real i Figueres, que va ser signat en la plena maduresa d'aquella nostra primavera.

He tingut l'honor de ser convidat a formar part de la delegació figuerenca que, no fa gaires dies, va traslladar-se a Alcalá la Real en l'avinentesa de les seves Fires y Fiestas de San Mateo, a fi i efecte d'acomplir el ritu cardinal d'aquest compromís ple de sentit i de voluntat. La delegació anava presidida pel nostre batlle, Marià Llorca, acompanyat d'alguns regidors municipals i diverses personalitats de la vida figuerenca. El viatge realitzat en tres magnífics i còmodes autocars, tant a l'anada com a la tornada, va ser llarg i potser fins i tot cansat, però alleugerit per l'atenuant de la il·lusió, de les emocions sentides i de les satisfaccions rebudes.

UNA ACOLLIDA FERMA

Jo records que la primera vegada que vaig anar a Alcalá la Real, ara deu fer un any, que va ser quan se'm va acudir la idea de remoure i posar en marxa aquest agermanament i vaig tenir els primers contactes amb el primer tinent d'alcalde alcaí Casiano Castillo Flores i la bibliotecària i arxivera municipal Carmen Juan Levea, vaig adonar-me que després d'haver dit que era de Figueres, ja semblava que la gent em mirava d'una altra manera i que la cordialitat començava a fluir abundantment del seu tracte. Després va venir l'expedició d'alcaí al Figueres i, amb la descoberta de la terra on Pep Ventura visqué la seva vida i desenvolupà el seu esperit creatiu, tingueren avinent de connectar amb l'esperit empordanès i de comprovar el seu caràcter obert i hospitalari. No trobo paraules per a descriure l'acollida que ens han dispensat el poble alcaí, que se'ns ha manifestat altament sensible a les nostres cases, en les quals és possible que hi hagi més d'una

coincidència entre nosaltres. Ens han fet conviure amb ells les seves festes els dies que hi hem estat, hem viscut l'ambient festiu de les casotes al "recal de la feria", hem menjat, hem begut, hem ballat. Alguns dels nostres, més bé o més malament, però amb tota la voluntat, s'han ~~acompanyat~~ acompanyat en ballar "sevillanes". No n'ha costat res per cap de les dues bandes que pogués contribuir a l'acreciment de l'afecte i la cordialitat entre les dues comunitats. Ja no es tracta, com diu un acudit que va rodant, de catalans i andalusos, sinó d'"andalans" i "catalusos".

PEP VENTURA, PUNT DE REFERÈNCIA

No cal dir que el punt de referència constant que hi ha hagut ha estat Pep Ventura i tot el seu entorn patriòtic i musical. Entre els parlaments pronunciats el dissabte en l'acte de la recepció oficial a l'Ajuntament, cal remarcar a més dels discursos del batlle alcalde, Felipe López García, i del cronista oficial d'Alcalá la Real, Domingo Murcia Rosales, l'apologia de la sardana pronunciada pel nostre alcalde Marià Lorca, que va tenir la virtut d'engrescar i conscienciar els alcalalins de cara a tot allò que la figura de Pep Ventura representa.

Uns altres moments d'emoció intensa van ser els del matí del diumenge quan, després d'haver sortit de la Casa de la Vila precedits de macers la Corporació municipal d'Alcalá la Real i els representants de la Corporació municipal figuerenca en direcció a la Glorieta de la Música del Paseo de los Alamos, els alcalalins es van veure sorpresos per la presència d'en "Janet" i la "Justa", els nostres gegants figuerencs, que acompanyats del nostre cap-gros i nan principal, en "Berruga" varen començar a ballar als acords dels instruments dels grallers amb evolucions que em llen d'astorament i admiració el públic d'Alcalá la Real.

UNA FITA HISTÒRICA: SARDANES AL COR DE L'ANDALUSIA

Acabat el ball dels gegants amb aplaudiments èpics per els geganters, la Cobla "Figueras", que ja estava a punt, va encetar un galop de cortesia al so del qual varen fer la seva entrada una colla de sardanistes, tots ells ghillats amb la indumentària típica catalana, sense oblidar la formosa barretina. Acabat el galop, els balladors s'agafaren de les mans, formaren la rotllana i es diu osaren a ballar la primera sardana que es ballava públicament a Alcalá la Real, en terres d'Andalusia. Compte, que aquestes són dades per a la història. Aquesta primera sardana que va ballar i repuntejar la colla de sardanistes va ser la titulada "Millenari" del compositor Carles Santiago. L'expectació va ser intensa i la justesa de moviments per part dels balladors va ser admirada i aplaudida per part de tothom. Després d'aquesta primera sardana, que va ser més aviat d'exhibició, la cobla va encetar-ne una altra, la titulada "Pep Melció" del compositor Mas Res, que ja va ser de participació. Gairebé tots nosaltres, mudats com anàvem, varem llover-nos els geccs i vam deixar-los a terra en un pilot al mig de la rodona. I amb una emoció indescriptible, ben agafats de les

[1]

Varen ser tocades també les sardanes "Jorn alegre" de Joaquim Serra, "Una mirada" de Pep Ventura i fou estrenada la sardana "A Alcalá la Real" original del compositor manlleuenc Jaume Pons i Jufre. No val oblidar que la mare de Pep Ventura era filla de Manlleu.

[2]

També va ser present aquests dies per Alcalá la Real i va deixar-se veure fins i tot per la propera ciutat de Granada la unitat mòbil, aquella camioneta de color blavós que hem vist aparcada a dalt de la Rambla amb el nom de Figueres als costats, que va ser dissenyada per Eduard Bartolí i que serveix per a promoure el nostre turisme arreu allà on va.

mans i els braços tensos, vam submergir-nos en l'encís de la nostra dansa. A la nostra rodona s'havien afegit alguns alcalains, que ja havien començat a testar el repunteig sardanívol en la seva vinguda a Figueres per Santa Creu i aquesta vegada ja ho feien amb un desciximent i encert prou ~~estimables~~ estimables. Es va parlar fins i tot de la possibilitat d'enviar des de Figueres algun professor experimentat per ensenyar a ballar sardanes als alcalains. Estic somniant en futures expedicions d'alcalains a Figueres per la Santa Creu d'any venidero tot portant les seves colles de sardanistes per a prendre part en els nostres concursos de sardanes, capaces de guanyar la revessa, la de lluiment i d'estrènyer les mans i els cors ben fort en la sardana de germanor.

BRANQUES D'OLIVERA

En l'intercanvi d'activitats pròpies de cada població hem pogut comprovar la fonda arrel que té Alcalá la Real pel que fa a l'art de la música. Van ser gratíssims el concert de la rondalla "Manuel Hermoso" i el de la Coral "Alfonso XI" amb el colofó magnífic de la soprano Aurora Suárez. També ens ha ajudat a comprendre la personalitat històrica i cultural de la ciutat germana la visita d'alguns monuments com la Fortalesa de la Meta, lligada en certa manera amb els temps llunyans de la dominació musulmana, l'església de la Consolación amb el seu magnífic altar barroc, que fa pensar amb el de Cadisqués i el nou emplaçament del monument a Pep Ventura a la Glorieta de la Música del Paseo de les Aïllanes i a la vora del qual va ser feta la ballada de sardanes. Com apartació figuerenca hi havia l'exposició de fotografies "Moli-Dali" i una mostra del nostre Museu dels Juguets, que van ser força visitades als locals de la Biblioteca Pública. També va haver-hi una mena de concert pels grups rockers empordanesos "Locura de Amor" i "La Cripta".

Com a coniat hi heguem la Nit de Foc a càrrec del grup "Els Diablers de l'Albera". Ens vam estar dient "A reveure" en mig d'uns espetecs i una escampalla d'escurnes que als alcalains no devien fer-los gaire gràcia, ja que és possible que no tinguin per habituals aquesta mena d'esbravaments populars. Però s'ha van agafar bé i amb un bon sentit de l'humor, mig tremolant i mig rient, ja que n'hi havia algun que semblava que no les tenia pas totes. De manera que la nit alcalaina va quedar curulla de sorulls, de guspires, d'alegria, de confraternitat. Era l'hora dels adéus.

L'endemà pujàvem als autocars amb reconça per reprendre el retorn cap a casa. A la sortida d'Alcalá la Real el nostre autocar s'aturà i algú tingué l'acudit de baixar a collir unes branques d'olivera, d'aquest arbre tan espanyol en aquesta banda d'Andalusia. Eren per a deixar-les, en arribant a Figueres, al peu del monument a Pep Ventura.

DOS PUNTS DE VISTA D'AQUE

Només per Nadal?

JOAN GUILLAMET

No passen anys en què, quan s'acosten les diades nadalenques, sembla com si es desvetllés en la humanitat el sentit de la beneficència. Es munten generalment unes campanyes inhabituals d'ajuda als necessitosos. Sembla com si, de cop i volta, la gent s'adonés que Crist va néixer molt pobre, que va patir fred i va ser rebutjat, amb excepcions raríssimes, per la resta dels humans. És possible que això del sentit de la beneficència llavors fos quelcom gairebé desconegut o que, si n'hi havia, devia ser molt poc, en una proporció molt ínfima. Però, n'hi ha ara, realment? Una vegada l'any i d'una manera sonada, com s'escau en aquestes diades, sembla que sí.

I potser algunes altres vegades, fins i tot, escampades al llarg de l'any com, per exemple, la Festa de la bandereta de la Creu Roja, el Dia del càncer, el Dia del minusvàlid i tants d'altres, en els quals hi ha l'intent de donar un relleu, una empenta i la virtut de la generositat. Aleshores caldria veure allò que esdevé tota la resta dels altres dies de l'any, que són moltíssims més. Fa de mal dir que si molta gent té la sensació ja d'haver complert, que les necessitats del món ja estan ateses i que ja no cal encaparrar-se més per aquestes qüestions.

No sé si serà un disbarat el que vaig a dir, però hi ha la possibilitat que hi hagi gent que tingui ganes de passar les festes nadalenques amb pau i tranquil·litat, sense el perill d'ennuegar-se amb el gall dindi i els torrons al saber, de sobte, d'algú conegut que s'ha quedat sense feina i, per tant, sense la paga extra ni la senzilla, posem per cas. Sembla que hi ha una manera de foragitar aquests «mals» pensaments: un donatiu, un gest rumbós i qüestió resolta. Després, passat el Nadal, tothom tranquil. I és possible que al cap de pocs dies, enmig de la revetlla i del tiberi de la darrera nit de l'any no hi hagi esma de pensar que els que varen rebre l'ajut nadalenc tornen a passar-ho malament i guanyen amb inquietud la perspectiva negra del nou any que és a punt de començar.

Hi ha un altre aspecte a considerar entorn d'aquest punt. I és la manera mitjançant la qual es fan arribar als indigents els ajuts esmentats. L'exercici de la caritat no és tan senzill com sembla, ja que és quelcom molt delicat, una faceta del tracte humà en la qual es necessita el recurs de molta mà esquerra perquè sigui efectiva. Per regla general, l'única gent que accepta les almoïnes sense parpellejar ni tornar-se vermells solen ser els mangants o els captaires professionals. Aquest és un altre problema i potser força més complicat. La qüestió canvia molt quan es tracta de persones que, per causes alienes a la seva voluntat, s'han vist reduïdes a la misèria. Per a aquesta gent, el fet de rebre un donatiu o qualsevol cosa per l'estil pot arribar a constituir una humiliació seriosa per a la seva pròpia dignitat i n'hi ha que s'estimen més passar greus privacions abans de passar per la vergonya de demanar res a ningú. Caldria trobar la manera que el pròisme rebés l'ajut gairebé sense adoanar-se'n ni saber de qui el reb, com si li caigués realment del cel.

El benefactor, anònim com cal suposar, quedaria amb la seva individualitat fosa dins de la gran germanor que, com un coixí protector, hauria de recolzar i empara la gran massa de menesterosos que hi ha al

nostre món. Encara que cal comptar també que, si en el nostre món s'imposa la necessitat de l'auxili benèfic, pot ser per falles prèvies que s'hagin produït en l'aplicació de la justícia d'home a home, en allò de donar a cadascú allò que en justícia li correspon. Aleshores, en comptes de complir amb la caritat, potser caldria complir primer amb la justícia. I hom s'estalviaria una de les dues coses, ja que la justícia és fruit de la caritat. I sense justícia, no crec que la caritat pugui valdre gran cosa.

I retornem al que dèiem abans. El sentit de la beneficència, o sigui de fer el bé, no és cosa que caigui exclusivament dins la jurisdicció nadalenca, per dir-ho d'alguna manera. És cosa de constància vigent durant tot l'any. Malauradament, de la manera com tenim muntada la nostra societat, va havent-hi gent necessitada i menesterosa de debò que s'esforça a no demostrar-ho i ambé mangants i gent més o menys espavilada que va fent la viu-viu a costa de la bona fe i de la credulitat humanes. I un hom va una mica perdut amb això dels ajuts, perquè no sap si el seu gest humanitari es traduirà en un ajut efectiu, fratern i anònim a un proïsme que l'ha de menester realment o perquè el captaire professional de torn arplegui una borratxera que físicament li farà més mal que bé, encara que li serveixi per ofegar els seus propis terrors. Nadal. Tant de bo que tot l'any fos Nadal!

+

NOMÉS PER NADAL?

No passa any que, quan s'acosten les diades nadalenques, sembla com si es desvetllés en la humanitat el sentit de la beneficència. Es munten generalment unes campanyes inhabituals d'ajuda als necessitoses. Sembla com si, de cop i volta, la gent s'adonés que Crist va néixer molt pobre, que va patir fred i va ser rebutjat, amb excepcions raríssimes, per la resta dels humans. És possible que això del sentit de la beneficència llavors fes quelcom gairebé desconegut o, si n'hi havia, devia ser molt poc, en una proporció molt ínfima. Però, n'hi ha ara, realment? Una vegada a l'any i d'una manera senada, com s'escau en aquestes diades, sembla que sí. I potser algunes altres vegades, fins i tot, escampades al llarg de l'any com, per exemple, la Festa de la Bandazeta de la Creu Roja, el Dia del Càncer, el Dia del Minusvàlid i tants d'altres, en els quals hi ha l'intent de donar un relleu, una empenta a la virtut de la generositat. Aleshores caldria veure allò que esdevé tota la resta dels altres dies de l'any, que són moltíssims més. Fa de mal dir si molta gent té la sensació ja d'haver complert,

que les necessitats del món ja estan ateses i que ja no cal encaparrar-se més per aquestes qüestions.

No sé si serà un disbarat el que vaig a dir, però cab la possibilitat que hi hagi gent que tingui ganes de passar les festes nadalanques amb pau i tranquil·litat, sense el perill d'ennuegar-se amb el gall dindi i els terrenys al saber, de sobte, d'algú conegut que s'ha quedat sense feina i, per tant, sense la paga extra ni la senzilla, posem per cas. Sembla que hi ha una manera de fer agitar aquests "mals" pensaments: un donatiu, un gest rumbós i qüestionat resolta. Després, passat el Nadal, t'etorn tranquil. I és possible que al cap de pocs dies, en mig del "reveillon" i del tiberi de la darrera nit de l'any no hi hagi esma de pensar que els que varan rebre l'ajut nadalenc tornen a passar-ho malament i guaiten amb inquietud la perspectiva negra del nou any que és a punt de començar.

Hi ha un altre aspecte a considerar entorn d'aquest punt. I és la manera mitjançant la qual es fan arribar als indigents els ajuts esmentats. L'exercici de la caritat no és tan senzill com sembla, ja que és quelcom molt delicat, una faceta del tracte humà en la qual es necessita el recurs de molta mà esquerra perquè si sigui efectiva. Per regla general, l'única gent que accepta les almes sense par-

pellejar ni tornar-se vermells solen ser els mangants o els captaires professionals. Aquest és un altre problema i potser força més complicat. La qüestió canvia molt quan es tracta de persones que, per causes alienes a la seva voluntat, s'han vist reduïdes a un estat de misèria. Per aquesta gent, el fet de rebre un donatiu o qualsevol cosa per l'estil pot arribar a constituir una humiliació seriosa per a la seva pròpia dignitat i n'hi ha que s'estimen més passar greus privacions abans de passar per la vergonya de demanar res a ningú. Caldria trobar la manera que el pobre rebés l'ajut gairebé sense adonar-se'n ni saber de qui el reb, com si li caigués realment del cel. El benefactor, anònim com cal suposar, quedaria amb la seva individualitat fosa dins de la gran germanor que, com un coixí protector, hauria de recolzar i emparar la gran massa de menesterosos que hi ha al nostre món. Encara que cal comptar també que, si en el nostre món s'impesa la necessitat de l'auxili benèfic, pot ser degut a falles prèvies que s'hagin produït en l'aplicació de la justícia d'home a home, en allò de donar a cadascú allò que en justícia li correspon. Aleshores, en comptes de complir amb la caritat, potser caldria complir primer amb la justícia. I hom s'estalviaria una de les dues coses, ja

que la justícia és fruit de la caritat. I sense justícia, no crec que la caritat pugui valdre gran cosa.

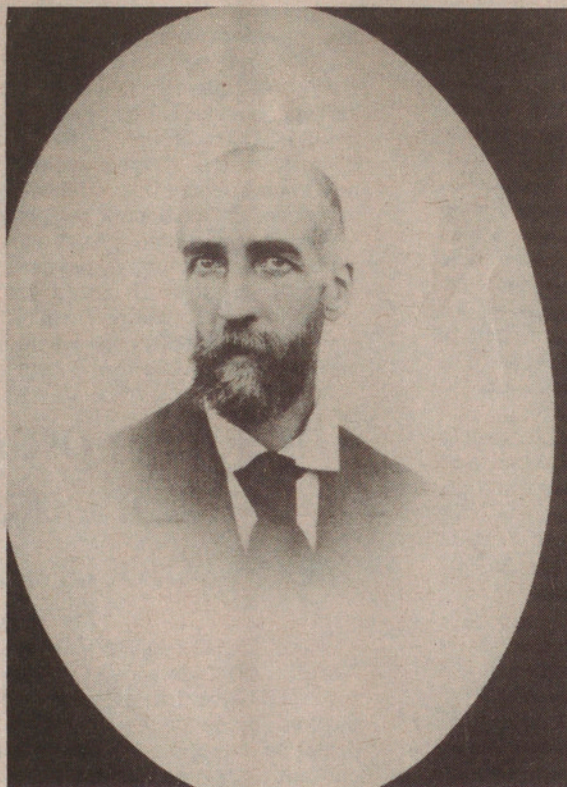
I retornem al que dèiem abans. El sentit de la beneficència, o sigui de fer el bé, no és cosa que caigui exclusivament dins la jurisdicció nadalenca, per dir-ho d'alguna manera. És cosa de constància vigent durant tot l'any. Malauradament, de la manera que tenim muntada la nostra societat, va havent-hi gent necessitada i menesterosa de debé que s'esforcen en no demostrar-ho i també mangants i gent més o menys espavilada que va fant la viu-viu a costa de la bona fe i de la credulitat humanes. I un hom va una mica perdut amb això dels ajuts, perquè no sap si el seu gest humanitari es traduirà en un ajut efectiu, si fratern i anònim a un professional que l'ha de menester realment o perquè el captaire professional de torn arplegui una berratzera que físicament li farà més mal que bé, encara que li serveixi per a efegar els seus propis terrors. Nadal. Tant de bé que tot l'any fos Nadal!

Ramon Pichot: un nom, dos pintors, dues generacions

JOAN GUILLAMET

S'està donant aquests dies al món artístic de la capital catalana una coincidència realment insòlita. Dos artistes amb el mateix nom i naturalment lligats per vincles de parentiu tenen exposada la seva obra a sengles i diferents sales d'art barcelonines. Aquests dos artistes que porten el mateix nom són, en realitat, oncle i nebot. Ramon Pichot i Gironès, nat a Barcelona l'any 1871, afincat a Cadaqués, resident i traspassat a París el 1925, era germà del violoncel·lista Ricard, pare de Ramon Pichot i Soler, l'altre pintor. Per entendre'ns d'aquí en endavant, potser valdrà més que parlem del Ramon Pichot oncle i del Ramon Pichot nebot.

És digne d'elogi l'esforç realitzat pel galerista Artur Ramon, mitjançant el qual ha pogut aplegar un conjunt estimable d'obres disperses del Ramon Pichot oncle, les quals poden facilitar una recuperació de la memòria d'aquest artista, que en els darrers temps, havia quedat una mica esvaïda. El Ramon Pichot oncle pertany a una època que conegué figures artístiques tan magnífiques com Russiñol, Casas, Nonell, Mir, Picasso. Amb tots ells convisqué Ramon Pichot, va compartir inquietuds i mantingué algunes amistats. En Ramonet —com era anomenat familiarment— era el segon d'una colla de germans, tots ells artistes d'una o altra manera, i va ser l'únic de tota la germandat que va decantar-se pel conreu de les arts plàstiques.

El pintor Ramon Pichot i Soler, nebot del també pintor Ramon Pichot i Gironès.

Les peces exposades a la Sala d'Art Artur Ramon del carrer de la Palla ens duen impressions de diferents moments creatius de l'artista en els diferents indrets per on es va moure, atent sempre als missatges estètics que podia copsar i que deixava plasmats en les seves pintures. Tot i els seus

perllongats sojorns a París, on reposen les seves despulles al cementiri de Montmartre, les seves vivències anteriors i d'altres ambients són presents en la seva obra, feta sovint més a base de models mentals o cordials que no pas físics o visuals. Veiem als quadres exposats al carrer de la Palla escenes marítimes pròpies de Cadaqués, però d'un Cadaqués una mica llunyà en el temps, en el qual la vida s'hi endevina més rufola, més dura i més difícil, per bé que també més poètica, però d'una poesia arrelada i gens frívola. També hi veiem escenes d'ambient gitano, resultants segurament dels seus sojorns a Granada i de les seves incursions per l'Albaicín i el Sacro Monte. No cal oblidar tampoc la seva relació amb Juli Vallmitjana, que coneixia a fons el món gitano barceloní i amb el qual havien estat companys, juntament amb Isidre Nonell i altres artistes, en

Ramon Pichot oncle, segons un retrat de l'època.

alguna colla notable de l'època. I també s'hi poden veure alguns retrats, en els quals el model s'endevina més aviat davant de la ment o davant del cor que no pas davant dels ulls. És interessant la revisió d'aquest Ramon Pichot oncle ja que hi ha criteris que el consideren un exponent clar de la generació postmodernista que adapta la tendència estètica proposada per Gauguin, amb un trencament de les normes acadèmiques establertes i un viatge cap a un primitivisme i una ingenuïtat en el procés de recerca vers l'essència de l'art. Cal dir, per si algú vol aprofitar aquesta rara avinentesa, que no crec que es presenti gaire sovint, que aquesta mostra romandrà oberta al públic fins el proper 19 de maig.

A la Sala Parés del carrer de Petritxol hi té exposades trenta-dues pintures fins el 14 de maig vinent en Ramon Pichot nebot. Tot

a base de figueres i paisatges amb una manera de fer sensible, que traspua refinament i sumptuositat. Ramon Pichot nebot és fill de Figueres i germà del també pintor Antoni Pitxot. Havia fet estudis de batxillerat a l'Institut «Ramon Muntaner» i havíem estat companys de classe. Ja llavors recordo que dibuixava meravellosament. Després la seva família va absentar-se de Figueres i estiguérem una colla d'anys sense veure'ns. Vaig retrobar-lo a Barcelona fa una vintena d'anys convertit en un pintor reconegut internacionalment. No passa any que no hi hagi alguna exposició seva en algun lloc, ja sigui del país o de l'estranger, fins i tot al continent americà. I el més curiós, com ja he fet observar altres vegades és que a cada exposició que fa, sigui allà on sigui, no resta mai un quadre que no s'hagi venut. Això vol dir que no li queda mai obra disponible. Alguna vegada jo li he comentat el fet que, essent ell de Figueres, ja és un cas lamentable que els figuerencs no coneguin la seva obra i que sigui coneguda en indrets tan llunyans. Més d'una vegada s'ha pensat i parlat la manera d'organitzar una antologia al Museu de l'Empordà. Però sempre surt el problema de trobar obra disponible. Potser caldria pensar en la possibilitat d'aplegar obres procedents de col·leccions privades i muntar una exposició purament d'exhibició i sense finalitats comercials. Només perquè els figuerencs tinguessin avinent de veure i disfrutar l'obra pictòrica d'un artista figuerenc conegut arreu del món.

Noia estirant-se. Oli sobre tela de Pichot Soler.

«Cadaqués» de Ramon Pichot Oncle.

+

RAMON PICHOT: UN NOM, DOS PINTORS, DUES GENERACIONS
=====

S'està donant aquests dies al món artístic de la capital catalana una coincidència realment insòlita. Dos artistes amb el mateix nom i naturalment lligats per vincles de parentiu tenen exposada la seva obra a sengles i diferents sales d'art barcelonines. Aquests dos artistes que porten el mateix nom són, en realitat, oncle i nebot. Ramon Pichot i Gironès, nat a Barcelona l'any 1871, afineat a Cadaqués, resident i traspassat a París el 1925, era germà del viloneel·lista Ricard, pare de Ramon Pichot i Soler, l'altre pintor. Per entendre'ns d'aquí en-davant, potser valdrà més que parlem del Ramon Pichot oncle i del Ramon Pichot nebot.

Es digne d'elogi l'esforç realitzat pel galerista Artur Ramon, mitjançant el qual ha pogut aplegar un conjunt estimable d'obres disperses del Ramon Pichot oncle, les quals poden facilitar una recuperació de la memòria d'aquest artista, que en els darrers temps, havia quedat una mica esvaïda. El Ramon Pichot oncle pertany a una època que conegué figures artístiques tan magnífiques com Rusiñol, Casas, Nonell, Mir, Picasso. Amb tots ells convisqué Ramon Pichot, va compartir inquietuds i mantingué algunes amistats. En Ramonet — com era anomenat familiarment — era el segon d'una colla de germans, tots ells artistes d'una o altra manera, i va ser l'únic de tota la germandat que va decantar-se pel conreu de les arts plàstiques.

Les peces exposades a la Sala d'Art Artur Ramon del barceloní carrer de la Palla ens duen impressions de diferents moments creatius de l'artista en els diferents indrets per on es va moure, atent sempre als missatges estètics que podia copsar i que deixava plasmat a les seves pintures. Tot i els seus perllongats sojorns a París, on reposen les seves despulles al cementiri de Montmartre, les seves vivències anteriors i d'altres ambients són presents en la seva obra, feta sovint més a base de models mentals o cordials que no pas físics o visuals. Veiem als quadres exposats al carrer de la Palla escenes marítimes pròpies de Cadaqués, però d'un Cadaqués una mica llunyà en el temps, en el qual la vida s'hi endevina

més rífolo, més dura i més difícil, per bé que també més poètica, però d'una poesia arrelada i gens frívola. També hi veiem escenes d'ambient gitano, resultants segurament dels seus sojorns a Granada i de les seves incursions per l'Albaicín i el Sacro Monte. No cal oblidar tampoc la seva relació amb Juli Vallmitjana, que coneixia a fons el món gitano barceloní i amb el qual havien estat companys, juntament amb Isidre Nonell i altres artistes, en alguna colla notable de l'època. I també s'hi poden veure alguns retrats, en els quals el model s'entdevina més aviat davant de la ment o davant del cor que no pas davant dels ulls. És interessant la revisió d'aquest Ramon Pichot oncle per quant hi ha criteris que el consideren un exponent clar de la generació postmodernista que adapta la tendència estètica proposada per Gauguin amb un trencament de les normes acadèmiques establertes i un viatge cap a un primitivisme i una ingenuïtat en el procés de recerca vers l'essència de l'art. Cal dir, per si algú vol aprofitar aquesta rara avinentesa que no crec es presenti gaire sovint, que aquesta mostra roman- drà oberta al públic fins el proper 19 de maig.

A la Sala Parés del carrer de Petritxol hi té exposades trenta-dues pintures fins el 14 de maig vinent en Ramon Pichot nebot. Tot a base de figures i paisatges amb una manera de fer sensible, que traspuja refinament i sumptuositat. Ramon Pichot nebot és fill de Figueres i germà del també pintor Antoni Pichot. Havia fet estudis de batxillerat a l'Institut "Ramon Muntaner" i havien estat companys de classe. Ja llavors recordo que dibuixava meravellosament. Després la seva família va absentar-se de Figueres i estiguérem una colla d'anys sense veure'ns. Vaig retrobar-lo a Barcelona fa una vintena d'anys convertit en un pintor reconegut internacionalment. No passa any que no hi hagi alguna exposició seva en algun lloc, ja sigui del país o de l'estranger, fins i tot al continent americà. I el més curiós, com ja he fet observar altres vegades és que a cada exposició que fa, sigui allà on sigui, no resta mai un quadre que no s'hagi venut. Això vol dir que no li queda mai obra disponible. Alguna vegada jo li he comentat el fet que, essent ell de Figueres, ja és un cas lamentable que els figuerencs no coneixin la seva obra i que sigui coneguda en indrets tan lluyans. Més d'una vegada s'ha pensat i parlat la manera d'organitzar una antològica al Museu de l'Empordà. Però sempre surt el

problema de trobar obra disponible. Potser caldria pensar en la possibilitat d'aplegar obres procedents de col·leccions privades i muntar una exposició purament d'exhibició i sense finalitats comercials. Només perquè els figuerencs tinguessin avinent de veure i disfrutar ~~en~~ l'obra pictòrica d'un artista figuerenc conegut arreu del món.

Una altra figura musical memorable: Simó Gratacós

(A la memòria l'amic Joan Gratacós i Fàbrega, quasi germà, en homenatge a la memòria del seu pare, home de gran finor d'esperit).

No fa gaire temps que la ciutat de Figueres va vibrar amb l'avinentesa d'un homenatge que fou retut a la figura físicament desapareguda del mestre Enric Sans i Salellas, compositor i violinista figuerenc desaparegut ara aviat farà trenta-vuit anys. Penso que ja era hora que la ciutat el recordés. També es recorda cada any la figura del mestre Ramon Basil, que tant com visqué anà guanyant concursos de composició amb les seves sardanes de concert, quan no aixafava burilles de cigarreta a l'oficina del jutjat on es guanyava la vida. Ja va costar abans que la gran qualitat de la seva música fos valorada com es mereixia. I és que hom arriba a preguntar-se si la història no es comporta de vegades amb una injustícia total, quan permet l'arraconament o l'oblit de personatges que per la seva tasca no en són mereixedors. De totes maneres, tal vegada sigui una sort poder tenir l'avinentesa d'esmenar aquestes mancances, com esdevé en el cas de Simó Gratacós. Simó Gratacós i Oliveras va néi-

xer a Figueres el 21 de gener del 1982. El seu pare era mestre d'obres i ell va seguir professionalment el mateix camí que el seu pare. De manera que ell no va pas ser un músic professional, la qual cosa potser dóna més valor a l'obra que va realitzar. Hi havia, doncs, aquesta passió, la música, que hauria d'exercir marginalment en el seu ésser una influència prodigiosa i exigir-li una dedicació irresistible. Un dels encisos i dels avantatges que ofereix la vida a ciutats petites com Figueres, i més encara en uns temps tan idíl·lics com aquells, que la gent no anava tan de bòlit com ara, és que el temps sembla que transcorre amb més assossegament i permet alternar en certa manera l'atenció a les inquietuds que l'esperit formula amb vehemència juntament amb allò que la vida exigeix d'una manera implacable.

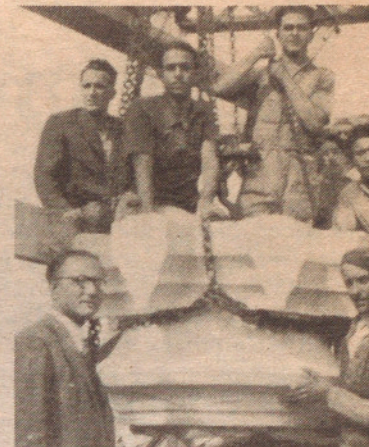
Durant la primera juvenesa de Simó Gratacós el castell de Sant Ferran comptava amb una guarnició de tropa força nodrida i, al davant de la banda militar, hi havia el Músic Major, Don José Cirilo, que a Figueres era considerat com una mena d'enciclopèdia musical d'aquella època. El mestre Cirilo havia nascut a Cartagena i en el seu rodolar per les

diferents guarnicions de la península, havia acabat casant-se amb una catalana i havia vingut a parar a Figueres, on havia quedat definitivament capturat pel país deixant una descendència remarcable, com per exemple l'arquitecte Juli Rosa i Cirilo, ja traspasat, que havia repartit la seva activitat professional entre Barcelona i l'Empordà.

El mestre Josep Cirilo va ser l'introduïdor de Simó Gratacós en el món captivador i apassionant de l'art musical i l'aprenent joveçà d'harmonies es va llançar a fons en l'aprofitament d'aquest mestratge, com no trigaria gaire a demostrar. La seva època de compositor de sardanes es desenvolupa entre els vint i els trenta anys de la seva vida. És per això que les seves sardanes, sempre dins d'una gran dignitat musical i d'acord amb els cànons sardanístics, són sardanes de joventut, dotades d'un estil juvenívol, gràcil, alegre i amb un poder altament estimulant per a la dansa. Entre els seus títols cal recordar «Somriures», «Sota el cel de Catalunya», «Pluja de flors», «Raig de sol», «Germanor», la revessa «Endevinalla», «Victòria», «Deliri», «Carícies», «Marinereta». El nombre de sardanes que va compondre es pot calcular en una

trentena. Les que han estat interpretades són tal vegada «Jovenívola» i «Capvesprada», de les quals se n'havia fet una gravació discogràfica.

La seva etapa de compositor no va durar més enllà dels seus trenta anys d'edat. Des d'aleshores va dedicar la seva activitat musical a la direcció d'agrupacions corals, en la formació de les quals havia intervingut d'una manera fonamental. Ell havia estat el creador de l'orfeó Germanor Empordanesa i de l'anomenat «Els Pomells de Joventut Folch i Torres» a Figueres. Després, amb el pas dels anys i com a conseqüència d'alguns desencisos rebuts que, tot i això, no varen aconseguir refredar el seu entusiasme ni fer canviar aquell humor sa, xiroi i trempat que sempre l'havia caracteritzat, va circumscriure la seva activitat musical a la direcció concertadora de la Capella de Música Parroquial de Sant Pere, que va aplegar durant una colla d'anys, sota l'orientació fervorosa i constant de mossèn Josep Maria Albert i Arnau, llavors organista titular de la parròquia, els amants de la dedicació al cant polifònic. En la memòria de molts és present encara la figura d'«En Simonet», com l'anomenaven molts, al davant d'aquesta formació coral tot animant-la amb la vivacitat del seu gest, batuta a la mà, deixant-se arrossegar i arrossegant els cantaires amb els impulsos del frenesí grandiosos de l'«Al·leluia» de l'oratori «El Messies» de Haendel o dirigint altres peces de Bach, Vitoria, Cèsar Franck i altres autors clàssics o populars del repertori. No cal dir que a les representacions de teatre musical que es feien a la sala d'espectacles del Patronat de la

Simó Gratacós apareix, amb ulleres, a l'esquerra de la foto, mentre es culminen unes obres de reconstrucció de la parròquia de Sant Pere l'any 1946.

catequística, els Pastorets, la Passió (I.N.R.I. de Mn. Rosend Fortunet i «REX» de Manuel Brunet), així com altres peces de teatre líric, la seva presència en la direcció de l'orquestra i els cors era habitual i econòmicament desinteressada.

Simó Gratacós va deixar aquest món el 2 de gener del 1958 a la mateixa ciutat que l'havia vist néixer i en la qual havi bolcat tota la seva vida sencera entre afanys i realitzacions. Va deixar enrere d'ell un manat considerable de composicions sardanístiques que exhalen una sentor fragant de joventut i una tasca constant i generosa en pro de la música que no estaria bé deixar que passés desapercibuda. Tant de bo que aquestes paraules serveixin perquè sigui retut a la seva memòria el deute d'un homenatge públic que la ciutat té envers ell.

EMPORTA

+

UNA ALTRA FIGURA MUSICAL MEMORABLE:

SIMÓ GRATAÇÒS

=====

No fa gaire temps que la ciutat de Figueres va vibrar en l'avinentesa d'un homenatge que fou retut a la figura físicament desapareguda del mestre Enric Sans i Salellas, compositor i violinista figuerenc desaparegut ara aviat farà ~~XXXXXXXXXXXX~~ trenta-vuit anys. Penso que ja era hora que la ciutat el recordés. També es recorda cada any la figura del mestre Ramon Basil, que tant com visqué anà guanyant guanyant concursos de composició amb les seves sardanes de concert, quan no aixafava burilles de cigarret a l'oficina del jutjat ~~XXX~~ on es guanyava la vida. Ja va costar abans que la gran qualitat de la seva música no fos valorada com es mereixia. I és que hom arriba a preguntar-se si la història no es comporta de vegades amb una injustícia total, quan permet l'arraconament ~~XXXXXXXXXXXX~~ o l'oblit de personatges que per la seva tasca no en són mereixedors. De totes maneres, tal vegada sigui una sort poder tenir l'avinentesa d'esmenar aquestes mancances, com esdevé amb el cas de Simó Grataçòs.

Simó Grataçòs i Oliveras va néixer a Figueres el 21 de gener del 1892. El seu pare era mestre d'obres i ell va seguir professionalment el mateix camí que el seu pare. De manera que ell no va pas ser un músic professional, la qual cosa potser dóna més valor a l'obra que va realitzar. Hi havia, doncs, aquesta passió, la música, que hauria d'exercir marginalment en el seu ésser una influència prodigiosa i d'exigir-li una dedicació irresistible. Un dels encisos i dels avantatges que ofereix la vida a ciutats petites com Figueres, i més encara en uns temps tan idíl·lics com aquells, que la gent no anava tant de bòlid com ara, és que el temps sembla que transcorre amb més assossegament i permet alternar en certa manera l'atenció a les inquietuds que l'esperit formula amb vehemència juntament amb allò que la vida exigeix d'una manera implacable.

Durant la primera juvenesa de Simó Grataçòs el castell de Sant Ferran comptava amb una guarnició de tropa força nodrida i, al davant de la banda militar, hi havia el Músic Major don José Cirilo, que a ~~XXXXXXXXXX~~ Figueres era considerat com una mena d'enciclopèdia musical d'aquella època. El mestre Cirilo havia nascut a Cartagena i en el seu rodolar per les diferents guarnicions de la penin-

sula, havia acabat casant-se amb una catalana, havia vingut a parar a Figueres, on havia quedat definitivament capturat pel país deixant-hi una descendència remarcable, com per exemple l'arquitecte Juli Rosa i Cirilo, ja traspassat, que havia repartit la seva activitat professional entre Barcelona i l'Empordà.

El mestre Josep Cirilo va ser l'introduïdor de Simó Gratacòs en el món captivador i apassionant de l'art musical i l'aprenent joveçà d'harmonies es va llançar a fons en l'aprofitament d'aquest mestratge, com no trigaria gaire a demostrar. La seva època de compositor de sardanes es desenvolupa entre els vint i els trenta anys de la seva vida. És per això que les seves sardanes, sempre dins d'una gran dignitat musical i d'acord amb els canons sardanístics, són sardanes de joventut, dotades d'un estil juvenívol, gràcil, alegre i amb un poder altament estimulant per a la dansa. Entre els seus títols cal recordar "Somriures", "Sota el cel de Catalunya", "Pluja de flors", "Raig de sol", "Germanor", la revessa "Endevinalla", "Victòria", "Deliri", "Carficies", "Marinereta". El nombre de sardanes que va compondre es pot calcular en una trentena. Les que han estat més interpretades són tal vegada "Jovenívola" i "Capvesprada", de les quals se n'havia fet una gravació discogràfica. La seva etapa de compositor no va durar més enllà dels seus trenta anys d'edat. Des d'aleshores va dedicar la seva activitat musical a la direcció d'agrupacions corals, en la formació de les quals havia intervingut d'una manera fonamental. Ell havia estat el creador de l'Orfeó "Germanor Empordanesa" i de l'anomenat "Els Pomells de Joventut Folch i Torres" a Figueres. Després, amb el pas dels anys i com a conseqüència d'alguns desencisos rebuts que, tot i això, no varen aconseguir refredar el seu entusiasme ni fer canviar aquell humor sa, xiroi i trempat que sempre l'havia caracteritzat, va circumscriure la seva activitat musical a la direcció concertadora de la Capella de Música Parroquial de Sant Pere, que va aplegar durant una colla d'anys, sota l'orientació fervorosa i constant de mossèn Josep Maria Albert i Arnau, llavors organista titular de la parròquia, els amants de la dedicació al cant polifònic. En la memòria de molts és present encara la figura d'"En Simonet", com l'anomenaven molts, al davant d'aquesta formació coral tot animant-la amb la vivacitat del seu gest, batuta a la mà, deixant-se arrossegar

i arrossegant els cantaires amb els impulsos del frenesi grandios de l'"Al·leluia" de l'oratori "El Messies" de Haendel o dirigint altres peces de Bach, Victoria, Cèsar ~~Wagner~~ Franck i altres autors clàssics o populars del repertori. No cal dir que a les representacions de teatre musical que es feien a la sala d'espectacles del Patronat de la Catequística, els Pastorets, la Passió (I.N.R.I. de Mn. Rossend Fortunet i "REX" de Manuel Brunet) així com altres peces de teatre líric, la seva presència en la direcció de l'orquestra i els cors era habitual i econòmicament desinteressada.

Simó Gratacòs va deixar aquest món el 2 de gener del 1958 a la mateixa ciutat que l'havia vist néixer i en la qual havia bolcat tota la seva vida sencera entre afany i realitzacions. Va deixar darrera d'ell un manat considerable de composicions sardanístiques que exhalen una sentor fragant de joventut i una tasca constant i generosa en pro de la música que no estaria bé deixar que passés desapercibuda. Tant de bo que aquestes paraules serveixin perquè ~~ell~~ sigui retut a la seva memòria el deute d'un homenatge que la ciutat té envers ell.

Manuel Ibáñez Escofet, memòria d'un empordanès

Va ser lluny de Catalunya on va arribar-me i em sorpren- gué dolorosament la trista nova de la fallença del meu estimat amic i compatriota Manuel Ibáñez Escofet. Jo em trobava a Andalusia per coses de família, en un poblet situat a tocar Granada, i per bé que feia temps que havia anat veient com la seva salut arrossegava problemes enutjosos i existia la temença vaga d'un desenllaç fatal el dia menys previst, el fet luctuós es féu present de sobte i, juntament amb ell, la sorpresa colpidora i dolorosa per raons òbvies d'amistat i afecte.

Tot just al començament del seu darrer llibre «La memòria és un gran cementiri», poc menys que pòstum, ja que havia aparegut el mes abans de la seva defunció, hi fa constar la seva professió d'empordanisme: **«Em sento profundament i absolutament empordanès»**. Ja he dit en alguns altres escrits anteriors que no he cregut mai que el lloc de la naixença sigui determinant per a la filiació ulterior d'un individu. Pep Ventura naixé a Alcalá la Real, el pintor Ramon Reig va néixer a Manila. Mai no he sentit ningú que se li hagi acudit dir que Pep Ventura fos andalús o que Ramon Reig fos filipí. D'altra banda, encara hi ha gent que no s'acaba de creure que el músic Isaac Albéniz fos nat a Camprodon. Manuel Ibáñez Escofet havia nascut a Barcelona i en aquest fet, naturalment, la seva voluntat romangué totalment aliena per circumstàncies biològiques. Les seves arrels, però, eren empordaneses i el pas del temps, juntament amb la coneixença del desenvolupament de la història familiar i el contacte íntim i físic amb la terra empordanesa de diferents indrets, tot plegat es veu que va desvetllar una volença d'empordanisme que va ca-

racteritzar gairebé tota la seva vida.

Ibáñez i jo vàrem connectar personalment per primera vegada a la redacció d'«El Correo Catalán», quan aquest diari tenia la seva seu al carrer dels Banys Nous o a la Rambla dels Estudis de Barcelona, una miqueta més amunt, no gaire, del SEPU. Feia poc que jo havia acabat els meus estudis universitaris i aleshores solia enviar de tant en tant algunes croniquetes al «Correo» des de Figueres i tenia un carnet amb la firma de Claudio Colomer Marqués, com a director, que m'acreditava com a corresponsal. Em fa l'efecte que el fet que jo m'estigués i em bellugués per l'Empordà va fer-me Ibáñez molt receptiu i serví un gran record de la seva obertura amical, francament empordanesa, que no va decaure mai ni un moment tant com visqué. Ens anàrem veient, per bé que no pas massa sovint, però cada vegada que ens trobàvem era motiu de gran i manifesta satisfacció, tant per part d'ell com de mi. Encara que ell estigués vivint una vida intensament barcelonina, el seu ésser covava melangies empordaneses que, tal com podem llegir textualment o entre ratlles en el seu llibre, sempre el tingueren forta i dolçament fascinat.

Quan l'any 1966 em vaig traslladar a Barcelona, els nostres contactes es varen fer un xic més freqüents. No pas massa, ja que ell acabava o estava a punt d'agafar la direcció del «Tele/Expres», on el meu fill aprendria després l'ofici de periodista sota la seva direcció. I jo també tenia el temps força ocupat en la docència i altres tasques marginals que m'encantaven, com l'activitat periodística i literària. En diferents avinenteses Manuel Ibáñez Escofet va ser el meu prologuista o presentador i sem-

pre que li vaig demanar alguna cosa d'aquestes, un pròleg o una presentació, mai no se'm va fer pregar gens, sempre acceptava l'encàrrec immediatament i generosa. Les coses que jo he escrit i publicat sempre han donat cabuda a un contingut empordanès considerable. Jo crec que el fet de poder esplaïar-se escrivint o dissertant oralment sobre l'Empordà era quelcom que li produïa una satisfacció indefinible i que li alleugeria el pes de les seves melangies. Ell va ser qui va fer-me el pròleg del primer llibre que vaig publicar, «Tots hem fet l'estraperlo». No li va costar gaire llucar-hi, entre altres aspectes, una perspectiva empordanesa. **«Quasi tot el que explica —diu en un cert moment— passa a l'Empordà i se sent l'olor de la terra i la remor del vent. Fins el llençatge és purament empordanès, amb molts dels girs propis d'aquella terra oberta i alegre. Sembla que escoltis les veus de vocals esbatanades per la tramuntana que tot ho vol tapar»**.

Quan vaig publicar «Vent de tramuntana, gent de tramuntana», el Centre d'Estudis del Baix Fluvià va proposar de fer-ne una presentació al seu local social de

Capmany, que havien estat testimonis de moltes de les seves vivències, i amb aquests ponts onírics abraçava tota la comarca.

Força darrerament vaig demanar-li que em fes el pròleg a la segona edició de «Coses i gent de l'Empordà», després del que Josep Pallach m'havia fet per a la primera edició i seguia encapçalant la segona. Com sempre, va acceptar de seguida la meua petició, sense vacil·lar gens ni mica. Aquí torna Manuel Ibáñez Escofet a trobar-se immers en la mar de sensacions afectives que li suscita la seva volença cordial mitjançant els encisos descoberts en els seus contactes propers o llunyans amb la plana riallera. Aquí fa palès el seu enamorament de la terra radical. **«Enamorar-se de l'Empordà és fàcil»**, diu. I ho fa amb els raonaments idonis per recolzar aquest sentiment, palès en tots aquells que han estat propicis als impactes dels dardells invisibles del país, que constantment mantenen la seva agressivitat dolça i captivadora.

Tot i la seva integració professional barcelonina, jo estic que Manuel Ibáñez Escofet va voler viure sempre allò que se'n diu almenys amb un peu a l'Empordà. El de les seves arrels —Cadaqués, Roses— i el de les seves volences —la resta de la plana i Capmany, el seu darrer sojorn empordanès. Per tot arreu va deixar alenades del seu amor per aquest país i és just que, malgrat que hagin passat uns mesos del seu traspàs, en fem evocació i esment. Qui sap si pot ser alguna mena de compensació, per bé que no pas totalment satisfactòria ni molt menys, del deute d'amor que l'Empordà té envers aquest empordanès nat a Barcelona.

JOAN GUILLAMET

Torroella de Fluvià. Vaig dir a Ibáñez, que ja solia sovintejar Capmany, si voldria venir-hi a dir quatre mots sobre el llibre en qüestió, que m'havia prologat Maria Àngels Anglada. No sé si algú es va preocupar d'enregistrar la magnífica xerrada que va fer aquell vespre torroellenc mentre a fora xiulava amb fúria la tramuntana. Si ningú no ho va fer, és una llàstima. De la mateixa manera que el seu estil literari era natural, espontani i pràcticament instintiu, la facultat de la seva gran facilitat de paraula era tan remarcable, que hom no sap si quan escrivia semblava que estigués transcrivint la seva para oral o quan parlava semblava que estigués llegint allò que havia escrit.

Al cap d'uns quants anys després, concretament el 1988, va fer honor a l'encàrrec rebut de l'Ajuntament de Figueres per pronunciar el Pregó de les Fires i festes de la Santa Creu d'aquell any. El text que va compondre en aquesta avinentesa és una nova professió d'empordanisme concretada en la ciutat que sintetitza esplèndidament la comarca que capitaleja. Des de Figueres estén ponts ideals a punts diversos de l'Empordà, sobretot Cadaqués, Roses i

EMPORDÀ

MANUEL IBÁÑEZ ESCOFET. MEMÒRIA D'UN EMPORDANÈS
=====

Va ser lluny de Catalunya on va arribar-me i em sorprengué dolorosament la trista nova de la fallença del meu estimat amic i compatrioci Manuel Ibáñez Escofet. Jo em trobava a Andalusia per coses de família, a un poblet situat a tocar Granada, i per bé que feia temps que havia anat veient com la seva salut arrossegava problemes enutjosos i existia la temença vaga d'un desenllaç fatal el dia menys previst, el fet luctuós es féu present de sobte i, juntament amb ell, la sorpresa colpidora i dolorosa per raons òbvies d'amistat i afecte.

Tot just al començament del seu darrer ^{llibre} "La memòria és un gran cementiri", poc menys que pòstum, ja que havia aparegut el mes abans de la seva defunció, hi fa constar la seva professió d'empordanisme: "Em sento profundament i absolutament empordanès". Ja he dit en alguns altres escrits anteriors que no he cregut mai que el lloc de la naixença sigui determinant per a la filiació ulterior d'un individu. Pep Ventura nasqué a Alcalá la Real, el pintor Ramon Reig va néixer a Manila. Mai no he sentit ningú que se li hagi acudit dir que Pep Ventura fos andalús o que Ramon Reig fos filipí. D'altra banda, encara hi ha gent que no s'acaba de creure que el músic Isaac Albéniz fos nat a Camprodon. Manuel Ibáñez Escofet havia nascut a Barcelona i en aquest fet, naturalment, la seva voluntat romangué totalment aliena per circumstàncies biològiques. Les seves arrels, però, eren empordaneses i el pas del temps, juntament amb la coneixença del desenvolupament de la història familiar i el contacte íntim i físic amb la terra empordanesa de diferents indrets, tot plegat es veu que va desvetllar-li una volença d'empordanisme que va caracteritzar gairebé tota la seva vida.

Ibáñez i jo vàrem connectar personalment per primera vegada a la redacció de "El Correo Catalán", quan aquest diari tenia la seva seu al carrer dels Banys Nous o a la Rambla dels Estudis de Barcelona, una miqueta més amunt, no gaire, del SEPU. Feia poc que jo havia acabat els meus estudis universitaris i aleshores solia enviar de tant en tant algunes croniquetes al "Correo" des de Figueres i tenia un carnet amb la firma de Claudio Colomer Marqués, com a director, que m'acreditava com a corresponçal. Em fa l'efecte que el fet que jo m'estigués i em bellugués per l'Empordà va fer-me Ibáñez molt receptiu i servo un gran record de la seva obertura amical, francament empordanesa, que no va decaure mai ni un moment tant com visqué. Ens anàrem veient, per bé que no pas massa sovint, però cada vegada que ens trobàvem era motiu de gran i manifesta satisfacció, tant per part d'ell com de mi. Encara que ell estigués vivint una vida intensament barcelonina, el seu ésser covava melangies empordaneses que, tal com podem llegir tex-

tualment o entre ratlles en el seu llibre, sempre el tingueren forta i ~~de~~ament fascinat.

Quan l'any 1966 em vaig traslladar a Barcelona, els nostres contactes es varen fer un xic més freqüents. No pas massa, ja que ell acabava o estava a punt d'agafar la direcció del "Tele/Expres", on el meu fill aprendria després l'ofici de periodista sota la seva direcció. I jo també tenia el temps força ocupat en la docència i altres tasques marginals que m'encantaven, com l'activitat periodística i literària. En diferents avinenteses Manuel Ibáñez Escofet va ser el meu prologuista o presentador i sempre que li vaig demanar alguna cosa d'aquestes, un pròleg o una presentació, mai no sé'm va fer pregar gens, sempre acceptava l'encàrrec immediata i generosament. Les coses que jo he escrit i publicat sempre han ^{donat cabuda a} un contingut empordanès considerable. Jo crec que el fet de poder esplaiar-se escrivint o dissertant oralment sobre l'Empordà era quelcom que li produïa una satisfacció indefinible i que li alleugeria el pes de les seves melangies. Ell va ser qui va fer-me el pròleg del primer llibre que vaig publicar, "Tots hem fet l'estraperlo". No li va costar gaire llucar-hi, entre altres aspectes, una perspectiva empordanesa. "Quasi tot el que explica - diu en un cert moment - passa a l'Empordà i es sent l'olor de la terra i la remor del vent. Fins el llenguatge és purament empordanès, amb molts dels girs propis d'aquella terra oberta i alegre. Sembla que escoltis les veus de vocals esbatanades per la tramuntana que tot ho vol tapar".

Quan vaig publicar "Vent de tramuntana", gent de tramuntana", el Centre d'Estudis del Baix Fluvià va proposar de fer-ne una presentació al seu local social de Torroella de Fluvià. Vaig dir a Ibáñez, que ja solia sovintejar Campmany, si voldria venir-hi a dir quatre mots sobre el llibre en qüestió, que m'havia prologat Maria Angols Anglada. No sé si algú es va preocupar d'enregistrar la magnífica xerrada que va fer aquell vespre torrocellenc mentre a fora xiulava amb fúria la tramuntana. Si ningú no ho va fer, és una llàstima. De la mateixa manera que el seu estil literari era natural, espontani i pràcticament instintiu, la facultat de la seva gran facilitat de paraula era tan remarcable, que hom no sap si quan escrivia semblava que estigués transcrivint la seva parla oral o quan parlava semblava que estigués llegint allò que havia escrit.

Al ^{cap} ~~cap~~ d'uns quants anys després, concretament el 1988, va fer honor a l'encàrrec rebut de l'Ajuntament de Figueres per pronunciar el Pregó de les Fires i Festes de la Santa Creu d'aquell any. El text que va compondre en aquesta avinentesa és una nova professió d'empordanisme concretada en la ciutat que sintetitza esplèndidament la comarca que capitaleja. Des de Figueres esten ponts ideals a punts diversos de l'Empordà, sobretot Cadaqués, Roses i Campmany, que havien estat testimo-

nis de moltes de les seves vivències, i amb aquests ponts onfrics abraçava tota la comarca.

Força darrerament vaig demanar-li que em fes el pròleg a la segona edició de "Coses i gent de l'Empordà", després del que Josep Pallach m'havia fet per la primera edició i seguia encapçalant la segona. Com sempre, va acceptar de seguida la meua petició, sense vacil·lar gens ni mica. Aquí torna Manuel Ibàñez Escofet a ~~trobar-se~~ trobar-se immers en la mar de sensacions afectives que li susciten^a la seva volença cordial mitjançant els encisos descoberts en els seus contactes propers o llunyans amb la plana riallera. Aquí fa palès el seu enamorament de la terra radical. "Enamorar-se de l'Empordà és fàcil.", diu. I ho fa amb els raonaments idonis per recolzar aquest sentiment, palès en tots aquells que han estat propicis als impactes dels dardells invisibles del país que constantment mantenen la seva agressivitat dolça i captivadora.

Tot i la seva integració professional barcelonina, jo estic que Manuel Ibàñez Escofet va voler viure sempre allò que se'n diu almenys amb un peu a l'Empordà. El de les seves arrels - Cadaqués, Roses - i el de les seves volences - la resta de la plana i Campmany, el seu darrer sojorn empordanès. Pertot arreu va deixar alenades del seu amor per aquest país i és just que, malgrat hagin passat uns mesos del seu traspàs, en fem evocació i esment. Qui sap si pot ser alguna mena de compensació, per bé que no pas totalment satisfactòria ni molt menys, del deute d'amor qu' l'Empordà té envers aquest empordanès nat a Barcelona.

Jaume Travesa S.J., deixar la vida lluny

JOAN GUILLAMET

Entremig de les passades festes nadalzenques m'ha arribat la trista nova de la fallença d'un bon amic: el pare Jaume Travesa, de la Companyia de Jesús, missioner a l'Índia, on portava més de quaranta anys consagrat a la seva tasca evangelitzadora. Dos dies abans de Nadal, al cap de pocs moments d'haver encetat la celebració de la seva missa habitual, li esdevingué un malestar que s'anà intensificant fins a obligar-lo a suspendre el ritu que havia iniciat. Al cap de quatre hores, segons la informació que he rebut, ja havia deixat aquest món, i al cap d'unes tretze hores més, les seves despulles mortals havien estat sebollides en aquella terra llunyana, per la gent de la qual tant havia lluitat i, en virtut d'un compromís lliure, s'havia lliurat en tot allò que ell era i podia. El seu compromís havia estat amb Déu, indubtablement. Però també amb la humanitat nombrosíssima d'un país immens, en la vida més feixuga i plena de problemes.

Vàrem fer coneixença en un dels viatges que, de tant en tant, li deixaven fer els seus superiors i llavors vàrem decidir intercanviar correspondència. Vàrem començar a escriure'ns de tant en tant i així nasqué la nostra amistat. Les seves cartes, de les quals en guardo moltes, traspuaven tota la seva gran preocupació pel país que havia escollit per bolcar-hi tot el seu amor i tot el seu entusiasme apostòlic. I també traspuaven l'interès per la situació i el desenvolupament del seu país de naixença. Ell, al mateix que els seus germans, era fill de Canet de Mar. Com també ho havia estat algun altre sacerdot, com mossèn Josep Maria Pujadas, que, sortit d'aquella vila del Maresme, havia fet trontollar espiritualment el bisbat de Girona i alguns bisbats americans.

En les seves cartes, el pare Jaume Travesa m'anava fent comentaris a l'entorn dels esdeveniments que es produïen aquí i allà, i mirava de dissimular una certa ombra de pessimisme que de vegades semblava embolcallar les

L'Índia fou el país escollit pel pare Travesa, molt vinculat amb diverses famílies empordaneses, per desenvolupar la seva tasca com a missioner.

seves paraules. Havia escollit una tasca difícil i compromesa, però no recordo haver-lo vist afluir mai.

Havia fet estudis eclesiàstics al Seminari Conciliar de Girona, on havia coincidit amb altres seminaristes que avui són preveres del bisbat de Girona.

Un d'ells havia estat el nostre rector de la parròquia de Sant Pere de Figueres, mossèn Josep Iglésias. Havia pertangut a una germandat eminentment sacerdotal. Un dels seus germans, i potser el que per ara tenim més a prop, és mossèn Pere, rector de la parròquia de Sant Julià i Santa Basilisa de Llers, i l'altre, mossèn Joan, que havia regit la parròquia de Colomers i ara és rector de la de Sant Feliu de Pallerols. Hi havia hagut un altre germà més jove que havia començat els estudis eclesiàstics i que va morir abans de rebre les ordes menors. També va ser abans de rebre les ordes menors quan Jaume Travesa va sentir desvetllar-se en el seu interior la vocació missionera. Es veu que al seminari tenien un professor que els impartia lliçons de Missionologia i aquest tema va atraure molt especialment la seva atenció. Fins que un dia va plan-

tejar-se aquesta qüestió molt seriósament i va dir-se: «Si n'hi ha hagut d'altres que ho han fet, també puc fer-ho jo».

l'any 1947, quan hagué acabat el segon curs de Teologia, va ingressar a la Companyia de Jesús i va demanar ser enviat a l'Índia. En aquell temps, quan un missioner era enviat a l'Índia, era per arreu i no moure-se'n mai més en la resta de la seva existència. Jaume Travesa, en un principi, ja s'hi havia conformat. Però més tard, de resultes del Concili Vaticà II, aquesta normativa va canviar una mica i ja se'ls permetia guadir d'un permís cada cinc anys. I en un d'aquests permisos, que és possible que fos el primer, va ser com férem coneixença i va començar a desenvolupar-se la nostra amistat mitjançant la correspondència epistolar. Aquesta primera vegada que retornà a Catalunya ja feia vint anys que s'estava a l'Índia sense haver-se'n mogut mai. La seva activitat apostòlica es desenvolupava pel territori indi del Gujerat. Allí va ser on acabà els seus estudis eclesiàstics i va celebrar la seva primera missa el mes de març de l'any 1953. També va ser on va intentar celebrar l'última en aquest món. Va estar de pro-

fessor en diferents col·legis dels jesuïtes i després va dedicar-se al ministeri parroquial. Quan vàrem fer coneixença, ho feia a la ciutat de Rajkot. Al cap d'uns anys es va traslladar a Surat i, finalment, a Gandhinagar, en el poc temps de ser-hi l'ha sorprès el darrer sospir. Pel que recordo que m'explicava en les seves cartes, que en aquest moment no tinc a mà, la seva feina no es limitava únicament a l'aspecte religiós, sinó que incloïa l'atenció humana. La lluita contra els aiguats dels monsons, contra les malalties, contra l'analfabetisme, contra la fam i la misèria, eren i són activitats que permeten mostrar el cristianisme, no solament com a cosa de culte i litúrgia, sinó també com a cosa de vida viscuda íntegrament i al màxim. El pare Jaume Travesa, que havia mantingut contactes directes i intensos amb algunes cristianitats de l'Empordà, va optar un dia, en plena joventut, lliurar tota la seva vida a la gent d'un país llunyà amb una generositat admirable que només s'explica per una fe profundíssima. Allí ha deixat els seus afanys nobilíssims i les seves despulles. Però nosaltres podem sentir el seu esperit molt proper. El pare Jaume Travesa tenia quelcom de poeta. Entre les seves cartes conservo algun poema seu que no em desdic de fer conèixer algun dia. Al funeral que es va dedicar per l'etern descans de la seva ànima a Canet de Mar, dos dies abans de Cap d'Any, varen ser repartits uns recordatoris en els quals figurava un petit poema signat per ell a Gandhinagar el mes de novembre del 1991. És com una mena de testament nadalenc i diu així:

Doneu-me ulls de fe que tot ho alcança que la fe és joiosa i em dona esperança. Vull veure el Nen, Josep i sa Mare, la gràcia de Déu avui feta humana. Jesús ens la dona, benvinguda gràcia que al cel ens encamina tots plens de gaubança.

Es poden demanar llocs de venda als mercats figuerencs

La Comissió de Govern de l'Ajuntament de Figueres ha fixat la documentació que s'ha de presentar per optar a una parada de venda als mercats de Figueres per tal de regular la seva adjudicació. S'assenyalen dos mercats: el del Passeig Nou i el de la plaça del Gra, sector Aparcament i Aviram.

Els interessats hauran de presentar una instància sol·licitud, fotocòpia de la llicència fiscal, fotocòpia del rebut de la quota de la Mutualitat de Treballadors autònoms, una fotografia, justificació d'alta a la Seguretat Social del personal laboral que acompanya el titular de la parada, fotocòpia del Document Nacional d'Identitat i pels estrangers, si s'escau, el permís de residència i permís de treball per compte propi. Pel que fa al mercat de la plaça del Gra, sector Aparcament i Aviram, és també necessari presentar un informe de la Cambra Agrària local que són certes i verídiques les dades que manifesten els interessats.

Finalment s'assenyalen els documents a presentar per la Fira d'Antiguitats a la plaça del Gra, que són: instància, fotocòpia alta fiscal o carnet d'associat i fotocòpia del D.N.I. L'E.

Reclamació judicial contra Carpinelli

El jutjat d'instrucció de 1a. instància número dos de Figueres ha fet públic un edicte pel qual es reclama la presència dels titulars de l'empresa Eurodifusió, s.a., representada per Pascal Carpinelli, dels quals s'ignora el seu domicili actual, segons el jutjat. En aquest cas el judici executiu està promogut pel Banc Espanyol de Crèdit, que reclama 23.758.425 pessetes. El procés segueix el seu curs jurídic. L'E.

Ascens i trasllat del capità de la Guàrdia Civil

El fins ara capità de la Guàrdia Civil a Figueres, José Duque Guicós, ha estat destinat a Logroño en ascendir al grau de comandant. José Duque ha viscut set anys a Figueres molt arrelat a la vida ciutadana i on deixa un gran nombre d'amics i un bon record.

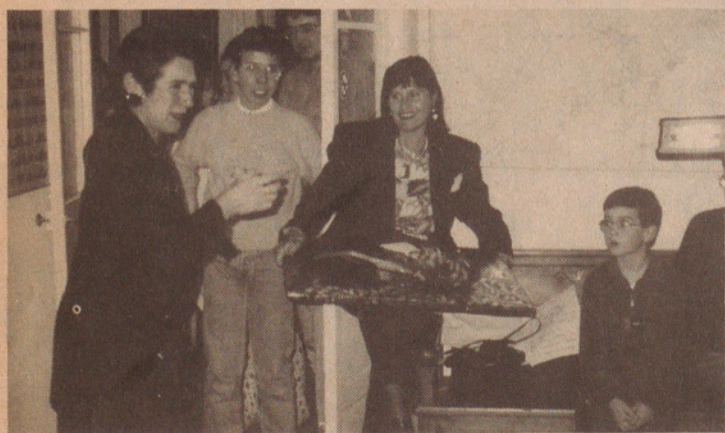
Felicitem el nou comandant Duque per aquest nou pas dins la seva carrera professional i li desitgem els millors èxits en el seu nou destí. L'E.

Fe d'errades

A l'anterior edició de L'EMPORDÀ apareixia escrit diverses vegades el nom de Capmany d'una forma errònia, amb la ema al davant de la pe, per la qual cosa hem rebut diverses queixes de veïns i persones vinculades al poble. Ho lamentem, amb el benentès que l'error ha estat causat per un excés de zel en la correcció ino pas en el nostre original.

També hem d'aclarir que a la necrològica que recordava el primer aniversari de la mort de Jacques Louis Torion hi apareixia el nom escrit erròniament. Demanem públiques disculpes, en especial a la família i amics del difunt.

Finalment hem d'aclarir que una carta apareguda a la secció «Ens han escrit» del dia 11 de desembre passat, sota el títol «Visita al cementiri», havia d'anar correctament signada per Joaquim Paire i Navarra.

L'INSTITUT BRITÀNIC, de Figueres, per mitjà de la seva escola d'idiomes, de la qual és responsable Hyldred Margare Cheetman, va celebrar un festival nadalenc, amb participació d'alumnes i pares en un ambient típicament anglès, amb cançons i decoració tradicionals.

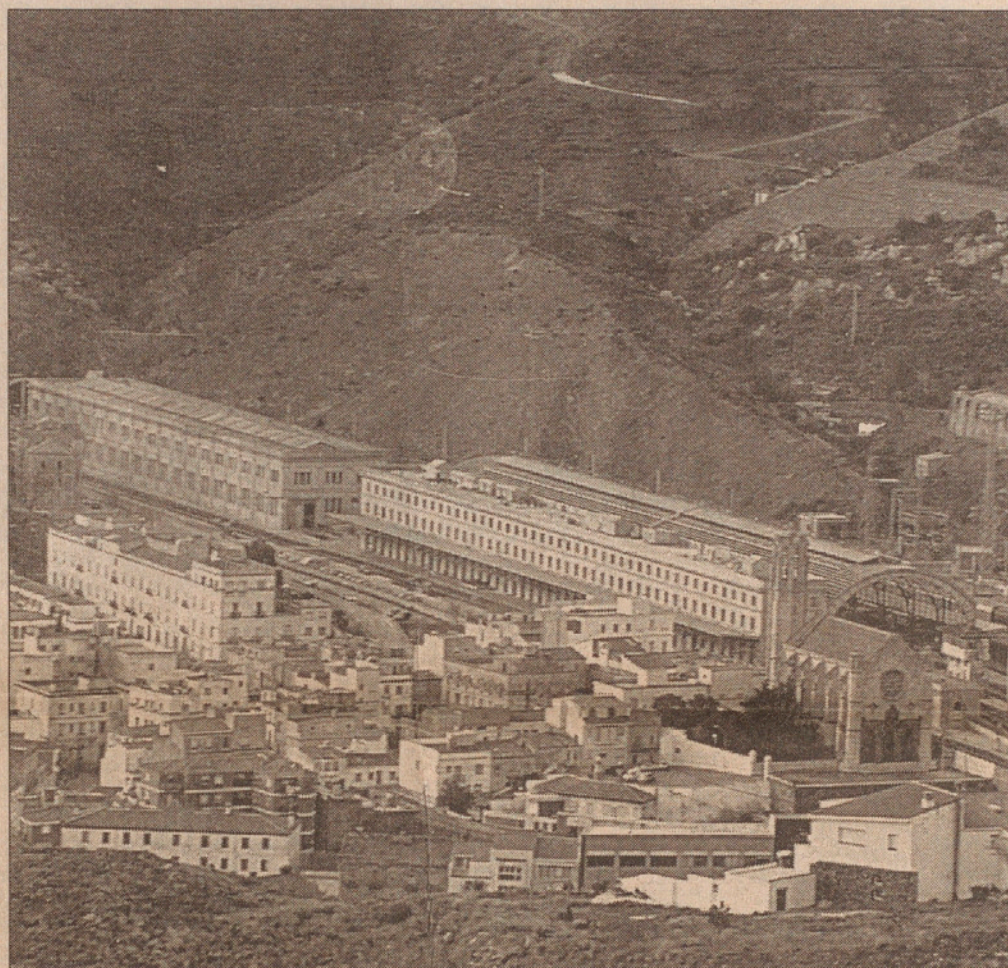
Al final de la festa es va fer lliurament d'un obsequi a Maria Rosa Figueres, que ha deixat la secretaria de l'Institut per motius personals al cap d'onze anys de serveis i fou ofert per la directora un còctel a tots els assistents.

ENTRE MAR I MUNTANYA**Port-Bo**

Fa uns quants anys que es va commemorar el primer centenari de l'arribada del ferrocarril a una vila fronterera, el desenvolupament urbanístic i econòmic de la qual va molt lligat amb aquest mitjà de locomoció.

Hom sol donar a aquesta població el nom de *Portbou* o *Port Bou* i sembla que oficialment el seu nom és aquest. Però a mí, gairebé sempre que he pronunciat aquest nom, m'ha semblat que deia quelcom estrafolari i sense solta ni volta. No sé pas quina relació podrà tenir aquesta vila ferroviària i marinera amb el bestiar boví. Més aviat penso que podria tenir-la amb l'embarcació de pesca anomenada *bou*. Però tampoc no m'ha arribat a convèncer aquesta solució a l'enigma toponímic. El poeta J.V. Foix m'ensenyà una vegada un mapa antic que tenia a la seva casa del Port de la Selva, en el qual la situació d'aquest vilatge venia assenyalada amb el nou de Port Bo. Això ja sembla una mica més coherent. ¿Com és possible, doncs, que nosaltres haguem arribat a dir-ne Port Bou? Heus aquí, doncs, l'explicació que va donar-me el poeta sarrianienc, que tan amic era de sojornar a prop de l'altra banda del Cap de Creus i a l'ombra de la muntanya de Sant Pere de Rodes. Els catalans del Rosselló tenen tirada a pronunciar la *o* final, tancada i tònica de moltes paraules com si fos una *u* i la transcripció gràfica francesa d'aquest fonema és *ou*. De manera que si llegim Port Bou d'acord amb la pronunciació francesa, ens surt Port Bo segons la pronunciació rossellonesa. Es veu que la transcripció francesa degué fer fortuna i aquí ens hi hem deixat influir, hem abdicat de la forma nostrada i correcta -Port Bo- i hem adoptat incorrectament una forma forastera. ¿És possible que això indiqui una mica de manca de cultura? Ja seria trist.

Port Bo. Devia haver-ho estat de bo. Un port natural petit i mig amagadet entre els accidents geogràfics litorals que empalmen la Costa Brava amb la Costa Vermella. Abans d'arribar-hi el ferrocarril, devia ser d'accés difícil per terra. Fins i tot ara, anar-hi per carretera és tota una aventura. El trajecte entre Figueres i Llançà ha quedat molt simplificat amb el nou traçat d'una carretera nova i gairebé rectilínia, que permet el desplaçament en qüestió de breus minuts. És des de Llançà on comencen els catifets. La carretera esdevé estreta i tortuosa, cal salvar les estribacions de les Alberes que separen la platja de Grifeu de la de Garbet, la platja de Garbet del poble costenc de Sant Miquel de Colera i aquest poble amb la vila de Port Bo. Un grapat de quilòmetres que potser no són cap cosa de l'altre món, però que per l'estretor de la calçada i algunes giragonses força tancades i accentuades que hom troba, donen la sensació d'una durada més llarga que del compte, ja que al conductor del vehicle li cal anar amb una vigilància tensa, de la qual també en participen, mal que els pesi, els passatgers. Això pot donar una idea del que havia de representar anar al Port Bo quan no hi havia automòbils ni trens. Cal suposar que el trànsit devia ser mínim i que el tràfic fronterer es devia realitzar més aviat pel coll del Portús, que resultava

L'EMPORDÀ

més avinent i còmode, dins dels mitjans que hom podia disposar.

Fins fa més de cent anys, que va ser quan hi arribà el ferrocarril, el Port Bo devia ser un poblet de mala mort amb tres o quatre barraques de pescadors i una caseta de carabiners per vigilar el tràfic fronterer escassíssim que devia haver-hi, tal com permet suposar aquella dificultat de comunicacions. Sembla que fins i tot municipalment depenia de l'ajuntament del terme veí de Sant Miquel de Colera. Però l'arribada del ferrocarril havia de canviar radicalment aquell estat de coses. El dia 20 de gener de l'any 1878 és una data que serveix de punt d'arrencada per al Port Bo -Port Bou- que coneixem actualment, ja que anava a transformar-se en punt de pas gairebé obligat del trànsit entre Espanya i la resta d'Europa. Com a conseqüència d'aquest fet, l'antic poblat de pescadors, tan migrat, s'aniria convertint amb el temps en una vila moderna, pròspera i vibrant d'activitat. Les muntanyes per on havien d'enfilarse abans els carruatges i encara han d'enfilarse els automòbils, havien estat foradades en la seva base per uns túnels que les travessaven per sota i escurçaven el trajecte. Sí. Realment, avui és molt més còmode anar al Port Bo per ferrocarril que no pas per carretera. Més còmode, més ràpid i més econòmic, encara que sembli que faci propaganda per la REN-

FE, cosa que no pretenc en absolut. Durant quaranta anys, l'únic mitjà de comunicació com cal que permetia l'accés al Port Bo era el ferrocarril, ja que la carretera que hi mena des de Figueres no va ser inaugurada fins el dia de Sant Joan de l'any 1918 i el tros que faltava per arribar a França no va entrar en funcionament fins el dia de Sant Pere i Sant Pau deu anys després.

Certament, hi ha escaiença ja per fer l'examen de més de cent anys d'història intensa i atapeïda, d'un progrés viscut a un ritme viçis-sim i accelerat i ben segur que, si algú es decidís a dedicar-s'hi, podria omplir un volum força gruixut i substanciosos. I en aquesta època, en la qual estem vivint un corrent reivindicatiu d'autenticitats de la nostra terra que han quedat una mica deixatades pel pas del temps i per la nostra inèrcia o desídia, potser fóra una bona idea reivindicar el seu nom original de Port Bo en comptes del Port Bou al qual ens hem acostumat indegudament i que cal considerar apte només per ser llegit pels francesos en el seu idioma.

JOAN GUILLAMET

escriptor

(A la portboenca Maria Mercè Roca, Escriptor del mes de febrer del 1993, que haurem de veure passar de llarg)

Arquitectura ecològica

La integritat de l'ecosistema està en perill. Els entesos ens alerten amb xifres veritablement esgarrifoses. Certament, cal un qüestionament ètic que posi en evidència les actituds i valors que afavoreixen l'harmonia ecològica.

Potser l'educació hi té molt a veure, no tan sols dels nostres infants, que avui en dia semblen força sensibilitzats pel tema. Educar actituds és un procés continu i permanent, que cal desenvolupar en totes les vessants de la vida, abastant tots els nivells professionals que s'hi poden veure implicats.

L'arquitectura n'és un d'ells. Observant les construccions arquitectòniques del modernisme, i concretament tota l'obra gaudiniana, hom recorda que l'arquitectura no és res més que una contribució humana a la creació natural de l'ecosistema.

Sovint els edificis, amb les seves alçades excessives i els seus espais reduïts, poc evoquen el record de la natura. Suposen un trencament amb tot l'entorn que cansa la visió humana. Esdevé factor afavoridor de l'estrès i el cansament urbà.

I no és que sigui impossible fonamentar la construcció urbana en la conservació ecològica de l'entorn. Recentment he tingut ocasió d'apreciar una d'aquestes edificacions que podríem dir-ne ecològiques en un poble de la costa empordanesa. M'ha sorprès la confusió que provocava entre la pedra que servia de façana i les roques que voregen la costa, així com la flora que creixia dels seus balcons i terrats.

Cal educar per desenvolupar actituds que descobrin la capacitat arquitectònica d'esdevenir més natura enmig de la pròpia natura, que la mà de l'home contribueixi a perpetuar i no pas a degenerar.

MARTA BURGUET
de l'Àmbit Maria Corral

Els cent anys de J.V. Foix, entre Sarrià i l'Empordà

Ens trobem a l'any dins del qual el poeta J.V. Foix, si no se li hagués estroncat poc abans, hauria assolit els cent anys d'existència. No són gaires els anys que ens separen de la seva presència efectiva i creadora, per bé que una certa presència seva és indubtable que encara persisteix i s'anirà mantenint en les generacions futures per obra i gràcia de la immortalitat que va saber conquerir.

J.V. Foix havia nascut el 28 de gener de 1893 i va deixar físicament aquest món noranta-quatre anys després, l'endemà mateix de l'aniversari de la seva naixença. Una vida llarga i propícia per ser enriquida de somnis, d'afanys, de neguits estètics, de creacions, de realitzacions literàries magistrals, de contactes artístics sorprenents.

Vaig tenir la fortuna de poder gaudir de la seva coneixença i del seu tracte personals en el transcurs dels vint anys darrers de la seva vida. La coneixença vingué com a conseqüència de la meua intervenció com a membre del grup fundador del *Premi Tina* de pintura, que durant alguns anys va ser atorgat al Port de la Selva amb un ressò força notable. En aquest grup fundador hi figuraven també, a més d'Ismaels Planells, propietaris llavors del restaurant anomenat La Tina del Port, a l'entorn que promotor i tinaçador del premi, els pintors Bartomeu Massot i Joan Ponç, ambdós ja malaguanyadament traspassats, l'editor i director de la revista *Canigó*, Xavier Dalfó, i Eugeni Baturone, fill d'un alt capitost militar afincat al Port i propici per a la solució de qualsevol conflicte que pogués sorgir. La gran predisposició de J.V. Foix al contacte amb els moviments estètics d'avantguarda va fer d'ell un recolzador incondicional d'aquest premi. Des de l'any 1966, que comença a ser atorgat, la seva presència no va fallar mai. L'any 1969 va ser elegit, per decisió del grup fundador, President d'Honor.

MASSOT

Lliurament dels guardons dels Premis Tina al Port de la Selva, 1967. J.V. Foix a la dreta

Els actes d'atorgament es dugueren a cap en el transcurs d'un sopar que va ser servit en els menjadors d'un dels hotels més importants de la urbanització Empuriabrava. Els promotors de la urbanització, sense fer-ne cap esment ni demanar cap parer, es van permetre convidar pel seu compte tot un seguit d'autoritats i gent de la situació, amb les quals formaren una mena de presidència oficial de l'acte, cosa que anava en contradicció clara i oberta de l'esperit cultural i vernacle que havia inspirat des d'un bell començament la institució del premi. No cal dir que els parlaments van ser encetats i fets primordialment en llengua catalana i hi hagué una voluntat perceptiva d'ignorar qualsevol representativitat pública aliena al caràcter intrínsec de l'acte. Això va crear una certa tensió ambiental. Quan arribà el moment en el qual el President d'Honor havia de fer ús

de la paraula, J.V. Foix s'atansà al micròfon i va posar-se a llegir en veu alta un text català, magistral com molts dels seus, que portava preparat per aquella avinentesa. La reacció de l'element diguem-ne *oficial* va manifestar-se tot seguit en un intent de picament de culletes contra el vidre de les copes en senyal de rebuig o de protesta. Foix alçà la veu i el temor dels esvalotadors incipients de posar-se en evidència va sufocar la temptativa d'aldarull i hagué de permetre la lectura del text del poeta amb la dignitat que corresponia.

Quan es produí el traspàs de J.V. Foix, feia més de seixanta anys que el poeta mantenia contactes amb l'Empordà i anava absorbint les essències atramuntanades de la nostra comarca, per bé que simultanejant-les amb els estímuls copsats a la seva vila nadiua de Sarrià. Hi ha un text, extret del llibre *La Pell de la Pell*,

de tiratge limitat, aparegut en 1970 i editat per La Polígrafa S.A., de Barcelona. Acompanyaven el text 22 aiguaforts de Joan Ponç. El text, dedicat al pintor Joan Ponç, diu així:

"Jo coneixia molt bé el camí. Als qui fem estada, més aviat llarga, al Port, tocant a la Selva, ens vaga d'anar per amunt, passant els olivars, les vinyes i la pineda escassa, tocant gairebé al coll, allà on les brugueres esborren el sender i on, si et distreus, t'esgarries. Tantes de vegades com m'hi he enfilat aquests darrers cinquanta anys, no hi he trobat mai ningú".

Quan el poeta escrivia aquest text, ja confessava cinquanta anys de presència al Port de la Selva. Sarrià i el Port de la Selva són dos punts que centren les vivències estètiques i essencials de J.V. Foix. Gairebé tot el temps de l'any que no era estiu solia passar-lo a Sarrià, la vila que havia estat el seu punt d'arribada a aquest món

i que en seria també el seu punt de partença. Ell havia assolit encara l'època en la qual Sarrià havia estat un municipi independent, abans de ser annexionat per Barcelona, com ja ho havien anat essent altres viles perifèriques barcelonines. Quan es produí l'annexió de Sarrià, el poeta comptava vint-i-vuit anys.

A Barcelona vam seguir mantenint contacte. Algunes vegades me n'anava a casa seva, on sempre havia estat molt ben rebut, i passàvem estones plaents de conversa, llegíem i comentàvem versos i altres textos d'alguns autors empordanesos, canviàvem impressions entorn d'esdeveniments artístics. Ell habitava el tercer pis del la casa número 9 del carrer de Setantí. No hi havia ascensor i admirava pensar que, amb noranta anys i escaig al coll, encara baixava i pujava a peu tot aquell seguit d'esglaons amb els replans corresponents, exercici que requeria un cert coratge jove-nívols, que no el va abandonar fins als seus moments darrers. Va poder blasonar de no haver escrit mai ni un mot que no fos en llengua catalana durant l'època de la repressió franquista. És fama que fins i tot els rètols de les seves pastisseries estaven escrits de manera que tant podien ser llegits en català com en castellà.

Ara s'escau el centenari de la seva naixença, a poca distància cronològica del seu òbit. Han transcorregut sis anys d'aleshores ençà, temps insuficient perquè la seva memòria hagi pogut perdre ni una mica de força. Durant tot aquest any s'aniran produint testimonis de la seva presència a punts diferents de Catalunya, punts significatius i emblemàtics, punts on la petja del seu geni poètic i de la seva rica humanitat és ben fresca encara. Sarrià i el Port de la Selva. Sarrià i l'Empordà. Cent anys de perspectives i realitats memorables.

Entre mar i muntanyaELS CENT ANYS DE J.V. FOIX, ENTRE SARRIÀ I L'EMPORDÀ
=====

Ens trobem a l'any dins del qual el poeta J.V. Foix, si no se li hagués estroncat poc abans, hauria assolit els cent anys d'existència. No són gaires els anys que ens separen de la seva presència efectiva i creadora, per bé que una certa presència seva és indubtable que encara persisteix i s'anirà mantenint en les generacions futures per obra i gràcia de la immortalitat que va saber conquerir.

J.V. Foix havia nascut el 28 de gener del 1893 i va deixar físicament aquest món noranta-quatre anys després, l'endemà mateix de l'aniversari de la seva naixença. Una vida llarga i propícia per ser enriquida de somnis, d'afanys, de neguits estètics, de creacions, de realitzacions literàries magistrals, de contactes artístics sorprenents.

Vaig tenir la fortuna de poder gaudir de la seva coneixença i del seu tracte personals en el transcurs dels vint anys darrers de la seva vida. La coneixença vingué com a conseqüència de la meua intervenció com a membre del grup fundador del Premi Tina de pintura, que durant alguns anys va ser atorgat al Port de la Selva amb un ressó força notable. En aquest grup fundador hi figuraven també, a més d'Ismael Planells, propietari llavors del restaurant anomenat "La Tina del Port" a l'ensems que promotor i finançador del premi, els pintors Bartomeu Massot i Joan Ponç, ambdós ja malaguanyadament traspassats, l'editor i director de la revista "Canigó", Xavier Dalfó, i Eugeni Baturone, fill d'un alt capítost militar fincat al Port i propici per a la solució de qualsevol conflicte que pogués sorgir. La gran predisposició de J.V. Foix al contacte amb els moviments estètics d'avantguarda va fer d'ell un recolzador incondicional d'aquest premi. Des de l'any 1966, que començà a ser atorgat, la seva presència no va fallar mai. L'any 1969 va ser elegit, per decisió del grup fundador, President d'Honor. Els actes d'atorgament

es dugueren a cap en el transcurs d'un sopar que va ser servit en els menjadors d'un dels hotels més importants de la urbanització Empúria Brava. Els promotors de la urbanització, sense fer-ne cap esment ni demanar cap parer, es van permetre convidar pel seu compte tot un seguit d'autoritats i gent de la situació, amb les quals formaren una mena de presidència oficial de l'acte, cosa que anava en contradicció clara i oberta de l'esperit cultural i vernacle que havia inspirat des d'un bell començament la institució del premi. No cal dir que els parlaments van ser encetats i fets primordialment en llengua catalana i hi hagué una voluntat perceptible d'ignorar qualsevol representativitat pública aliena al caràcter intrínsec de l'acte. Això va originar una certa tensió ambiental. Quan arribà el moment en el qual el President d'Honor havia de fer ús de la paraula, J.V. Foix s'atansà al micròfon i va posar-se a llegir en veu alta un text català, magistral com molts dels seus, que portava preparat per aquella avinentesa. La reacció de l'element diguem-ne "oficial" va manifestar-se tot seguit en un intent de picament de culleretes contra el vidre de les copes en senyal de rebuig o de protesta. Foix alçà la veu i el temor dels esvalotadors incipients de posar-se en evidència va sufocar la temptativa d'aldarull i hagué de permetre la lectura del text del poeta amb la dignitat que corresponia.

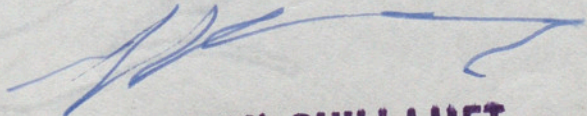
Quan es produí el traspàs de J.V. Foix, feia més de seixanta anys que el poeta mantenia contactes amb l'Empordà i anava absorbint les essències atramuntanades de la nostra comarca, per bé que simultanejant-les amb els estímuls presents copsats a la seva vila nadiua de Sarrià. Hi ha un text, extret del llibre "La Pell de la Pell", de tiratge limitat, aparegut en 1970, editat per La Polígrafa, S.A., de Barcelona. Acompanyaven el text 22 aiguaforats de Joan Ponç. El text, dedicat al pintor Joan Ponç, diu així:

"Jo coneixia molt bé el camí. Als qui fem estada, més aviat llarga, al Port, tocant a la Selva, ens vaga d'anar per amunt, passats els olivars, les vinyes i la pineda escassa, tocant gairebé al coll, allà on les brugueres esborren el sender i non, si et distreus, t'esgarries. Tantes de vegades com m'hi he enfilat aquests darrers cinquanta anys, no hi he trobat mai ningú."

Quan el poeta escrivia aquest text, ja confessava cinquanta anys de presència al Port de la Selva. Sarrià i el Port de la Selva són els dos punts que centren les vivències estètiques i essencials de J.V. Foix. Gairebé tot el temps de l'any que no era estiu solia passar-lo a Sarrià, la vila que havia estat el seu punt d'arribada a aquest món i que en seria també el seu punt de partença. Ell havia assolit encara l'època en la qual Sarrià havia estat un municipi independent, abans de ser anexionat per Barcelona, com ja ho havien anat essent altres viles perifèriques barcelonines. Quan es produí l'anexió de Sarrià, el poeta comptava vint-i-vuit anys.

A Barcelona vam seguir mantenint contacte. Algunes vegades me n'anava a casa seva, on sempre havia estat molt ben rebut, i passàvem estones plaents de conversa, llegíem i comentàvem versos i altres textos d'alguns autors empordanesos, canviàvem impressions entorn d'esdeveniments artístics. Ell habitava el tercer pis de la casa número 9 del carrer de Setantí. No hi havia ascensor i admirava pensar que, amb noranta anys i escaig a coll, encara baixava i pujava a peu tot aquell seguit d'esglaons amb els replans corresponents, exercici que requeria un cert coratge juvenívol, que no el va abandonar fins als seus moments darrers. Va poder blasonar de no haver escrit mai ni un mot que no fos en llengua catalana durant l'època de la repressió franquista. És fama que fins i tot els rètols de les seves pastisseries estaven escrits de manera que tant podien ser llegits en català com en castellà.

Ara s'escau el centenari de la seva naixença, a poca distància cronològica del seu òbit. Han transcorregut sis anys d'aleshores ençà, temps insuficient perquè la seva memòria hagi pogut perdre ni una mica de força. Durant tot aquest any s'aniran produint testimonis de la seva presència a punts diferents de Catalunya, punts significatius i emblemàtics, punts on la petja del seu geni poètic i de la seva rica humanitat és ben fresca encara. Sarrià i el Port de la Selva. Sarrià i l'Empordà. Cent anys de perspectives i realitats memorables.

JOAN GUILLAMET

Peu foto:

Aquesta foto correspon al lliurament de guardons de la segona edició dels Premis Tina al Port de la Selva, l'any 1967. En ella hi veiem, de dreta a esquerra, J.V. Foix; el pintor Hernández Pijuan, guanyador de la Tina amb placa d'Or de l'edició anterior i que aquest any li pertocava presidir el jurat i Lina Font, encarregada de la crítica d'art a Ràdio Barcelona. Els dos clatells que apareixen en primer terme pertanyen al pintor Joan Ponç i a la seva primera esposa, Roser Ferrer, amb els quals el poeta està mantenint conversa. De tots ells, l'únic que resta amb vida és Hernández Pijoan. (Foto Massot.- El Port de la Selva).

Entre el mar i la muntanya

Recuperar el llenguatge propi

En aquests temps que ens trobem dins d'una trajectòria de normalització de la llengua catalana, ens és avinent d'adonar-nos tot sovint de l'influx que hi ha exercit el contacte forçós i sovintejat amb la llengua castellana, que hem mantingut durant una colla d'anys d'aquest segle que s'està acabant. I aquest fet, propi d'un bilingüisme que en diferents moments és més o menys accentuat, però sempre permanent en la nostra societat catalana, deixa la seva petja, que es manifesta, pel que a nosaltres ens pertoca, en la manera que tenim, de vegades, de fer ús de la nostra pròpia llengua. Ara que la nostra parla s'ha estès als mitjans burocràtics i periodístics, és quan se'ns fa avinent d'advertir tot un seguit d'anomalies lingüístiques que no concorden gaire o gens amb la realitat ideal i correcta de la nostra llengua. Perquè de la mateixa manera que Josep Pla havia fet alguns dels seus escrits en un castellà que semblava calcat del català, amb espurnes d'una ironia molt pròpia d'ell, cosa que fa una certa gràcia, nosaltres fem servir de vegades la nostra llengua de manera que sembla calcada del castellà. I això ja és més greu. Potser serà bo que comentem alguns exemples en el terreny lèxic.

En el temps actuals, que tanta gent té o fa servir el vehicle automòbil, se sent parlar molt de *conduir*, mot que és traducció literal del castellà "*conducir*". Jo recordo dels temps anteriors a la nostra guerra civil, quan els contactes amb el castellà no eren tan intensos i potser la circulació automobilista tampoc no era tan intensa com ara, que no hi havia gairebé ningú que parlés de *conduir* un cotxe, un camió o un autobús. Si per cas, es parlava de *menar-lo*, de la mateixa manera que en temps anteriors, quan encara no hi havia la tracció mecànica, es parlava de *menar* l'animal (el cavall, el matxo, el burro, el bou) o de *menar* el carro o la tartana. Fins i tot el document que ara hom anomena *permís de conduir* llavors era conegut com el *títol de xofer*.

Un altre cas és el que que ja estem acostumats a veure a la premsa escrita en català quan donen la notícia que un delinqüent ha estat *detingut* per la policia. Aquest terme *detingut* també dona la impressió de ser una traducció literal del castellà "*detenido*". Els catalans, en la nostra parla viva i planera, solem utilitzar el terme *agafat*. Diem que un delinqüent ha estat *agafat* per la policia. Fins i tot quan hi ha algun lladre que fuig després d'haver comès un robatori, la gent crida: "*Agafeu-lo*". És difícil que sentim algú que cridi: "*Detingueu-lo*". És

curiós, però he consultat el mot *agafar* al Diccionari Fabra i a l'Alcover-Moll i en cap dels dos no he sabut trobar constància d'aquesta accepció, d'una existència tan palesa en la parla de la gent del nostre poble.

També llegim alguna vegada que uns treballadors han estat *acomiadats* d'una empresa. Aquí tenim una altra traducció literal i flagrant del castellà: *acomiar* per *despedir*. En la parla catalana viva i espontània, quan un empresari té ganes de desfer-se d'un treballador que no li va gaire a l'hora, s'acostuma a dir que té ganes de *despatxar-lo*. És clar que cal convenir nogensmenys que les connotacions dels dos termes *despatxar* i *acomiar* són una mica desiguals. El primer conté una certa càrrega de brusquetat, d'una franquesa fins i tot cruel.

Sembla com si l'empresari hagués de dir al treballador: "Mira noi. Ja no t'haig de menester. Plega i espavila't". El terme *acomiar*, en canvi, sembla més cerimoniós, per bé que empeltat d'un pèl d'hipocresia. Com si el patró digués a l'operari despatxat: "Passi-ho bé.. Estigui bo". Expressió que sembla una mena de sarcasme. No costa gaire imaginar si pot passar-ho gaire bé o si pot estar gaire bo una persona que es queda sense feina per guanyar-se la vida. En aquest cas la traducció del castellà és inexacta, ja que "*despedir*" respon a una accepció diferent d'*acomiar*. Respon més aviat a *foragitar*. La traducció correcta potser seria dir que uns treballadors han estat *foragitats* d'una empresa. En aquesta accepció, doncs, *despatxar* i *foragitar* serien sinònims.

No cal dir que molts immigrants castellanoparlants han incorporat a la seva parla habitual termes catalans per als quals no troben equivalència exacta en una sola paraula en la seva llengua. Estem avents a sentir-ne que fan servir, intercalats en les seves locucions castellaneres, els verbs catalans *engagar* i *plegar*, l'expressió dels quals requereix en castellà una certa perifrasi com a mínim.

Cal mantenir, doncs, una atenció constant a fi i efecte d'evitar influències alienes que desfigurin la propietat del nostre llenguatge. I no sols en el terreny lèxic, sinó també d'altres terrenys gramaticals. Són fenòmens que comporten les circumstàncies socials de cada moment i contra la complexitat de les quals és difícil lluitar, per bé que una certa vigilància ens pot ajudar a corregir.

JOAN GUILLAMET
escriptor

El meu entorn

Amb l'ànima encongida

Déu meu, quina vergonya tan grossa és haver de demanar caritat, per poder menjar! En una cartolina, treta d'alguna gran caixa de les que serveixen per embalar grans paquets, hi havia escrit, en lletres ben grosses, el rètol que encapçalava aquesta curta història.

Estava agenollat davant d'una discreta cua de pidolaires, deuria tenir uns seixanta anys, una petita llauna quasi buida, i esperava que la feblesa, o bona voluntat dels vianants, fessin el gest d'abocar-hi algunes pessetes. El seu rostre mirava cap al paviment, que tot just acabava d'eixugar-se de les darreres pluges... Més enllà, un noi jove, acariciava un gosset pelut, d'aquests que anomenem *vagabund*. Els dos seien sobre el terra, amb una gastada boina que apenes tenia un parell de monedes dintre... i així el carrer anava sent ple d'imatges ajegudes, com estranyes figures, despreses de vida, mudes, i amb els ulls aclucats, al mig del pas saturat de vianants.

No ho sé, potser molts d'ells, només seguien una farsa per poder menjar sense haver d'ajupir el llom, com es diu vulgarment, deixant constància dels molts éssers humans que aprenen a viure de la bona voluntat aliena... Qui sap?

Les notes suaus i ben sonants d'un gastat violonista, sonaven força allunyades de la filera de demanaires, com si ell volgués fer entendre que no pertanyia, ni molt menys, a la seva categoria social.

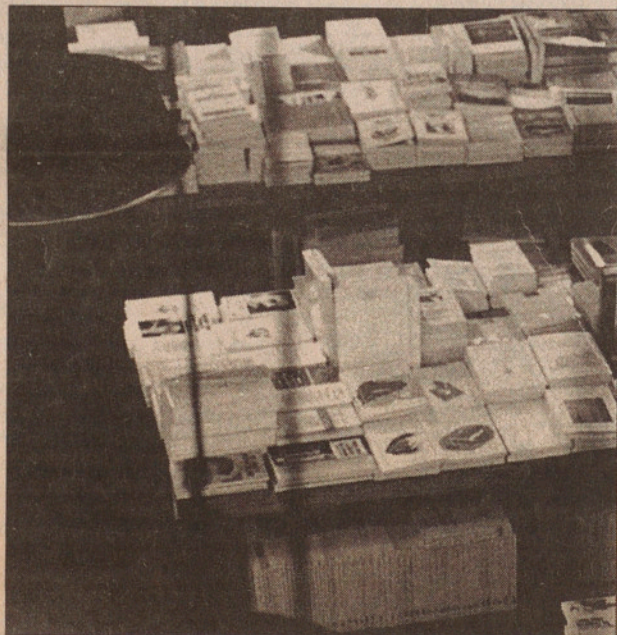
Hauria de ser així, ja que el seu atrotinat vestit, el cansat instrument del que feia sortir dolces notes, pertanyien a un entorn molt més elevat que el dels silenciosos pidolaires.

Tal vegada ell, no havia triomfat en el món dels grans músics, i ara, a la seva vellesa, només l'antic instrument li servia de company en la seva darrera petjada pel camí de la vida, però el ser rostre gaudia d'una llum extraordinària, i quan va sentir el so suau de la moneda, al caure dins del llit del seu violí, una petita espurna d'agraïment li va donar vida en els seus ulls tan grisos com l'asfalt en què dormia, impassible sota els seus peus.

Vaig marxar amb l'ànima encongida, no puc veure altres persones reduïdes a aquest llastimós estat, i pensar que no saps mai amb certesa, qui demana per necessitat, o qui ho fa per viure de la bona fe de la gent...

Estava agenollat davant d'una discreta cua de pidolaires, deuria tenir uns seixanta anys, una petita llauna quasi buida, i esperava que la feblesa, o la bona voluntat dels vianants, fessin el gest d'abocar-hi algunes pessetes. El seu rostre mirava cap al paviment

AURORA SANZ
escriptora

L'EMPORDÀ

RECUPERAR EL LENGUATGE PROPI

=====

En aquests temps que ens trobem dins d'una trajectòria de normalització de la llengua catalana, ens és avinent d'adonar-nos tot sovint de l'influx que hi ha exercit el contacte forçós i sovintejat amb la llengua castellana, que hem mantingut durant una colla d'anys d'aquest segle que s'està acabant. I aquest fet, propi d'un bilingüisme que en diferents moments és més o menys accentuat, però sempre permanent en la nostra societat catalana, deixa la seva petja, que es manifesta, pel que a nosaltres ens pertoca, en la manera que tenim, de vegades, de fer ús de la nostra pròpia llengua. Ara que la nostra parla s'ha estès als mitjans burocràtics i periodístics, és quan se'ns fa avinent d'advertir tot un seguit d'anomalies lingüístiques que no concorden gaire o gens amb la realitat ideal i correcta de la nostra llengua. Perquè de la mateixa manera que Josep Pla havia fet alguns dels seus escrits en un castellà que semblava calcat del català, amb espurnes d'una ironia molt pròpia d'ell, cosa que fa una certa gràcia, nosaltres fem servir de vegades la nostra llengua de manera que sembla calcada del castellà. I això ja és més greu. Potser serà bo que comentem alguns exemples en el terreny lèxic.

En els temps actuals, que tanta gent té o fa servir el vehicle automòbil, se sent parlar molt de conduir, mot que és traducció literal del castellà "conducir". Jo recordo dels temps anteriors a la nostra guerra civil, quan els contactes amb el castellà no eren tan intensos i potser la circulació automobilística tampoc no era tan intensa com ara, que no hi havia gairebé ningú que parlés de conduir un cotxe, un camió o un autobús. Si per cas, es parlava de menar-lo, de la mateixa manera que en temps anteriors, quan encara no hi havia la tracció mecànica, es parlava de menar l'animal (el cavall, el matxo, el burro, el bou) o de menar el carro o la tartana. Fins i tot el document que ara hom anomena permís de conduir llavors era conegut con el títol de xofer.

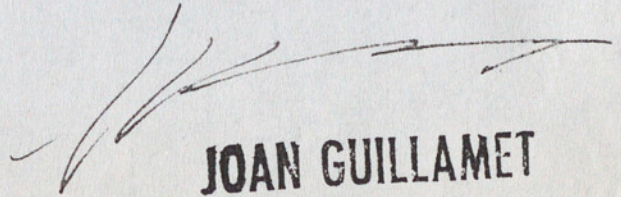
Un altre cas és el que ja estem acostumats a veure a la premsa escrita en català quan donen la notícia que un delinqüent ha estat detingut per la policia. Aquest terme detingut també dóna la impressió de ser una traducció literal

del castellà "detenido". Els catalans, en la nostra parla viva i planera, solem utilitzar el terme agafat. Diem que un delinqüent ha estat agafat per la policia. Fins i tot quan hi ha algun lladre que fuig després d'haver comès un robatori, la gent crida: "Agafeu-lo". És difícil que sentim algú que cridi: "Detingueu-lo!". És curiós, però he consultat el mot agafar al Diccionari Fabra i a l'Alcover-Moll i en cap del dos no he sabut trobar constància d'aquesta accepció, d'una existència tan palesa en la parla de la gent del nostre poble.

També llegim alguna vegada que uns treballadors han estat acomiatats d'una empresa. Aquí tenim una altra traducció literal i flagrant del castellà: acomiar per "despedir". En la parla catalana viva i espontània, quan un empresari té ganes de desfer-se d'un treballador que no li va gaire a l'hora, s'acostuma a dir que té ganes de despatxar-lo. És clar que cal convenir nogensmenys que les connotacions dels dos termes despatxar i acomiar són una mica desiguals. El primer conté una certa càrrega de brusquedat, d'una franquesa fins i tot cruel. Sembla com si l'empresari hagués de dir al treballador: "Mira, noi. Ja no t'haig de menester. Plega i espavila't". El terme acomiar, en canvi, sembla més cerimoniós, per bé que empeltat d'un pèl d'hipocresia. Com si el patró digués a l'operari despatxat: "Passi-ho bé. Estigui bo". Expressió que sembla una mena de sarcasme. No costa gaire imaginar si pot passar-ho gaire bé o si pot estar gaire bo una persona que es queda sense feina per guanyar-se la vida. En aquest cas la traducció del castellà és inexacta, ja que "despedir" respon a una accepció diferent d'acomiar. Respon més aviat a foragitar. La traducció correcta potser seria dir que uns treballadors han estat foragitats d'una empresa. En aquesta accepció, doncs, despatxar i foragitar serien sinònims.

No cal dir que molts immigrants castellanoparlants han incorporat a la seva parla habitual termes catalans per als quals no troben equivalència exacta en una sola paraula en la seva llengua. Estem avesats a sentir-ne que fan servir, intercalats en les seves locucions castellanes, els verbs catalans engegar i plegar, l'expressió dels quals requereix en castellà una certa perífrasi com a mínim.

Cal mantenir, doncs, una atenció constant a fi i efecte d'evitar influències alienes que desfigurin la propietat del nostre llenguatge. I no sols en el terreny lèxic, sinó també d'altres terrenys gramaticals. Són fenòmens que comporten les circumstàncies socials de cada moment i contra la complexitat de les quals és difícil lluitar, per bé que una certa vigilància ens pot ajudar a corregir.

JOAN GUILLAMET

EL BRUEL: UN FENOMEN I UNA FITA CULTURAL

=====

Han passat unes quantes hores, quan em poso a redactar aquestes ratlles, d'ençà que fou donada per acabada ahir, diumenge a la tarda, la tercera representació a Castelló d'Empúries del poema dramàtic "El bruel", original del nostre poeta gloriós Carles Fages, ^{de l'element} el qual per bé que nat a Figueres, va participar intensament de la vida castellanina. Enguany commemorem el 25^è aniversari del seu traspàs i el seu nervi estètic tornat a fer present la seva vibració al cap d'una colla d'anys de la seva desaparició física. L'adquisició per part nostra de la coneixença d'aquesta peça, tan notable i desconeguda fins ara per la immensa majoria dels espectadors que hem assistit a alguna de les tres representacions públiques que s'han fet en les darreries d'aquest mes de juny, haurà servit ben segur per adonar-nos una vegada més que la imaginació del poeta anava aparellada a un coneixement exhaustiu, gairebé vivencial a través dels seus estudis històrics, dels ambients i les circumstàncies en què es movien uns estaments socials determinats en unes èpoques més aviat força llunyanes.

L'acció escènica, que se suposa s'està desenvolupant en algun paratge dels aiguamolls propers a Castelló d'Empúries, sembla com si hagués de menester espais més oberts, més reals i més autèntics. Ja sembla donar-ho entenent l'autor en el text titulat "A guisa de pròleg", que encapçala el drama, quan diu que el personatge que n'és ensems argument i motivació és el paisatge. Això augmenta el mèrit del Grup de Teatre Esplais de Castelló d'Empúries que, dirigit per Esteve Ripoll i amb el patrocini i suport de l'Ajuntament de la Vila Comtal, ha assumit el risc de portar a cap aquesta estrena memorable amb el compromís de superar dificultats evidents en un muntatge escènic, que sembla voler menar l'espectador més a imaginar-se i somniar el desenvolupament d'allò al que està assistint que no pas a regir-se només pel que està veient i sentint.

Abans de començar la representació pròpiament dita, havia pujat a l'esce-

nari, per fer-ne una mica d'ofrena en nom de la Comissió Organitzadora, el director del Parc dels Aiguamolls de l'Empordà, Jordi Sargatal. No cal oblidar que enguany com memorem també el 10^è aniversari de la Declaració del Parc dels Aiguamolls de l'Empordà. Jordi Sargatal, que després de tot és un científic, ha volgut afegir-se als que cerquen una explicació, diguem-ne racional, a les causes que produeixen el fet del bruel. Fins ara s'havien donat una colla d'explicacions. S'havia dit, entre altres coses, que el so del bruel era produït pel fregadís d'algun corrent d'aire pel damunt de les aigües llotoses o per l'expulsió brusca des del fons dels estanys d'una quantitat important d'hidrur de metilè, gas que es produeix als embassaments d'aigües tranquil·les a les quals hi ha substàncies orgàniques en descomposició. Jordi Sargatal ens diu ara que, en realitat, el bruel és produït per un ocell, el bitó, que l'emet de tant en tant a fi i efecte de marcar el seu territori. De tota manera, per la forma que té Jordi Sargatal de dir-ho, hom diria que hi posa una mica de recança i que, com a tanta gent sensible i amant de les fantasies, s'estimaria més que fossin els mugits dels bous del pagès avar.

L'intent ha resultat força més reeixit que d'allò que se n'esperava. L'assistència de públic vilatà i foraster ha estat, pel que he sentit comentar i pel que he vist, força nombrosa en les tres sessions d'estrena que s'han fet. Al final de la sessió del diumenge a la tarda, que ha estat la darrera pel moment, els aplaudiments s'han allargat una bona estona i els actors i comparses - entre aquests darrers cal remarcar-ne l'actuació silenciosa ^{i eloqüent,} d'algun de notable com el veterà figuerenc Albert Reig - hagueren de fer acte de presència a l'escenari una i altra vegada per rebre els batiments entusiàstics de la nodrida concurrència.

Ara cal suposar que "El bruel" de Carles Fages de Climent adquirirà un cert caire itinerant. De moment ja sembla confirmada la data de l'aniversari de la fallença del poeta, el primer d'octubre vinent, per a la seva estrena al Teatre Municipal "El Jardí" de Figueres, la seva ciutat natal. Ben segur que en aquesta avinentesa el Grup de Teatre Esplais podrà tenir al seu abast més mitjans per acostar més la sensibilitat del públic a la del poeta. El bruel ressona amb més o menys força per tot l'Empordà. I a Figueres, diuen, també hi arriba.

 JOAN GUILLAMET

Article
extret del
setmanari
"L'Alt
Empordà",
del 14 de
juliol de
1993

'El Bruel': un fenomen i una fita cultural

Han passat unes quantes hores, quan en poso a redactar aquestes ratlles, d'ençà que fou donada per acabada ahir, diumenge a la tarda, la tercera representació a Castelló d'Empúries del poema dramàtic *El Bruel*, original del nostre poeta gloriós Carles Fages de Climent, el qual per bé que nat a Figueres, va participar intensament de la vida castellanina. Enguany commemorem el 25 aniversari del seu traspàs i el seu nervi estètic, ha tornat a fer present la seva vibració al cap d'una colla d'anys de la seva desaparició física. L'adquisició per part nostra de la coneixença d'aquesta peça, tan notable i desconeguda fins ara per la immensa majoria dels espectadors que hem assistit a alguna de les tres representacions públiques que s'han fet en les darreries d'aquest mes de juny, haurà servit ben segur per adonar-nos una vegada més que la imaginació del poeta anava aparellada a un coneixement exhaustiu, gairebé vivencial a través dels seus estudis històrics, dels ambients i les circumstàncies en què es movien uns estaments socials determinats en unes èpoques més aviat força llunyanes.

L'acció escènica, que se suposa s'està desenvolupant en algun paratge dels aiguamolls propers a Castelló d'Empúries, sembla com si hagués de menester espais més oberts, més reals i més autèntics. Ja sembla fer-ho entendre l'autor en el text titulat *A guisa de pròleg*, que encapçala el drama, quan diu que el personatge que n'és ensens argument i motivació és el paisatge. Això augmenta el mèrit del Grup de Teatre Esplais de Castelló d'Empúries que, dirigit per Esteve Ripoll i amb el patrocini i suport de l'Ajuntament de la Vila Comtal, ha assumit el risc de a terme aquesta estrena memorable amb el compromís de superar dificultats evidents en un muntatge escènic, que sembla voler menar l'espectador més a imaginar-se i somniar el desenvolupament d'allò a què està assistint que no pas a regir-se només pel que està veient i sentint.

Abans de començar la representació pròpiament dita, havia pujat a l'escenari, per fer-ne una mica d'ofrena en nom de la Comissió Organitzadora, el director del Parc dels Aiguamolls de l'Empordà, Jordi Sargatal. No cal oblidar que enguany commemorarem també el 10 aniversari de la Declaració del Parc dels Aiguamolls de l'Empordà. Jordi Sargatal, que

després de tot és un científic, ha volgut afegir-se als que cerquen una explicació, diguem-ne racional, a les causes que produeixen el fet del bruel. Fins ara s'havien donat una colla d'explicacions. S'havia dit, entre altres coses, que el so del bruel era produït pel fregadís d'algun corrent d'aire pel damunt de les aigües llotoses o per l'expulsió brusca des dels fons dels estanys d'una quantitat important d'hidrur de metilè, gas que es produeix als embassaments d'aigües tranquil·les a les quals hi ha substàncies orgàniques en descomposició. Jordi Sargatal ens diu ara que, en realitat, el bruel és produït per un ocell, el

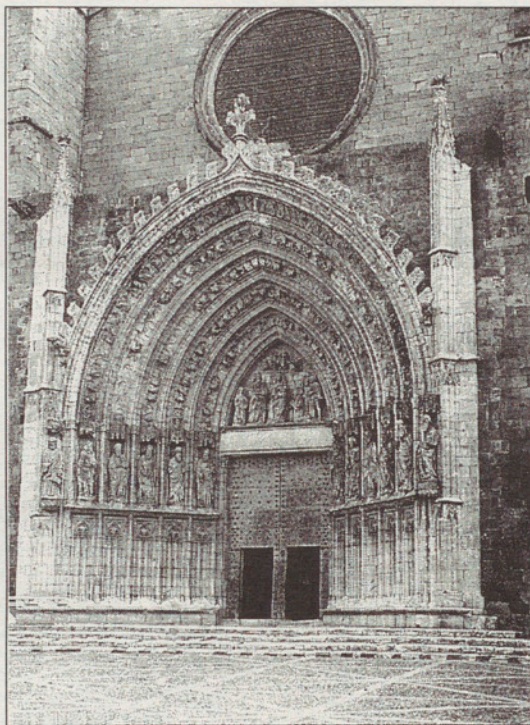
bitó, que l'emete de tant en tant a fi i efecte de marcar el seu territori. De tota manera, per la forma que té Jordi Sargatal de dir-ho, hom diria que hi posa una mica de recança i que, com a tanta gent sensible i amant de les fantasies, s'estimaria més que fossin els mugits dels bous del pagès avar.

L'intent ha resultat força més reeixit que d'allò que se n'esperava. L'assistència de públic vilatà i foraster ha estat, pel que he sentit comentar i pel que he vist, força nombrosa en les tres sessions d'estrena que s'han fet. Al final de la sessió del diumenge a la tarda, que ha estat la darrera de moment, els aplaudiments s'han allargat una bona estona i els actors i comparses- entre aquests darrers cal

remarcar-ne l'actuació silenciosa i eloqüent d'algun de notable com el veterà figuerenc Albert Reig-hagueren de fer acte de presència a l'escenari una i altra vegada per rebre els batimans entusiàstics de la nodrida concurrència.

Ara cal suposar que *El Bruel* de Carles Fages de Climent adquirirà un cert caire itinerant. De moment ja sembla confirmada la data de l'aniversari de la fallença del poeta, el primer d'octubre vinent, per a la seva estrena al Teatre Municipal El Jardí de Figueres, la seva ciutat natal. Ben segur que en aquesta avinentesa el Grup de Teatre Esplais podrà tenir al seu abast més mitjans per acostar més la sensibilitat del públic a la del poeta. El bruel ressona amb més o menys força per tot l'Empordà. I a Figueres, diuen també hi arriba.

JOAN GUILLAMET
escriptor

L'EMPORDÀ

Gent que se'n va i memòria que en resta: Josep M. Fortunet

Al retornar, no fa gaire dies, després d'una certa absència, m'he trobat amb la trista nota de la fallença de figuerencs ben coneguts meus, els quals considero mereixedors de ser recordats pels seus conciutadans.

Un d'ells és Josep Maria Fortunet i Junyer, que fou el qui va obrir la primera galeria d'art que va haver-hi a Figueres després de la nostra guerra civil. I és curiós que en aquells temps de rigorosa intolerància franquista s'atrevis a batejar-la amb el nom de *Sala Icaria*. És sorprenent l'arrelament d'aquesta denominació tan vinculada a la utopia anarquista d'Étienne Cabet, que comptà amb alguns adeptes remarcables a la nostra ciutat, justament en uns temps que la intransigència política era més ferotge al nostre país. A Barcelona hi ha un vial força important que s'havia anomenat i ara torna a anomenar-se Avinguda de Icaria. Després d'haver estat ocupada la ciutat per l'exèrcit franquista, ben aviat aquesta denominació va ser canviada pel nom d'un dels militars que s'havien sublevat a la capital catalana el 19 de juliol del 1936.

No sabem els mòbils pels quals Josep Maria Fortunet —pertanyent a una família més aviat benestant i gens sospitosa de tendències ideològiques anarquistes— va optar per posar aquest nom a la seva galeria i és curiós que les autoritats franquistes d'aquell moment no hi trobessin quelcom a dir i no hi possessin cap obstacle. Sembla que gairebé ningú no en va fer gaire cas i és possible que la cosa tingui explicació per l'existència d'una certa ignorància històrica i política força considerable i general a uns certs nivells.

La Sala Icaria, avui inexistent, va ser durant una colla d'anys un dels centres aglotinants més significatius dels afanys culturals d'alguns figuerencs d'aquella època. Va ser el punt de reunió d'una sèrie de gent que s'aplegaven entorn de Josep Maria Fortunet en una tertúlia, en la qual mantenien converses sempre interessants i positives, en les quals el sentit de l'humor sempre hi era més o menys present. Jo recordo haver-hi vist molt sovint el pintor Josep Bonaterra. Potser era dels més assidus. També solia anar-hi el pintor i catedràtic Ramon Reig. Així mateix hi era força assidu el metge Alfons Puig, que signava a la premsa local els

L'EMPORDÀ

comentaris a les exposicions que es feien a la galeria amb el pseudònim "A. de Rocacorba". També solien fer-hi acte de presència i participació l'advocat Narcís Sala, el metge-cirurgià Antoni Salazar, tots aquests ja físicament desapareguts, i tants d'altres encara presents, dels quals em seria difícil fer esment un per un i sense deixar-me'n cap, que havien gaudit amb l'ambient de franquesa i cordialitat que Josep Maria Fortunet havia propiciat amb la seva galeria.

A la Sala Icaria hi van fer les seves primeres exposicions molts dels artistes figuerencs que amb posterioritat s'han forjat un prestigi i una anomenada. Fins i tot alguns altres que ja no són d'aquest món, però hi han deixat una empremta clarament marcada de la seva empremta creadora. Cal salvar memòria del mèrit de Josep Maria Fortunet i Junyer en haver sabut crear i mantenir en una època determinada i no massa propícia un centre d'intercanvi cultural com va ser la Sala Icaria, on s'acollien tota una colla d'esperits sensibles en la recerca d'alguna mena de sortida i esbravament a les seves ànsies de llibertat interior.

JOAN GUILLAMET
escriptor

Bellesa i fragància aconseguida amb l'esforç d'uns jardineros abnegats

Durant un parell de mesos a l'any les comarques de l'Empordà esdevenen el territori del país on floreixen, com per art d'encanteri, melodies, ritmes, cadències concertístiques de les més variades espècies. Tot aquest jardí es marceix quan els dies comencen a escurçar-se, quan els de Barcelona tornen a anar a ocupar els seus abonaments del Palau o del Liceu, quan els estrangers creuen allò que encara en diuen frontera. Sembla que el jardiner ja no rega aquelles plantes que fins fa ben poc donaven poncelles admirades per tothom. I les deixa morir.

Queden jardineros irracionals i convençuts de la seva tasca, allà sota del Montgrí fan viure en hivernacles i de forma admirable i envejable un reguitzell d'exemplars que haurien d'ésser el mirall i l'enveja dels seus pretesos col·legues. Però malauradament, es queden més sols que la una.

Tal hi fa que els de casa estiguin enfeïnats i no puguin olorar els mil aromes que desprenen els costosos exemplars que hem importat dels principals mercats mundials. Exemplars apreciats amb noms sonors i dels que tothom ha sentit parlar. També, a voltes, exemplars desconeguts que tenen la garantia i el certificat d'origen avalat amb diverses efes que fan acabar el seu nom d'una forma espectacular i d'allò més sonora i, per tant, apreciada per uns clients que es deixen sovint emportar per la bellesa externa d'una flor que no fa primavera.

Darrerament i amb tècniques noves i desconegudes fins fa poc, gent nova en el món de la jardineria musical estan cultivant espècies revolucionàries que viuen tot l'any. "Joves orquestres" s'anomenen. Amb perseverança i grans dosis d'il·lusió i entusiasme (dels jardineros i les pròpies flors) s'estan escampant arreu de l'Empordà. La de Figueres és l'espècie més coneguda i té més de cinquanta pètals. És d'una bellesa admirable i d'una qualitat que creix contínuament.

Les sòlides sements que han fet el miracle de fer florir en un desert aquestes espècies noves són l'esperança per l'esdevenidor. Cal que arrelin amb força, que tinguin possibilitats de supervivència en el futur, que puguin créixer fora de l'hivernacle amb normalitat europea i que quan l'hagin assolit puguin fer el salt endavant i viure de la seva bellesa i fragància aconseguida amb l'esforç d'uns jardineros abnegats i admirables.

Els s'uniran a uns altres que jo conec molt bé i que d'ençà fa molt temps escampen la seva flaire de forma persistent per tots els indrets de l'Alt i Baix Empordà. A l'hivern i a la tardor, a la primavera i a l'estiu, viuen tot l'any. Són de flor perenne. Ja tenen la garantia de més de quatre anys. Quan arribi aquest moment, l'esclat d'olors musicals s'escamparà arreu i el desert esdevindrà verger.

CARLES COLL
director de l'OCE

«Les sòlides sements que han fet el miracle de fer florir aquestes espècies noves són l'esperança per l'esdevenidor»

ENS HAN ESCRIT

Totes les cartes que apareguin en aquesta secció aniran amb nom i cognoms. Els originals hauran d'enviar-se signats, fent-hi constar el domicili, telèfon i número del DNI del seu autor. Els escrits que siguin rèplica a un article, només disposaran d'un torn per cada part. Recomanem una extensió màxima de 30 línies. Tindran prioritat les cartes enviades exclusivament al setmanari. L'EMPORDÀ es reserva el dret de publicació i de sintetitzar els textos excessivament llargs.

SETMANARI DE L'ALT EMPORDÀ Ronda Barcelona, 22 17600 FIGUERES Fax. 972 - 67 36 61

Deontologia

Extret dels Estatuts de l'Associació dels directors, monitors i educadors en/del lleure de Catalunya, voldria plasmar el codi deontològic explícit en deures i drets, pel qual s'orienta la dita Entitat.

Com a *deures*, l'educador ha de complir els seus compromisos i ésser fidel al seu grup, és a dir profundament *responsable*. —Està al servei del grup i dels membres, als quals ha de facilitar autonomia. —Ha de tenir en compte els objectius del grup. —Ha d'intentar convertir-se en inútil, és a dir, afavorir l'autonomia. —Ha de saber replantejar-se a si mateix, en una perspectiva dinàmica. —Ha de desenvolupar per a ell i per als altres l'esperit de recerca, d'imaginació i de concepció. —Ha d'ésser responsable sense caure en la manipulació, buscar l'equilibri. —És preferible que treballi en equip, a fi d'evitar l'isolament.

I com a *drets* —L'educador té dret a l'error i al fracàs, utilitzables de manera dinàmica. —Té dret a les conviccions personals i a la vida privada. —Té dret a la participació i a la determinació

dels objectius i dels mitjans. —Té dret a aquest Estatut, que garanteix la seva seguretat, les seves condicions i la seva remuneració. —Té dret a aquest Estatut, que garanteix la seva seguretat, les seves condicions i la seva remuneració. —Té dret al repòs, al lleure, a la vida de família. —Té dret a la formació, al reciclatge. —Té dret al repartiment de les responsabilitats i de les tasques (interlocutor, no mercenari). —Té drets sindicals i polítics.

Des de fa temps, que aquest senzill i suficient anunciat de deures i drets ens diu del tarannà d'un bon educador. És bona una reflexió com la que fa Marta Burquet (escriptora) a l'EMPORDÀ de fa quinze dies. I és bona perquè, per fi! algú s'atreveix a parlar de manipulació en l'educació en el lleure, de degeneració d'educadors i de les barreres que impossibiliten als vailets de créixer en llibertat.

Compte doncs! sobretot les escoles de formació d'educadors; tots els que hem viscut abans del 20N de 1975 i després, sabem molt bé que la manipulació, la influència, o com se'n vulgui dir de l'educació ens porta a ser una

potencial fabrica de robots, i si no doneu una vista al vostre voltant immediat, o millor mireu-vos vosaltres mateixos.

Ara bé, tot això s'hauria d'explicar a aquesta manera de gurus que ens han endinsat a paradisos naturalistes, patriòtics o confesionals. Ho podrien entendre?

ANDRE PINADELL GIBRAT
Figueres

Piiiiiit!

Felicitó Juli Llieca pel profund i intel·ligent escrit —Sobre Figueres (i Vilafant)— publicat en aquest periòdic el proppassat 17 de novembre. Restarem, figuerencs i figuerencs i tots els empordanesos, impassibles davant el fet que ens usurpin la cèntrica estació del ferrocarril? Heu preguntat, des de la rica i classista Casa de la Vila, a la gent que no disposa de cotxe? O als estudiants? O a la gent que se'n va a banyar a Llançà, Colera, Garbet o Portbou? No és important la proximitat amb la seu dels autobusos? L'enuguig del pas a nivell ha de tenir altres solucions —creatives!— que vendre'ns l'ànima a una vàcua modernitat i deixar-hi en la conte-

sa bous, trens i esquelles! Prou parades i baixadors veïns que s'han perdut...!

No demanem que ens facin (un museu de?) cine a l'estació, però a aquest pas, ara que s'intenten apropar els *serveis* als seus usuaris —Girona, Barcelona...—, forjarem una ciutat tan edulcorada, borda i sofisticada que fins i tot hi sobranen els ciutadans! O potser es tracta d'això...?

De moment plantejo aquestes tres possibles solucions: 1) Dir no! 2) No votar més Convergència i Unió. 3) Rebatejar la plaça de l'Estació com la *plaça de la Mort*. Callar, en qualsevol cas, representant negar dels vostres trens d'infància... i tal vegada també de vosaltres mateixos.

PERE PRADA I SOLER
Figueres

Eutanàsia

El senat holandès va aprovar la legalització de l'eutanàsia activa, notícia positiva pel gènere humà i pel que suposa d'avenç cap a una nova societat més tolerant i justa.

El debat públic que hauria d'o-

riginar aquesta tan transcendental qüestió, caldria situar-lo en l'àmbit d'una societat laica i d'un estat no confessional. Així, centrant-nos en l'eutanàsia com un acte de voluntat personal (individual) per posar punt i final a una situació cruel, irreversible i terminal, crec que ha arribat definitivament l'hora que els nostres parlamentaris comencin a tractar de veritat la qüestió.

No obstant això, tot sabent que aquest serà un debat dur que trobarà l'oposició dogmàtica dels sectors conservadors, eclesiàstics i carrinclons, els quals no volen evolucionar, considero que en aquesta societat capitalista tan injusta, agressiva i hipòcrita, si no ens deixen viure dignament, almenys que la mort sigui un acte d'igualtat.

JOSEP Mª LOSTE I ROMERO
Portbou

FE D'ERRADES

▼ A la pàg. 28 del núm. 789 es deia en un títol que l'empresa Constructa de Figueres tancava quan en realitat ha fet suspensió de pagaments.

+

GENT QUE SE'N VA I MEMÒRIA QUE EN RESTA

=====

Al retornar, no fa gaires dies, després d'una certa absència, m'he trobat amb la trista nova de la fallença de dos figuerencs ben coneguts meus, els quals considero mereixedors de ser recordats pels seus conciutadans.

Un d'ells és Josep Maria Fortunet i Junyer, que fou el qui va obrir la primera galeria d'art que va haver-hi a Figueres després de la nostra guerra civil. I és curiós que en aquells temps de rigorosa intolerància franquista ~~moltos~~ s'atrevís a batejar-la amb el nom de "Sala Icaria". És sorprenent l'arrelament d'aquesta denominació tan vinculada a la utopia anarquista d'Étienne Cabet, que comptà amb alguns adeptes remarcables a la nostra ciutat, justament en uns temps que la intransigència política era més ferotge al nostre país. A Barcelona hi ha un vial força important que s'havia anomenat i ara torna a anomenar-se Avinguda de Icaria. Després d'haver estat ocupada la ciutat per l'exèrcit franquista, ben aviat aquesta denominació va ser canviada pel nom d'un dels militars que s'havien sublevat a la capital catalana el 19 de juliol del 1936.

No sabem els mòbils pels quals Josep Maria Fortunet - pertanyent a una fa-

mília més aviat benestant i gens sospitosa de tendències ideològiques anarquistes -- va optar per posar aquest nom a la seva galeria i és curiós que les autoritats franquistes d'aquell moment no hi trobessin quelcom a dir i no hi posseïssin cap obstacle. Sembla que gairebé ningú no en va fer gaire cas i és possible que la cosa tingui explicació per ~~la~~ l'existència d'una certa ignorància històrica i política força considerable i general a uns certs nivells.

La Sala Icària, avui inexistent, va ser durant una colla d'anys un dels centres aglutinants més significatius dels afanys culturals d'alguns figuerencs d'aquella època. Va ser el punt de reunió d'una sèrie de gent que s'aplegaven entorn de Josep Maria Fortunet en una tertúlia, en la qual es mantenien converses sempre interessants i positives, en les quals el sentit de l'humor sempre hi era més o menys present. Jo recordo haver-hi vist molt sovint el pintor Josep Bonaterra. Potser era dels més assidus. També solia anar-hi el pintor i catedràtic Ramon Reig. Així mateix hi era força assidu el metge Alfons Puig, que signava a la premsa local els comentaris a les exposicions que es feien a la galeria amb el pseudònim "A. de Rocacorba". També solien fer-hi acte de presència i parti-

cipació l'advocat Narcís Sala, el metge-cirurgià Antoni Salazar, tots aquests ja físicament desapareguts, i tants d'altres encara presents, dels quals en seria difícil esment un per un i sense deixar-me'n cap, que havien gaudit amb l'ambient de franquesa i cordialitat que Josep Maria Fortunet havia propiciat amb la seva galeria.

A la Sala Icària hi van fer les seves primeres exposicions molts dels artistes figuerencs que amb posterioritat s'han forjat un prestigi i una anomèndia. Fins i tot alguns altres que ja no són d'aquest món, però hi han deixat una empremta clarament marcada de la seva ~~marcada~~ empremta creadora. Cal servir memòria del mèrit de Josep Maria Fortunet i Junyer en haver sabut crear i mantenir en una època determinada i no passa propícia un centre d'intercanvi cultural com va ser la Sala Icària, on s'acollien tota una colla d'esperits sensibles en la recerca d'alguna mena de sortida i esbravament a les seves ànsies de llibertat interior.

L'altre figuerenc desaparegut, també ara recentment, ha estat en Secundí Juanola i Parrot, paleta d'ofici, mestre de cases i mà dreta que havia estat de

Simó Gratacòs en l'empresa constructora de la qual aquest havia estat propietari i havia dirigit. Va ser cap de colla durant un llarg període dels professionals que, en els anys de la nostra postguerra civil, varen treballar en el redreçament de l'església parroquial de Sant Pere fins a convertir-la en una bella realitat arquitectònica, tal com la tenim actualment. Va ser una tasca llarga, arduosa. I podem dir que aquest home la va seguir de cap a cap. Virtualment va supervisar la col·locació de cada carreu i de totes les claus de volta. Més tard, va formar empresa pròpia i va encapçalat una nissaga d'artesans constructors que va seguint les seves petges professionals.

Secundí Juanola havia tingut també allò que ara en diríem el seu "hobby". Havia estat un gran aficionat a la interpretació teatral i havia pertangut a l'elenc del Patronat de la Catequística. Pertanyia a la generació d'actors anterior a la de Toni Montal, que jo recordo encara de quan el Patronat tenia la seva seu al Teatre Principal, ocupat actualment pel Museu Dalí, i de la qual recordo personatges tan populars com Segimon Seguranyes, Baldomer Moncanut, Josep Pujol, Esteve Juandó i alguns altres, encara vivents, com Josep Badet. Secundí Juanola havia intervingut en la representació de peces diverses, així com en els "Pastorets", la Passió de Mn. Agustí Burgas "I.N.R.I." i d'altres que se-

ria prolix esmentar amb detall. El que jo voldria fer ressaltar és el mèrit de l'afició de Secundi Juanola i d'altres companys seus d'activitats escèniques, que després d'haver estat treballant durament tot el sant dia, se n'anaven a assajar havent sopat de vegades fins a altes hores de la nit. I l'endemà, abans de clarejar, ja eren llevats per anar de cara a la feina quotidiana.

He volgut fer esment d'aquests records, perquè cada dia va quedant menys gent d'aquesta mena, que han marcat una època ja passada, per bé que no massa llunyana, i que és mereixedora de no caure en un oblit total.

Té un cost proper als quatre milions

Mans Unides de Figueres vol pagar una ambulància per a la capital del Zaire

L'E. Aquesta setmana se celebra la Campanya contra la Fam promoguda per l'organització Mans Unides. Aquesta campanya, que se celebra a tot l'Estat espanyol coincidint amb la segona setmana del mes de febrer, té com a finalitat la recaptació de fons per ajudar al desenvolupament dels pobles de l'anomenat Tercer Món.

Les campanyes de Mans Unides van començar als anys seixanta i des d'aleshores les seves activitats es va anar extenent per tot el territori de l'Estat. Enguany se'n celebra la número 35.

El funcionament de Mans Unides es porta a terme gràcies a persones voluntàries. L'organització atén projectes provinents del Tercer Món que cada delegació territorial assumeix, a nivell de finançament, segons les seves característiques i possibilitats.

Aquest any s'ha proposat a Mans Unides de Figueres que recapti fons per atendre un pro-

jecte a Kinshasa, l'actual capital del Zaire. Es tracta d'aconseguir l'adquisició d'un vehicle amb finalitats sanitàries. El cost total del projecte és de 3.860.000 pessetes. Al capdavant d'aquesta iniciativa s'hi troba el doctor Benedito Claus, del Bureau Diocesain des Oeuvres Medicales.

Els diners es recaptaran a través de la col·lecta que es farà el proper diumenge dia 13 de febrer a totes les parròquies de la ciutat i mitjançant els donatius que arribin directament a Mans Unides. Per a més informació es pot trucar al telèfon 50 18 87.

La capital del Zaire acull una població de tres milions i mig de persones, eminentment joves i amb greus problemes de desocupació. Per a l'atenció sanitària de la població s'ha dividit la ciutat en diverses zones. El Bureau té al seu càrrec una quarta part de la població. Per dur a terme la supervisió i l'aprovisionament es necessita un vehicle sanitari adequat, tipus ambulància.

METRÓPOLIS

També es va cremar el Teatre

Ara fa exactament cinquanta-cinc anys la ciutat de Figueres va patir una pèrdua que es pot considerar, per la capacitat i nombre d'habitants de Figueres, de les mateixes dimensions que avui es lamenta per l'incendi del Teatre Liceu de Barcelona. Era un dels teatres més antics de Catalunya i la seva forma arquitectònica anava aparellada a la del Liceu, del que es deia que era una còpia una mica més petita. La importància que pels empordanesos tenia aquest teatre municipal era pariona al que podien tenir els barcelonins i els catalans pel Liceu. Les fotos aèries que avui ens ofereixen els periòdics barcelonins de l'edifici cremat són semblants a les que presentava el coliseum figuerenc.

El Teatre Municipal de Figueres va resultar cremat el dia 19 de febrer de 1939, a causa de la imprudència d'un grup de soldats. Feia deu dies que les tropes nacionals havien entrat a Figueres. El Teatre havia sobreviscut a tots els terribles bombardejos de l'aviació nacional soferts per la ciutat al llarg de tot el 1938 i els primers dies del 1939. Encara el mes de desembre anterior s'hi van fer unes representacions teatrals, dirigides per l'escriptor figuerenc Pere Teixidor, a benefici dels Socors Roig Internacional i dels hospitals de sang. El festival, el van interpretar les actrius de l'Escola d'Art Dramàtic de Figueres, que dirigia l'esmentat Pere Teixidor. L'obra representava va ser *No quiso ser madre*, una de les més destacades escrites per Teixidor. Acabada la representació es va manar als tramoistes que desembaricessin els decorats i els guardessin. No es va fer el mateix dia i l'endemà va haver-hi un altre bombardeig a Figueres i ningú no es va recordar de treure els decorats, que continuen penjats a l'escenari del teatre. El dia 8 de febrer les tropes nacionals entraven a Figueres i un Tabor de moros va aquarterar-se a l'edifici del Teatre Municipal. El dia 19 de febrer varen encendre foc per escalfar el te, al mig dels telons, i tot de cop les flames agafaren els decorats, els mobles, les butaques, les pintures, etc. Tot va cremar com un llucet. Només van quedar dempeus les parets fora-

L'EMPORDÀ

nes i la part davantera de l'edifici. Igual com ha passat ara al Liceu. Amb l'aggravant que en aquell moment a Figueres no existia cap dotació ni material de bombers. Molts figuerencs, en aquell moment tràgic de la guerra, varen plorar un cop més, aquesta vegada pel seu teatre que els havien cremat. La nota oficial deia que havia estat a conseqüència de la guerra. No es podia dir que l'havien cremat aquells soldats.

Era un edifici inaugurat el 1850, amb bones pintures i amb un historial de representacions fabuloses. Era una de les joies dels figuerencs. L'edifici va restar en aquest estat d'abandó molts anys. Fins i tot el 1959 l'Ajuntament el volia destinar a plaça mercat. Finalment, el 1968 es prengué l'acord de destinar-lo a Museu Dalí. La seva reconstrucció va ser a càrrec del Ministerio de la Vivienda. Cinc anys després quedava inaugurat el Museu. S'havia salvat l'edifici.

J.M. BERNILS MACH

CARNAVAL A L'ESCALA

Dissabte 5 de febrer

11h. NIT - I NIT DOVE. Organitzada per la comissió de joves Ball conjunt LOS CLAN GRAN GIMKANA... i molta marxa
Entrada gratuïta

Divendres 11 de febrer

9 h. vespre.- ARRIBADA DEL CARNESTOLTES I CERCAVILA. Concentració i sortida de disfresses per acompanyar el Carnestoltes a la plaça de l'Ajuntament amb la BANDA ELS TIRONS Acompanyament del Pop Pep, gegants i grallers COCA I GARNATXA. Organitza: Colla gegantera. 11 nit, ball de les dones amb el conjunt TUTTI FRUTTI

Dissabte 12 de febrer

8 matí GRAN DESPERTADA POPULAR amb grallers i tambors. 10 matí. XOCOLATADA POPULAR a la plaça Víctor Català. 11 matí, VII gran cursa de cotxets a la Riba. Ball del Confit a la plaça Víctor Català, amb la cobla LA PRINCIPAL DE BANYOLES. 5 tarda, CERCAVILA INFANTIL DE DISFRESSES amb la banda "ELS TIRONS" 11 Nit. BALL DE CARNAVAL amb l'orquestra EUROPA i el conjunt TRAILER

Diumenge 13 de febrer

a 2/4 d'11 matí GRAN RUA DE COMPARES, CARROSSES I DISFRESSES. Concentració i sortida a la Ronda del Pedró. 12 matí GRAN SARDINADA POPULAR A LA RIBA. Organitza: Penya blau-grana de l'Escala A 2/4 de 6 de la tarda ball amb el conjunt MONTECARLO. Nit a les 11 gran ball de disfresses amb el conjunt MONTECARLO i amb el grup musical EBANO.

Dilluns 14 de febrer

Tarda a 2/4 de 2, DINAR DE GERMANOR (el que vulgui menjar que se'l porti). Nit a les 11 gran ball de nit amb SETSON I BLAS

Dimarts 15 de febrer

Nit a 2/4 d'11 ball de dol pel carnaval i enterrament de la sardina amb el conjunt DRAC MÀGIC.

Recordant Secundí Juanola

Comentàvem, la setmana passada, que en retornar d'una certa absència m'havia trobat amb la trista nota de la fallença de figuerencs ben coneguts meus. Si en l'anterior comentari parlava de Josep M. Fortunet, l'altre desaparegut ha estat en Secundí Juanola i Parrot, paleta d'ofici, mestre de cases i mà dreta que havia estat de Simó Gratacós en l'empresa constructora de la qual aquest havia estat propietari.

Secundí Juanola va ser cap de colla, durant un llarg període, dels professionals que, en els anys de la nostra postguerra civil, varen treballar en el redreçament de l'església parroquial de Sant Pere fins a convertir-la en una bella realitat arquitectònica, tal com la tenim actualment. Va ser una tasca llarga, arduosa. I podem dir que aquest home la va seguir de cap a cap. Virtualment va supervisar la col·locació de cada carreu i de totes les claus de volta. Més tard, va formar empresa pròpia i va encapçalar una nissaga d'artesans constructors que va seguint les seves petges professionals.

Secundí Juanola havia tingut també allò que ara en diríem el seu *hobby*. Havia estat un gran aficionat a la interpretació teatral i havia pertangut a l'elenc del

Patronat de la Catequística; pertanyia a la generació d'actors anterior a la de Toni Montal, que jo recordo encara de quan el Patronat tenia la seva seu al Teatre Principal, ocupat actualment pel Museu Dalí, i de la qual recordo personatges tan populars com Segimon Seguranyes, Baldomer Moncanut, Josep Pujol, Esteve juandó i alguns altres encara vivents, com Josep Badet i Lluís Vega. Secundí Juanola havia intervingut en la representació de peces diverses, així com en Els Pastorets, la Passió de mossèn Agustí Bugas, INRI, i altres que seria prolix esmentar amb detall.

El que jo voldria fer és ressaltar el mèrit de l'afició de Secundí Juanola i d'altres companys seus d'activitats escèniques, que després d'haver estat treballant durant tot el sant dia, se n'anaven a assajar havent sopat, de vegades fins a altes hores de la nit. I l'endemà, abans de clarejar, ja eren llevats per anar de cara a la feina. He volgut fer esment d'aquests records perquè cada dia va quedant menys gent d'aquesta mena, que han marcat una època ja passada, per bé que no massa llunyana, i que és mereixedor de no caure en un oblit total.

JOAN GUILLAMET

AJUNTAMENT DE FIGUERES

ANUNCI

El Sr. Francisco Galter i Sala ha sol·licitat llicència municipal d'obres per tal d'efectuar les obres de reforma de la 2a planta d'un edifici situat al carrer Sant Pau, núm. 31, transformant-la en dos habitatges.

De conformitat amb allò que disposa l'article 18 de les Normes urbanístiques del Pla Especial de Protecció del Catàleg d'Edificis, els expedients de concessió de llicències abans referides resten exposats a informació pública a la unitat administrativa 3 (edifici de serveis municipals, rda. Firal, 4, 2a planta) pel termini de 10 dies hàbils, comptats a partir del dia següent hàbil al de l'última publicació d'aquest anunci a la premsa local de Figueres, als efectes de la presentació d'al·legacions durant el termini indicat.

Figueres, 20 de gener de 1994

L'alcalde-President

Signat: Marià Lorca i Bard.

✓ El canvi de sentit de circulació del carrer Pi i Maragall, que pot tenir la seva lògica com a continuació de la modificació feta recentment al darrer tram del Caamaño, provoca forts embussaments a les hores d'entrada i sortida dels col·legis a la zona de La Salle. En aquest indret hi aboquen tres carrers quan de sortida només hi ha, en la pràctica, el carrer dels Fossos.

✓ La polèmica de les pilones a les voravies de Figueres arriba a situacions anecdòtiques com la que s'ha produït a la ronda del Firal. Per tal de donar accés a l'aparcament d'un hotel hi ha un espai lliure que era aprofitat per alguns vehicles per ficar-se dins de la voràvia. Ara, per impedir-ho, s'ha posat una pilona al mig que, sinó es va amb compte, pot fer espesegar més d'un.

✓ L'augment de l'import de les multes per estacionar-se en lloc prohibit o per no disposar de tiquet en una zona regulada per parquímetres —que oscil·len entre cinc mil i vint mil pessetes— ha començat a provocar queixes dels ciutadans per considerar-ho un abús. El que ningú explica és que a altres ciutats —com per exemple, a Girona— aquests imports ja fa anys que s'apliquen.

Bestioles, bèsties i bestiasses

Entorn de la qüestió dels animals domèstics s'han dit moltes coses i ben segur que sempre en sortiran de noves per dir. Jo voldria, abans que cap altra cosa, dedicar un record als esposos Alexandre Deulofeu i Pepita Gracacòs, ella desapareguda ara no fa gaire, en els quals jo havia admirat entre altres coses el seu gran amor, pràcticament franciscà, per aquests animals que, no sé si amb gaire encert, en diem irracionals. Jo recordo encara, com si fos ara, un dia que la Pepita em manifestava horroritzada la seva indignació després d'haver vist, de dalt de casa seva estant, com d'un cotxe deixaren anar, llençat, diguem-ho clar, un gosset que va quedar amb uns ulls badats d'astorament i possiblement també de dolor. Aquí hom podria preguntar-se qui era l'ésser irracional, el pobre gos o els que anaven a dalt del vehicle.

Jo em recordo de quan era menut i anava a passar uns dies a cals meus avis, que s'estaven a pagès, que per les diferents estances i els diferents compartiments del casal sempre s'hi veien discórrer tot de gats i gossos, que anaven d'ací i d'allà, passaven pel costat de la gent de la casa o per entremig de les cames sense que ningú no en fes ni el cas més mínim. Els gossos solien acostar-se instintivament a qui els semblava que pogués fer-los alguna moixaina. Sinó, ja veien venir l'acció simulada d'un cop de peu acompanyada d'un "Passa a jeure!" o d'un "Marxes!" que els feia fugir a més córrer i amb la cua entre cames. La qüestió del manteniment d'aquestes bèsties no em semblava pas que fos problema per a la gent de la casa. No veia pas mai que cap dona amanís algun menjar especial per a elles. Això sí, a l'hora dels àpats, sempre estaven voltant a l'entorn de la taula, els gats amb la cua drete i els miols patètics, els gossos amb aquells ulls seus tan expressius i eloqüents i amb la boca a punt per escapar al vol qualsevol os que els llancesin per esmicolar-lo tot seguit sorollosament amb el seu dentat poderós.

D'altra banda, ja es buscaven la vida pel seu compte tot caçant rates o ratolins pels pallers o les quadres i conills, musteles o altres animals pels horts, camps i prades. En realitat, aquesta devia ésser per a ells una missió i utilitat prou important i essencial.

Allò que ja m'ha costat una mica més d'entendre, a mesura que ha anat passant el temps, és la complaença que pot trobar alguna gent de tenir un gos a una ciutat i

JORDI MITJÀ

sobretot a una ciutat una mica gran, en la qual no resulta gaire fàcil ni senzill sortir als afores. Una cosa és que una senyora tingui un caprici, posem per cas, de tenir un canari tancat dins d'una gàbia. No és pas la murga que porta i hi ha la compensació dels seus reflexos de tant en tant. Un gat tampoc no és de mal tenir. Es conforma amb poca cosa i, si no en té prou, se'n va pels teulats a buscar-se la vida i a clavar marramaus, sobretot quan esdevé el seu mes. Però un gos, i sobretot un gos més aviat gros, em sembla que ja ha de ser força més incò-

« Sempre estaven voltant a l'entorn de la taula, els gats amb la cua drete, els gossos amb aquells ulls seus tan expressius »

mo- de tenir-lo. Cal servir-lo net, polit, vacunat, ben ensenyat i tancat gairebé tot el dia al pis ja que si hom el treu al carrer, cal portar-lo agafat amb una corretja i posar-li un morrió. El seu manteniment, d'altra banda, és un problema més complicat i

més car que el d'altres bestioles de tamany més petit. Després hi ha la preocupació perquè no causin molèsties al veïnat. Sé d'un conegut que va estar moltes nits sense poder aclucar cap ull perquè el gos de la casa del costat es passava les estones de la fosca lladrant i udolant al jardí.

JOAN GUILLAMET
escriptor

Gossos amb i sense normativa

A Girona, segons el diari, acaben d'establir una normativa sobre els gossos en espai públic -en àmbit urbà. Més aviat una normativa per als amos dels gossos de pis de ciutat. La cosa va, com poden suposar, de què es pot fer i de com s'ha de fer en el cas tan corrent de voler treure el gos de casa: cal portar-lo lligat amb corretgeta, si és verinós ha d'anar provist de morrió, hem de fer-li fer pipí i caca en uns espais habilitats a tal efecte -els pipicans-, si és que la caca la fa en altre lloc cal que el propietari la reculli, sinó pot ser multat, hom tolera que l'animal defeqüi sobre la reixeta d'un embornal si el detritus pot passar per ull... etc; tot allò que el sentit comú més elemental establiria, posats a tenir en compte el respecte a la ciutadania en general: conservar carrers, voreres, parcs el màxim possible de nets, i preservar el vianant urbà i el passejant perifèric de mossegades i assalts.

L'única cosa curiosa de la recent reglamentació gironina és que permet deixar lliure el gos quan l'espai sigui un parc públic "i l'amo pugui controlar-lo"; incomprensible: qualsevol pot adonar-se que entre bancs, flors, arbres, tanques vegetals, etc, això darrer és impossible.

Llevat que hom compti per endavant en un elevat sentit cívic entre els propietaris de gos i entengui que només deixaran lliures aquells animals, pocs, plàcids, incapaços de fer un pas sense mirar l'amo. Aquesta suposició, però, és absurda: si els qui tenen gos arribessin pel seu compte a aquestes apreciacions ja no hauria calgut redactar cap normativa. Cap normativa que castiga els infractors amb multes d'entre deu mil i vint-i-cinc mil pessetes.

I a Figueres, què. A Figueres, ara que, diuen a Barcelona, "tenim la ciutat potes enlaire", ja aniria bé que preveguessin pipicans (i pàrquings per a bicis, promesos fa deu anys pel sr. Lorca). Quant a normativa, també que aprenguin de Girona. De fet, que là posin al dia perquè, tot i que la ignorin, ja existeix.

JOAN FERRERÓS

A la biblioteca Fages de Climent

Fa dos dissabtes vaig llegir el llibre de M. Àngels Anglada, *El violí d'Auschwitz*; el diumenge de Rams vaig anar a escoltar el *Rèquiem* interpretat per l'Orquestra de Cambra de l'Empordà i els Grups Corals Horta i Xalesta, dirigits per Carles Coll. Tant el llibre com el concert els vaig trobar excel·lents. Vaig pensar que havia començat la Setmana Santa amb bon peu. A la sortida del concert, però, un amic em va venir a trobar i em va expressar la seva perplexitat per un article que amb el títol: "El Convent dels Caputxins i els fantasmes", havia publicat en aquestes pàgines. Quan vaig arribar a casa el vaig rellegir i penso que el meu amic tenia raó, les meves paraules es podien malinterpretar. Coincidint amb la Setmana Santa, he decidit fer un petit exercici expiatori; intentaré, doncs, aclarir algunes de les reflexions.

La tasca de les biblioteques, el seu afany per revitalitzar la Biblioteca, malgrat els pocs recursos amb què compten, és absolutament encomiable. Però la meva temença és que tot plegat es pot convertir en una desmoralitzant travessia del desert si l'administració no reacciona. Quan Figueres tenia menys de la meitat d'habitants, formava una població força més homogènia que ara i, a proporció, l'interès

Els propietaris de la bèstia les varen passar de tots els colors per a aconseguir que passés la nit en silenci.

I ara ve la bona. Resulta que fa uns anys un matrimoni estranger establert a Roses va rebre un obsequi d'uns a-mics que residien a Moçambic, consistent en un preciós i graciosíssim cadell de lleó. Els va fer una il·lusió que no volgueu pas saber. Varen començar a donar-li lleteta amb un biberó i l'animal feia uns gestos i unes entremaliadures que provocaven gairebé l'èxtasi dels seus amos i de les amistats que anaven a admirar-lo. Bé. El temps anà passant i l'animal anà creixent. Vingué un moment que ja no volia el biberó, sinó quelcom més sòlid i carregat de calories. Llavors començaren els maldecaps de satisfer la gana de l'animal carnívor amb carn fresca i no pas poca. És a dir, maldecaps a trobar-ne, a bon preu i en quantitat. Ja m'explicareu. Però la bèstia semblava encara tan graciosa, es deixava amanyagar, llepava la cara dels seus amos i es mostrava tan afectuosa, que no volien ni sentir parlar de desfer-se'n. I a més, no veien una manera satisfactòria de fer-ho. On havia d'anar a parar la pobre bèstia? Es veu que algú va apuntar la possibilitat de fer-ne cessió a algun parc zoològic. I ara! Mai de la vida. Només faltaria, a un parc zoològic... Què s'han pensat? Sí, sí. Pel que sembla, aquesta gent tenia un establiment de begudes, que fa algun temps que resta tancat per haver-se plegat. El matrimoni en qüestió es veu que va haver de marxar, després d'haver estat obligat per les autopritats a cedir el lleó, ja una mica adult, a un parc zoològic. Es veu que ja se li començava a formar la crinera i qualsevol s'arrisca a anar-li a fer manyagues. El dia menys pensat -no cal oblidar que el lleó és una fera- se li escapa una urpada sense voler i desgràcia el qui s'ensopegui estar amb ell en aquell moment. És clar que també hi ha el dolor de la separació de l'animal i el disgust consegüent després d'haver-li posat afecte, però... Conseqüència: Abans de posar-se a casa una bèstia, sigui la bèstia que sigui, una bestiola, una bèstia o una bestiassa, cal pensar-s'ho d'una manera molt seriosa, detinguda i responsable. I segons com, deixar-s'ho córrer.

ÀNGELS GARDELLA

Reivindicació de la pobresa

És mala cosa ser pobre? És bona cosa ser ric? És gairebé segur que, per part de molta gent, la resposta donada a aquestes dues qüestions en un primer impuls d'espontaneïtat i sense rumiar-hi gaire seria afirmativa. I és que el mot *pobresa* ha estat voltat al llarg dels segles d'un seguit de connotacions desfavorables que l'han dotat d'un sentit clarament pejoratiu i l'han fet objecte d'un blasme i rebuig generals. Sentim i llegim sovint crides amb les quals se'ns incita a lluitar contra la pobresa com un dels mals del segle.

En el fons d'aquestes actituds, que no són pas precisament d'ara, sinó que les veiem en totes les èpoques de la història de la humanitat, és possible que hi hagi una certa desorientació pel que fa a l'accepció semàntica pròpia del terme, juntament amb la confusió originada per la definició inexacta que figura en alguns diccionaris. Però el que potser hi ha també en alguns casos, i temo que no pas pocs, és un esperit inconformista i ambicions que empeny l'ésser humà cap a un estat que li permeti gaudir sense limitacions de totes les satisfaccions que pugui comportar la vida.

M'ha estat avinent de consultar diccionaris diversos, que pretenen reflectir amb autoritat la normativa lèxica de la llengua, ja sigui catalana o castellana, i pràcticament tots vénen a portar una definició semblant del vocable *pobresa*: mancança o escassetat del necessari per a viure. Ja em dispensaran, però a la meua modesta manera de veure, això no és pobresa. Això és misèria.

R

«Hi ha gent que viu molt bé o massa bé, d'altra que viu malament o molt malament i d'altra que viu simplement bé»

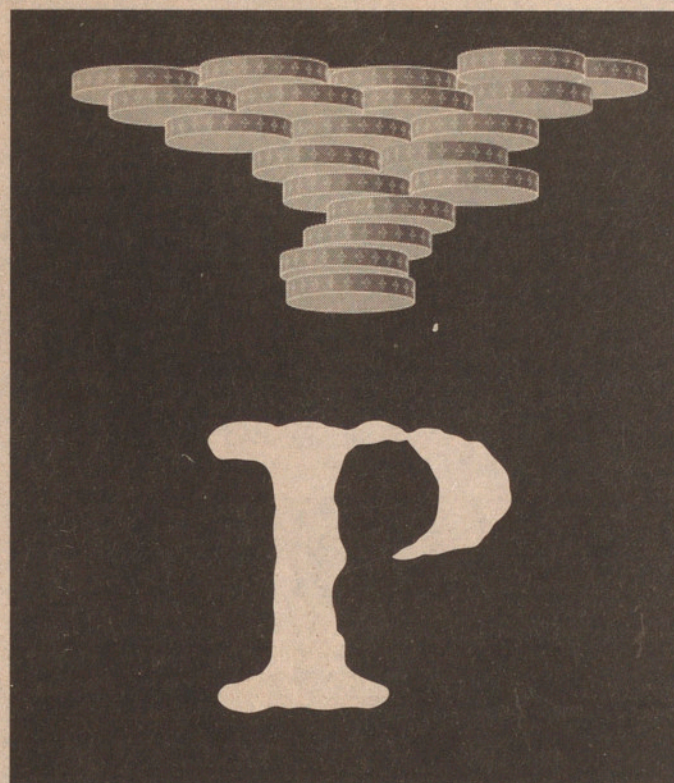
Ser pobre és no ser ric, però no és ser miser. Jo diria que una definició força fidel del que és la pobresa ve reflectit en uns versos que una vegada vaig veure gravats

en una rajola que vaig trobar penjada al rebedor d'una llar modesta. Componien una pregària que deia així:

"Verge Santa del Roser, / feu que en aquesta casa / no hi hagi ni poc ni massa, / sols lo just per viure bé."

És a dir, que la qüestió no es redueix simple-

ment al fet de viure i prou, i ja està. No, senyor. No està. Hi ha moltes maneres de viure i algunes en les quals hom es pregunta si val la pena de viure. Hi ha gent que viu molt bé o massa bé, d'altra que viu malament o molt malament i d'altra que viu simplement bé. L'estat de la gent del

UNDERGRAPHIX

primer grup podríem anomenar-lo de riquesa o opulència. El de la gent del segon pot ser clarament qualificat de misèria. I el de la gent del darrer grup, el de la

gent que viu simplement bé, és el que pot ser considerat com l'estat de pobresa, que ben mirat no és res de tan dolent, per molt que se n'hagi volgut dir. La pobresa és un estat honorable, sense afanys de domini ni de prepotència. No és altra cosa al capdall, com diuen els

versos esmentats, que no tenir ni poc ni massa, sinó tan sols allò just per viure bé. No sé què més hom pot desitjar. Jesucrist volgué donar exemple amb la seva vida humana i va viure pobre, per bé que va manifestar la seva compassió envers els misers de tota mena. Sant Francesc d'As-

sis —conegut com *el Pobriçó* o *el Poverello*— feia esment sovintejat de la germana Pobresa. No tinc constància que ho hagués fet mai de la germana Misèria. És possible que se sentís agermanat amb els misers, però no amb la misèria. Un dels tres vots que cal formular els que volen abraçar la vida religiosa és el vot de pobresa, no el vot de misèria. Quan hi han ingressat, és corrent que no els falti res d'allò essencial, però tampoc no demostren que els sobri gaire cosa. Quan es produeix la fallença d'algun governant o personatge de rellevança pública i els seus conciutadans prenen constància que ha mort pobre, aquest fet constitueix generalment un dels honors més grans que es puguin retre a la seva memòria.

Sembla clara, doncs, la impropedència d'adjudicar un sentit pejoratiu al

mot *pobresa* i de fer-lo objecte de blasme i rebuig. En realitat, aquest sentit pejoratiu, aquest blasme i aquest rebuig haurien de ser aplicats a la misèria, que és allò contra

el que cal verament lluitar. El fet de ser pobre representa, torno a dir, un estat honorable. Potser més, segons quins casos, que no pas el fet de ser ric. Jo diria que no crec que sigui mala cosa ser pobre. Que sigui cosa bona ser ric, o tenir ganes de ser-ho, ja és una mica discutible.

Sobretot quan ens adonem de la presència en el nostre món d'una misèria tan horrible i tan estesa.

+

REIVINDICACIÓ DE LA POBRESA

=====

¿És mala cosa ser pobre? ¿És cosa bona ser ric? És gairebé segur que, per part de molta gent, la resposta donada a aquestes dues qüestions en un primer impuls d'espontaneïtat i sense rumiar-hi gaire seria afirmativa. I és que el mot pobresa ha estat voltat al llarg dels segles d'un seguit de connotacions desfavorables que l'han dotat d'un sentit clarament pejoratiu i l'han fet objecte d'un blasme i rebuig generals. Sentim i llegim sovint crides amb les quals se'ns incita a lluitar contra la pobresa com un dels mals del segle. En el fons d'aquestes actituds, que no són pas precisament d'ara, sinó que les veiem en totes les èpoques de la història de la humanitat, és possible que hi hagi una certa desorientació pel que fa a l'accepció semàntica pròpia del terme, juntament amb la confusió originada per la definició inexacta que figura en alguns diccionaris. Però el que potser hi ha també en alguns casos, i temo que no pas pocs, és un esperit inconformista i ambicions que empeny l'ésser humà cap a un estat que li permeti gaudir sense limitacions de totes les satisfaccions que pugui comportar la vida.

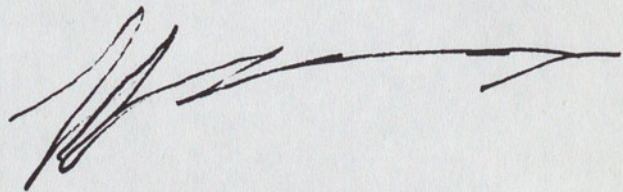
M'ha estat avinent de consultar diccionaris diversos, que pretenen reflectir amb autoritat la normativa lèxica de la llengua, ja sigui catalana o castellana, i pràcticament tots vénen a portar una definició semblant del vocable: "Pobresa: Mancança o escassetat del necessari per a viure" Ja em dispensaran, però a la meua modesta manera de veure, això no és pobresa. Això és misèria. Ser pobre és no ser ric, però no és ser miser~~os~~. Jo diria que una definició força fidel del que és la pobresa ve reflectit en uns versos que una vegada vaig veure gravats en una rajola que vaig trobar penjada al rebedor d'una llar modesta. Componien una pregària que deia així:

Verge Santa del Roser,
feu que en aquesta casa
no hi hagi ni po~~n~~ni massa,
sols lo just per viure bé.

És a dir, que la qüestió no es redueix simplement al fet de viure i prou, i ja està. No, senyor. No està. Hi ha moltes maneres de viure i algunes en les quals hom es pregunta si val la pena de viure. Hi ha gent que viu molt bé o massa bé, d'altra que viu malament o molt malament i d'altra que viu simplement bé. L'estat de la gent del primer grup podríem anomenar-lo de riquesa o opulència. El de la gent del segon pot ser clarament qualificat de misèria. I el de la gent del

darrer grup, el de la gent que viu simplement bé, és el que pot ser considerat com l'estat de pobresa, que ben mirat no és res de tan dolent, per molt que se n'hagi volgut dir. La pobresa és un estat honorable, sense afanys de domini ni de prepotència. No és altra cosa al capdavant, com diuen els versos esmentats, que no tenir ni poc ni massa, sinó tan sols allò just per viure bé. No sé què més hom pot desitjar. Jesucrist volgué donar exemple amb la seva vida humana i va viure pobre, per bé que va manifestar la seva compassió envers els míseros de tota mena. Sant Francesc d'Assís, conegut com el Pobrissó - Il Poverello - feia esment sovintejat de la germana Pobresa. No tinc constància que ho hagués fet mai de la germana Misèria. És possible que se sentís agermanat amb els míseros, però no amb la misèria. Un dels tres vots que cal formular als que volen abraçar la vida religiosa és el vot de pobresa, no el vot de misèria. Quan hi han ingressat, és corrent que no els falti res d'allò essencial, però tampoc no demostren que els sobri gaire cosa. Quan es produeix la fallença d'algun governant o personatge de rellevança pública i els seus conciutadans prenen constància que ha mort pobre, aquest fet constitueix generalment un dels honors més grans que es puguin retre a la seva memòria.

Sembla clara, doncs, la improcedència d'adjudicar un sentit pejoratiu al mot **pobresa** i de fer-lo objecte de blasme i rebuig. En realitat, aquest sentit pejoratiu, aquest blasme i aquest rebuig haurien de ser aplicats a la misèria, que és allò contra el que cal verament lluitar. El fet de ser pobre representa, torno a dir, un estat honorable. Potser més, segons quins casos, que no pas el fet de ser ric. Jo diria que no crec que sigui mala cosa ser pobre. Que sigui cosa bona ser ric, o tenir ganes de ser-ho, ja és una mica discutible. Sobretot quan ens adonem de la presència en el nostre món d'una misèria tan horrible i tan estesa.

JOAN GUILLAMET

Viure és també un llibre de text

Parlar de sistemes d'estudi caducs no sembla un tema atraient, ni tan sols una ostentació d'originalitat per part de qui ho faci. Tanmateix, apressa donar un gir considerable a una tònica força generalitzada, avui dia, en algunes universitats i centres d'ensenyament mitjà, amb la possibilitat de convertir l'educació i l'estudi en una font d'angoixa, de tristesa i d'inseguretat per a algunes persones.

Per si algun dels lectors fa temps que no trepitja una aula, és oportú situar-lo en el que pot suposar, segons es plantegi, la primera setmana del curs. Definint-ho en poques paraules, malgrat el risc d'un excés de simplificació, diria que consisteix a exigir d'una persona allò que, a priori, es pot afirmar irrealitzable. ¿Sabeu que la majoria de carreres exigeixen un treball paral·lel a l'escolaritat (assistència a classe) suficient per emplenar les vint-i-quatre hores del dia?

No pretenc pas afirmar que no cal exigir aquest treball; tan sols que ha de poder ser compatible amb quelcom tan essencial com és viure, entenent-ho en el sentit més ampli de la paraula, que abasta molt més que les necessitats bàsiques i elementals. En aquests primers dies i, en segons quins casos, encara

al llarg del curs, la raó suposada (o desraó) de situar el llistó d'exigència tan alt és mostrar als estudiants la dificultat que suposarà aprovar cada assignatura. No cal dir que presentar una extensíssima bibliografia acostuma a ser previ a confirmar als intrèpids alumnes que han gosat matricular-se que van encertar a pensar que aquesta carrera era entusiasmant i que l'esforç necessari per portar-la endavant era merescut. Hem pogut llegir a la premsa dels darrers mesos del 1993 com acusen els alumnes el desànim que alguns professors els comuniquen amb l'excusa de pretendre ser realistes, però que oblida de comunicar la part positiva, que també és real.

L'EMPORDÀ

Sovint, no puc evitar de sentir que manca sentit comú en la manera de plantejar la vida de cada dia. Així, treballar per adquirir una mica més de dinamicitat, que s'adapti a les noves circumstàncies que van definint el context real existent en cada moment. Per exemple: actualment és gairebé innombrable la quantitat de llibres, de publicacions o de material d'altra mena que convé per tal d'aconseguir una formació completa sobre el tema a desenvolupar. Sentit comú, doncs, per ser humils i reconèixer que no tenim capacitat per llegir-los tots, ni tan sols una bona part d'ells. I, d'altra banda, agilitat per posar les noves metodologies d'accés als coneixements al servei d'una facilitat més gran per assolir-los en funció dels nostres interessos i necessitats concretes. Ja hi ha universitats i biblioteques amb un sistema de dades accessible que facilita el treball.

Que bé que estaria si s'entengués encara més i s'ensenyessin a que estes metodologies adaptades ja al moment!

Tenir temps i pau per madurar a que estes dades obtingudes per la nostra intel·ligència és el que ens permetrà veure la seva implicació a la nostra vida i formar-nos una opinió d'ells. Estarem gaudint del que aprenem, ja que ens enriqueix i és útil. Serem amos de la nostra activitat i no a la inversa, de forma que sigui ella la que regeixi la nostra vida. I anirem prenent, alhora, una seguretat progressiva pel que fa a les nostres opinions, lluny d'enorgullir-nos del que sabem, ja que partim d'un coneixement limitat.

L'estudi forma part del creixement humà, però ha d'estar harmonitzat amb tota la persona: créixer intel·lectualment al mateix temps que creixem en llibertat, en responsabilitat i en maduresa afectiva.

NATÀLIA PLA
de l'Àmbit Maria Corral

Quan la publicitat —a la qual tot li és permès— esdevé grotesca

Ha arribat a les meves mans un fulletó de propaganda que anuncia un concert de la Orquestra Ciutat de Barcelona amb música de Beethoven. La il·lustració del fulletó esmentat representa un pretès retrat de l'eximi compositor germànic ocupat en la feina de menjar-se un entrepà de pernil de dimensions considerables, amb les galtes botides fins i tot, com per donar entenent que en té la boca plena.

Al primer cop d'ull hom resta tot sorprès, més aviat desagradablement, i es pregunta a què treurà cap una il·lustració d'aquesta mena. Jo diria, potser estic equivocant, que esdeveniments artístics com aquest han de comportar una certa seriositat i un cert respecte. Es veu, però, que a la publicitat li és tot permès.

He tingut un canvi d'impressions amb un empleat de l'entitat d'estalvi que ha fet i distribueix aquests fulletons i, pel que m'ha dit, sembla que la dita il·lustració respon a les exigències d'una empresa anomenada *Pans*, que ha contribuït en certa manera al patrocini d'una sèrie de concerts sota el lema de *Pans & clàssics*. Fins i tot, al peu de la pretesa figura del músic genial, hi ha una versió estafeta del seu nom, que diu: *Ludwig Pans Beethoven*.

Jo no sé fins quin punt els publicitaris de *Pans* hauran estudiat i sospesat l'efecte que pot produir entre el públic la divulgació d'aquesta estampa.

És possible que, segons en quins ambients, provoqui una certa gràcia, acord amb l'escassa fortuna i el to grotesc de l'il·lustrador. Però d'aquests ambients no és probable que en surtin gaires assistents a un concert de Beethoven, per bé que aquest fet pot ser quelcom que no preocupi massa a l'empresa en qüestió, sempre que comporti un increment en el consum dels seus productes. Tampoc no sé si algun fulletó d'aquests haurà anat a parar a les mans d'algun turista alemany. Pensem com reaccionariem nosaltres si alguna empresa alemanya fes quelcom semblant amb la imatge, posem per cas, del nostre Pau Casals.

PANS&CO.

JOAN GUILLAMET
escriptor

QUAN LA PUBLICITAT ESDEVÉ GROTESCA

=====

Ha arribat a les meves mans un fulletó de propaganda, que anuncia un concert de la Orquestra Ciutat de Barcelona amb música de Beethoven. La il·lustració del fulletó esmentat representa un pretès retrat de l'eximi compositor germànic ocupat en la feina de menjar-se un entrepà de pernil de dimensions considerables, amb les galtes botides fins i tot, com per donar entenent que en té la boca plena. Al primer cop d'ull hom resta tot sorprès, més aviat desagradablement, i es pregunta a què treurà cap una il·lustració d'aquesta mena. Jo diria, potser estic equivocat, que esdeveniments artístics com aquest han de comportar una certa seriositat i un cert respecte. Es veu, però, que a la publicitat li és tot permès.

He tingut un canvi d'impressions amb un empleat de l'entitat d'estalvi que ha fet i distribueix aquests fulletons i, pel que m'ha dit, sembla que la dita il·lustració respon a les exigències d'una empresa anomenada "Pans", que ha contribuït en certa manera al patrocini d'una sèrie de concerts sota el lema de "Pans & clàssics". Fins i tot, al peu de la pretesa figura del músic genial, hi ha una versió estrafeta del seu nom, que diu: Ludwig "Pans" Beethoven.

Jo no sé fins quin punt els publicitaris de "Pans" hauran estudiat i sospesat l'efecte que pot produir entre el públic la divulgació d'aquesta estampa. És possible que, segons en quins ambients provoqui una certa gràcia, acord amb ~~amb~~ l'escassa fortuna i el to grotesc de l'il·lustrador. Però d'aquests ambients no és probable que en surtin gaires assistents a un concert de Beethoven, *per bé que aquest fet pot ser quelcom que no preocupi massa a l'empresa en qüestió*, sempre que comporti un increment en el consum dels seus productes. Tampoc no sé si algun fulletó d'aquests haurà anat a parar a les mans d'algun turista alemany. Pensem com reaccionariem nosaltres si alguna empresa alemanya fes quelcom semblant amb la imatge, posem per cas, del nostre Pau Casals.

Anex: Fulletó comentat.

~~JOAN GUILLAMET~~

FIRMES

Els Pastorets, una referència nadalenca

Semblava que aquestes festes nadalenes ens hauríem de quedar sense Pastorets, però es veu que finalment n'hi haurà. No serà un elenc figuerenc qui els posarà en escena ni seran aquells Pastorets tan nostrats els que podrem veure, però el cas és que, d'una manera o altra, hi haurà Pastorets.

És difícil fixar amb exactitud allò que veritablement ha quedat de totes les manifestacions populars, que començaven amb l'expectació davant de la grossa de la rifa de Nadal i es perdien al redós de l'Epifania.

El tió de Nadal, la llufa dels Sants Innocents, l'home dels nassos del darrer dia de l'any, el plat amb la civada per als cavalls o els camells del tres Reis de l'Orient, etc.

Pel que fa als Pastorets sembla que cada any surten nous entrebancs per poder-los dur a terme.

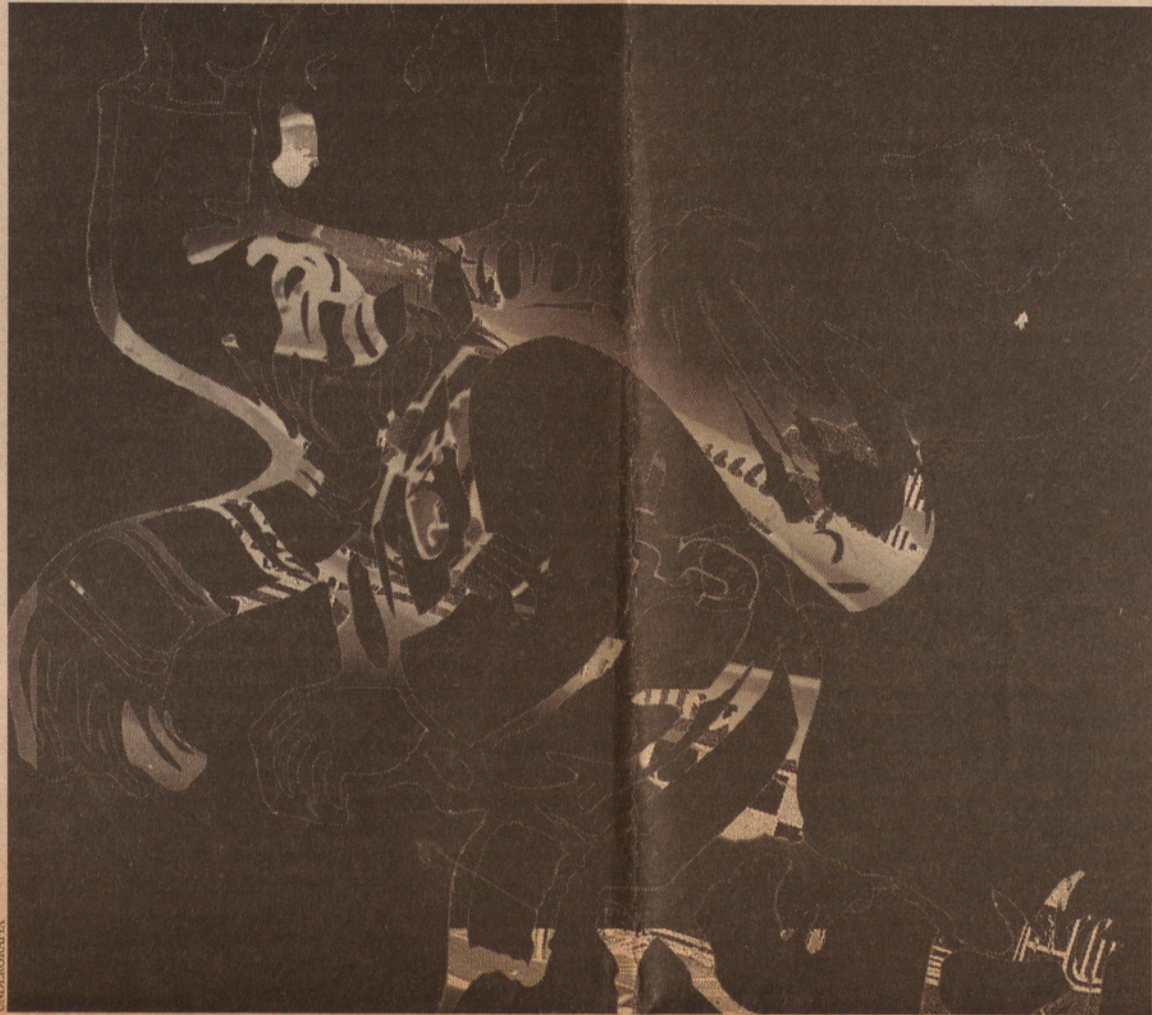
Hi ha moltes versions en la dramàtica dels Pastorets, però Figueres havia tingut les seves versions autòctones.

Recordo de la meua infantesa, quan la seu del Patronat de la Catequística es trobava instal·lada al teatre on ara hi ha el Museu Dalí, les representacions que s'havien fet dels Pastorets de Josep Maria Folch i Torres amb aquella parella còmica de pastors, Lluquet i Rovelló, que tan bones estones amb bons tips de riure havien fet passar a la mainada.

Després va venir Mossèn Rossend Fortunet amb el seu *El Primer Nadal dels Pastors*, que fou la que s'instal·là definitivament, és a dir, per una colla d'anys, interrompuda per la guerra civil, davant del públic del Patronat, ja traslladat a la seu de darrera del Parc Bosc.

En aquesta peça hi havia de tot. Part musical, part parlada, part cantada i part ballada. Aquesta darrera, almenys, pel que feia referència al cor dels dimonis. La dansa infernal era seguida amb una mena de basarda, a despit de tot allò que tenia de grotesca.

També hi havia les seves figures estel·lars com la de Garrofa, l'alcalde dels pastors, i la de Pallanga, el seu secretari. Hi havia també com a personatge important el capítol dels diables, anomenat Satanàs, del qual n'havia fet interpretacions remarcables Segimon Seguranyes, un actor aficionat fa temps traspasat, que aprofitava el fet de tenir naturalment unes celles molt espesses per imprimir-hi un moviment característic, que arrencava xiscles de terror rialler a la

INDICERATX

quitxalla.

Com cal suposar, a despit dels seus rampells d'ira diabòlica i de les enganyifes i els paranyes als pastors per dificultar el seu camí cap a Betlem a adorar el Nadó, sempre queda a la mà d'Àngel o per l'astúcia primitiva dels pastors.

A les escenes de predomini diabòlic l'escenari estava immers, per efectes de la luminotècnia, en una mena de tenebra vermella que, quan apareixia l'Àngel, s'esbargia sobtadament, ja que s'encenien tots els focus i l'escena quedava inundada d'una claror enlluernadora, mentre

Satanàs reculava, mentre es tapava els ulls amb el braç i murmurava mastegant les paraules: "Oh, ràbia...!".

Però hi havia altres moments, en els quals la parella còmica de pastors semblava que portava les de perdre i, en el clímax de la situació, el dimoni es posava a córrer al darrera d'ells.

Hi havia tot primer unes corredisses per dalt de l'escenari. Després els pastors baixaven per uns escalons al pati de butaques i el dimoni al darrera. Amb les corredisses pels passadissos que hi havia entre les localitats s'organitzava una gresca i un escàndol que semblava que el teatre s'havia d'ensorrar. Crits infantívols, xiscles feme-

nins, riallades masculines. No es podia demanar més.

Després, com cal suposar, tot acabava feliçment. Els pastors, després de retornar a l'escenari, arribaven a la Cova i adoraven l'Infant entre cants angèlics i nades, mentre el dimoni, envoltat de flames i fetors sulfuroses, per una trapa que hi havia al bell mig de l'escena, era despatxat novament cap a l'infern, que se suposava que estava ubicat a sota l'escenari.

Com insinuàvem al començament d'aquest escrit, sembla com si s'anés perdent interès envers aquesta manifestació popular de caire escènic. ¿Quina mena d'acceptació té la comèdia pastorívola nadalenca entre els infants d'ara? La resposta a aquesta qüestió resta una mica en l'aire.

És possible que hi hagi encara coses amb capacitat per desvetllar aquella poesia senzilla, gairebé elemental, en l'ànim de la gent. Però cada dia n'hi ha més poques. Se n'han perdut i se'n van perdent.

Sembla com si la humanitat estigués estructurant la seva evolució interior mitjançant motlles diferents i no estigués per certes galindaines, si és que cal admetre aquesta qualificació.

Una part del gènere humà sofreix i no té temps ni avinentesa per a certs esbravaments interiors. Una altra part s'avorreix i no vol tenir-ne. I com que no vol tenir-ne, els ofega. ¿Resultat?

Recordo que una vegada, ja comença a fer una pila d'anys, estàvem parlant amb Manuel Brunet entorn dels senyals premonitoris que anunciarien la proximitat de la fi del món. En un moment donat, ell va llançar aquesta afirmació:

— El món s'acabarà quan s'hagi acabat l'esperit poètic.

Em sembla que, per bé que ens estem acostant a un altre canvi de mil·lenni, no cal creure que la poesia s'esgoti fàcilment i d'una manera total entre els homes.

Els senders poètics humans són inabastables, per bé que n'hi ha de complexos, tempestuosos i difícils.

La poesia millor, deixem-nos de romanços, és aquella que raja senzilla, directa, força lliure d'artificis i complicacions.

Joan Guillaumet
Escriptor

... com si
s'anés perdent
interès envers
aquesta
manifestació
popular ...

... «El món
s'acabarà
quan s'hagi
acabat
l'esperit
poètic» ...

DIALEGS A PEU PLA

Només fa dos mil anys del primer Nadal

Tots hi trobem pèls. No ens agrada la transformació de la festa, que vam conèixer religiosa i se'n ha tomat consumista, però... és Nadal!

— I, altra vegada, seguim el ritme anual i pel dret o pel revés, uns i altres tocarem el tema, i —democràticament— celebrarem els ritus tradicionals.

— Què vols dir, democràticament?

— Molt senzill, que —sortosament— avui, a casa nostra, som més els que estem en condicions econòmiques de poder celebrar el Nadal amb comoditat.

— Bé, vaja. Que en aquest aspecte, tenim la majoria absoluta.

— La qual cosa no ens autoritza pas a oblidar o prescindir dels que, malauradament, estan en minoria.

— Sobretot si tenim en compte les motivacions que van fer batejar les celebracions del Sol naixent amb la commemoració de la Nativitat del Fill de Déu.

— Sí, perquè aquells que només troben en aquestes diades un motiu per a la gresca, no és pas estrany que s'oblidin dels qui pateixen, però els que ens diem cristians ...

— De totes maneres, tampoc hem de caure en un

puritanisme estèril i celebrar el Nadal cantant absoltes i posant-nos cendra al cap.

— No. De fet, tot i que encara hi ha molt camí a fer i moltes injustícies per resoldre, val a dir que avui som molt més a prop d'aquell "Pau a la terra..." que no pas quan va néixer Jesús.

— És veritat. Encara tenim guerres, assassinats i explotacions d'homes pels homes, però cada vegada hi ha més gent que no les admet com a "santes", ni els justifica per cap motiu, ni les accepta com a inevitables.

— I això que només fa dos mil anys del primer Nadal.

— Et sembla poc?

— Si tenim en compte els milions d'anys que —segons diuen— fa que el món és món, sí. No es pas tan senzill com sembla acceptar que tots som germans, que ens hem d'estimar, que hem de saber tornar bé per mal i tantes i tantes novetats que ens va dur aquell Nadó fill de la Verge Maria.

— Concebut per obra i gràcia de l'Esperit Sant!

Josep Capella i Riera

La Catalunya Nord

A Figueres, tot sovint, hi vénen persones del veí Rosselló (benvinguts siguin). Alguns en diuen la Catalunya Nord, no sé perquè ja que en els mapes que hi havia al col·legi penjats a la paret l'únic que ens deien, assenyalant el Rosselló, era que aquest tros de terra havia pertanyut a Catalunya i res més.

Al Casino Menestral, va venir-hi a donar una conferència el Sr. Pere Verdguer, escriptor i professor a la Universitat de Perpinyà, sobre la literatura catalana, parlant un català millor que molts de nosaltres, ja que mai va dir: llenga, paraiga, nosaltres, etc. no, no! un català perfecte.

Va retreure el poble de Ceret, dient-nos que mai ha perdut el català, va parlar també del Vallespir que és on més s'ha conservat el català. Va dir que fa poc hi va fer una enquesta un diari d'aquí i quasi

un cinquanta per cent tenien interès per la nostra llengua, que, a la vegada, és també la seva. Si a Perpinyà obtingueren aquest percentatge, jo em deia a mi mateix: Si potser en alguns indrets de Catalunya no s'arriba a aquest nivell tan alt.

Penseu que hi ha moltes cobles i molta gent que balla sardanes, això una cosa o altra vol dir. Si visquéssim més anys veuríem que en tot el que fou Catalunya s'hi tornarà a parlar el català novament. Jo ho crec així.

Anton Capdevila
Figueres

FE D'ERRADES

Alberto Márquez, responsable de Freelance Models, ha puntualitzat a la nostra redacció que no és el promotor ni té res a veure amb la impugnació del concurs de Miss Girona, realitzada per sis candidates figuerenques.

P A S T O R E T S

Semblava que aquestes festes nadalenques ens hauríem de quedar sense Pastorets, però es veu que finalment n'hi haurà. No serà un elenc figuerenc qui els posarà en escena ni seran aquells "Pastorets" tan nostrats els que podrem veure, però el cas és que, d'una manera o d'altra, hi haurà Pastorets.

És difícil fixar amb exactitud allò que veritablement ha quedat de totes les manifestacions populars, que començaven amb l'expectació davant de la "grossa" de la rifa de Nadal i es perdien al redòs de l'Epifania. El tió de Nadal, la llufa dels Sants Innocents, l'home dels nassos del darrer dia de l'any, el plat amb la civada per als cavalls o els camells dels tres Reis de l'Orient, etc. Pel que fa als Pastorets, sembla que cada any surten nous entrebancs per poder-los dur a terme.

Hi ha moltes versions en la dramaturgia dels Pastorets, però Figueres havia tingut les seves versions autòctones. Recordo de la meua infantesa, quan la seu del Patronat de la Catequística es trobava installada al teatre on ara hi ha el Museu Dalí, les representacions que s'havien fet dels Pastorets de Josep Maria Folch i Torres amb aquella parella còmica de pastors, Lluquet i Rovelló, que tan bones estones amb bons tips de riure havien fet passar a la mainada. Després va venir Mossèn Rossend Fortunet amb el seu "El Primer Nadal dels Pastors", que fou la que s'installà definitivament, és a dir, per una colla d'anys, interromputs per la guerra civil, davant del públic del Patronat, ja traslladat a la seu de darrera del Parc Bosc. En aquesta peça hi havia de tot. Part musical, part parlada, part cantada i part ballada. Aquesta darrera, almenys, pel que feia referència al cor dels dimonis. La dansa infernal era seguida amb una mena de basarda, a despit de tot allò que tenia de grotesca. També hi havia les seves figures estrellars com la de Garrofa, l'alcalde ^{dels} pastors, i la de Pallanga, el seu secretari. Hi havia també com a personatge important el capítost dels diables, anomenat Satanàs, del qual n'havia fet interpretacions remarcables Segimon Seguranyes, un actor aficionat fa temps traspasat, que aprofitava el fet de tenir naturalment unes celles molt espesses per imprimir-hi un moviment característic, que arrencava xiscles de terror rialler a la quitxalla.

Com cal suposar, a despit dels seus rampells d'ira diabòlica i de les enganyifes i els paranys als pastors per entorpir el seu camí cap a Betlem a adorar el Nadó, sempre quedava mocat, ja fos per la intervenció de l'Angel o per l'astúcia primitiva dels pastors. A les escenes de predomini diabòlic l'escenari estava immers, per efectes de la luminotècnia, en una mena de tenebra vermellosa que, quan apareixia l'Angel, s'esbargia sobtadament, ja que s'encenien tots els focus i l'escena quedava inundada d'una claror enlluernadora, mentre Satanàs reculava, mentre es tapava els ulls amb el braç i murmurava mastegant les paraules: "Oh, ràbia...!".

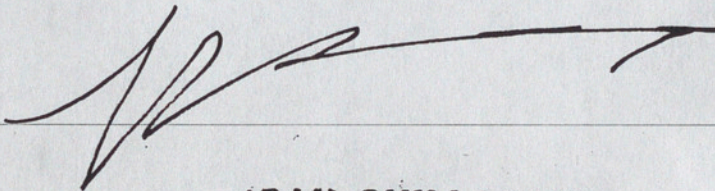
Però hi havia altres moments, en els quals la parella còmica de pastors semblava que portava les de perdre i, en el clímax de la situació, el dimoni es posava a córrer al darrera d'ells. Hi havia tot primer unes corredisses per dalt de l'escenari. Després els pastors baixaven per uns escalons al pati de butaques i el dimoni al darrera. Amb les corredisses pels passadissos que hi havia entre les localitats s'organitzava una gresca i un escàndol que semblava que el teatre s'havia d'ensorrar. Crits infantívols, xiscles femenins, riallades masculines. No es podia demanar més. Després, com cal suposar, tot acabava feliçment. Els pastors, després de retornar a l'escenari, arribaven a la Cova i adoraven l'Infant entre cançons angèlics i nades, mentre el dimoni, envoltat de flames i fetors sulfuroses, per una trapa que hi havia al bell mig de l'escena, era despatxat novament cap a l'infern, que se suposava que estava ubicat a sota l'escenari.

Com insinuàvem al començament d'aquest escrit, sembla com si s'anés perdent interès envers aquesta manifestació popular de caire escènic. ¿Quina mena d'acceptació té la comèdia pastorívola nadalenca entre els infants d'ara? La resposta a aquesta qüestió resta una mica en l'aire. És possible que hi hagi encara coses amb capacitat per desvetllar aquella poesia senzilla, gairebé elemental, en l'ànim de la gent. Però cada dia n'hi ha més poques. Se n'han perdut i se'n van perdent. Sembla com si la humanitat estigués estructurant la seva evolució interior mitjançant motlles diferents i no estigués per a certes galindaines, si és que cal admetre aquesta qualificació. Una part del gènere humà sofreix i no té temps ni avinentesa per a certs esbravaments interiors. Una altra part s'atordeix i no vol tenir-ne. I com que no vol tenir-ne, els ofega. ¿Resultat?

Recordo que una vegada, ja comença a fer una pila d'anys, estàvem parlant amb Manuel Brunet entorn dels senyals premonitoris que anunciarien la proximitat de la fi del món. En un moment donat, ell va llançar aquesta afirmació:

.- El món s'acabarà quan s'hagi acabat l'esperit poètic.

Em sembla que, per bé que ens estem acostant a un altre canvi de mil·lenni, no cal creure que la poesia s'esgoti fàcilment i d'una manera total entre els homes. Els senders poètics humans són inabastables, per bé que n'hi ha de complexos, turmentosos i difícils. La poesia millor, deixem-nos de romanços, és aquella que raja senzilla, directa, força lliure d'artificis i complicacions.

JOAN GUILLAMET

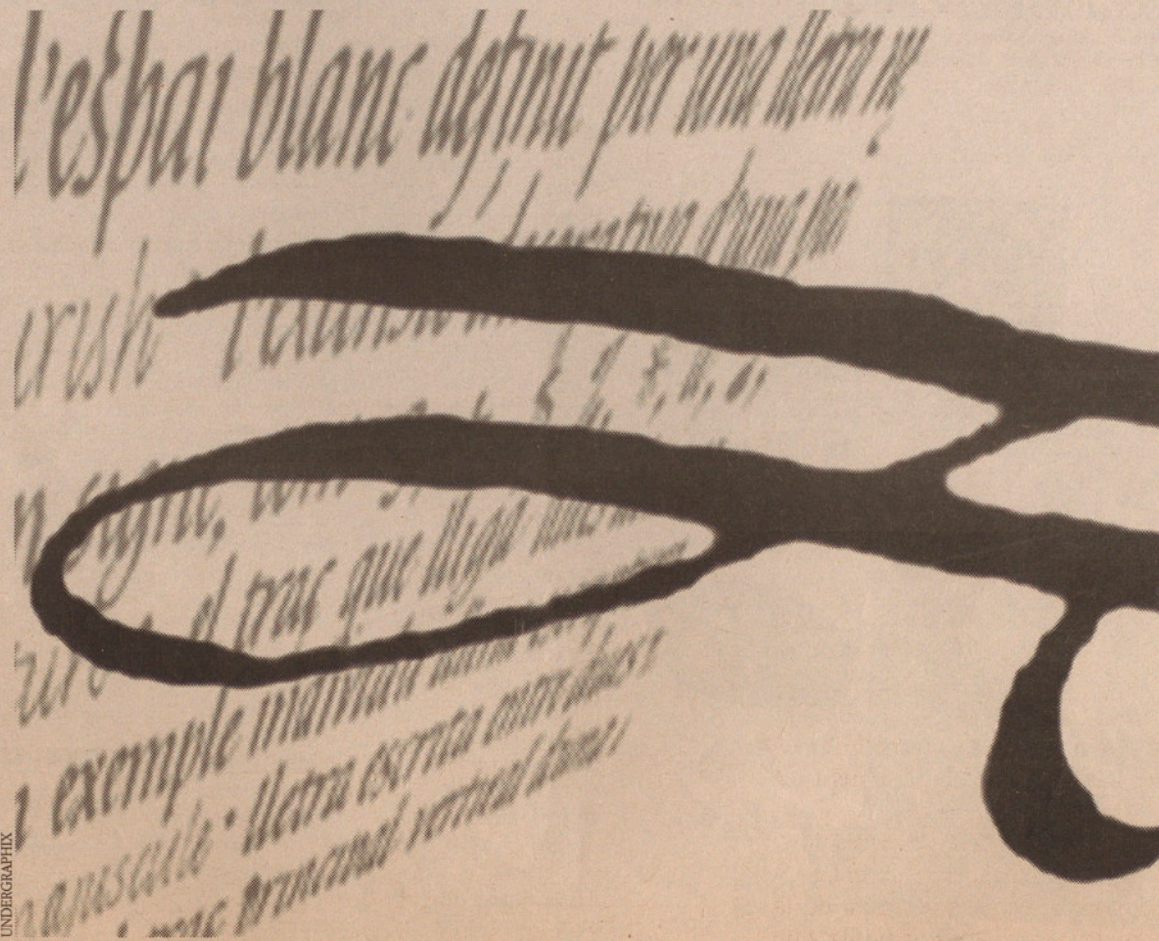
FIRMES

La cal.ligrafia, un art en davallada

Cal admetre que la cal.ligrafia, mot que inclou en la seva etimologia els conceptes d'escriptura i de bellesa, ha arribat a ser actualment un art de poc conreu. Sembla com si l'hàbit d'escriure a mà i amb bona lletra s'estigués perdent. Cada dia que passa, a mesura que el temps avança, ens és menys avinent veure textos manuscrits contemporanis, és a dir, fets d'ara. Veiem com es premen botons, es tecleja i les lletres surten engegades cap a la pantalla de l'ordinador o al paper enrotllat al rolu mecànogràfic. Fins i tot, per cobrir comunicacions a gran distància, ja no és un recurs estès el conreu del gènere epistolar, que en alguns casos i en altres temps havia adquirit un cert prestigi literari. Avui molta gent, per un general, ja ha perdut el costum d'escriure cartes. S'estima més trucar-se i parlar per telèfon. És un sistema una mica més car, però sembla més còmode, més ràpid i més directe, per bé que tal vegada menys reflexiu.

Em ve a la memòria de quan, allà pels primers anys de la dècada dels trenta, la gent de la meua fornada començàvem a ensinistrar-nos en el gargoteig dels nostres primers signes literals. Era una assignatura anomenada cal.ligrafia, que dubto de la seva existència en els programes escolars actuals, almenys amb la importància que s'hi donava aleshores. El primer impuls dels ensenyants d'aquells temps, quan una criatura començava a tenir una certa edat i una certa capacitat, era fer que aprengué a llegir i escriure correctament. Això, és clar, comportava el seu temps. Calia en primer lloc que l'aprenent es familiaritzés amb el codi lingüístic que havia de fer servir en qualitat de receptor, o sigui llegint. I després donar-li forma mitjançant l'escriptura.

Allò que té més importància perquè una comunicació sigui eficaç i operativa és que els signes del codi que es faci servir, siguin totalment clars i perceptibles. Aquesta era la finalitat principal a la qual anaven encaminats tots els esforços de mestres i preceptors. L'ideal de perfecció al qual calia aspirar semblava ser el disseny correcte de l'anomenada lletra anglesa. Allò que comptava de debò, emperò, era que la lletra fos del tot llegible i entenedora. Cal tenir en compte la mena d'instrumental rudimentari que teníem a l'abast llavors els infants aprenents de lletra. Una ploma metàl·lica acoblada a un mànec de fusta i un tinter on calia sucari-la

UNDERGRAPHIX

ploma per poder escriure. Abans no ens havíem acostumat a no sucari més tinta de la que era necessària! Al començament, solíem agafar més tinta del compte i, quan ens n'adonàvem, ja ens havia caigut una gota de tinta damunt del paper de la llibreta, deixant-hi una taca que ja no se n'anava mai més, per molts mitjans que utilitzéssim per fer-la desaparèixer. Altres vegades ens queia la gota de tinta

... Avui molta gent, per un general, ja ha perdut el costum d'escriure's cartes. S'estima més trucar-se...

al damunt i encara sort que a l'escola ens feien portar un davantal per protegir la roba que portàvem, en previsió de la brutícia que poguéssim arregar tant com érem a classe com quan anàvem a jugar al pati. Però les taques de tinta eren molt més de mal treure que les d'altres menes.

Més endavant, els escolars que es posaven a seguir els estudis comercials eren ensinistrats en algunes finors cal.ligràfiques, tals com la que en deien la lletra *redondilla* i la meravellosa lletra gòtica, que solien ser utilitzades en els antics llibres de comptabilitat i en la confecció de títols o diplomes. Amb el pas del temps tot això ha anat patint molts canvis. Resten ja molt enrera els temps d'aquells exquissos escrivans i amanuenses que, sense que ningú no els menés la pressa, dibuixaven caràcters gràfics admirables en els seus còdexs i pergamins. Aquella gent semblava com si tingués al seu abast tot el temps d'aquest món.

Tinc present la figura d'un personatge figurenc que sembla escaient evocar. Es tracta d'en

Manel Malé, funcionari de l'Ajuntament de Figueres. El recordo instal·lat en una estança que hi havia al pis de dalt de tot de la casa de la vila, on es guardava l'arxiu municipal i ocupat en l'única feina que li havia estat assignada: la transcripció al Llibre d'Actes del desenvolupament i els incidents ocorreguts en les sessions de la corporació municipal. Amb la ploma a la mà i el tinter damunt de la taula anava escrivint amb la seva lletra meravellosa i pulquèrrima aquells paràgrafs en els quals quedava reflectida la vida municipal de la nostra ciutat. I això ho feia, com ja he dit abans, com els escrivans i manuenses d'altres temps, al seu aire i sense presses, com si tingués a l'abast tot el temps d'aquest món, però també sense pauses i sense encantar-se.

Ara tot ha anat canviant força. De la ploma i el tinter vam passar a l'estilogràfica i, més recentment, hem passat al bolígraf. La gent escriu a mà encara, sí, però hi escriu de pressa i sense fixar-s'hi massa i això fa que de vegades no s'entengui gaire bé allò que s'escriu. Als estaments de l'administració pública hom acostuma demanar, quan cal formalitzar impresos oficials, d'escriure les dades a màquina o, si es fa a mà, escriure-les amb lletres majúscules, a fi i efecte d'eliminar malentesos. No puc estar-me de recordar dels meus temps

d'escolar aquells llibres impresos amb lletra manuscrita editats per estimular la jovenalla a l'ús correcte de l'escriptura manual.

Ara molta gent va de bòlid. El temps és or, diuen. Amb l'aparició de nous instruments que faciliten un estalvi de temps en alguns aspectes de la feina, sembla que també hagi canviat el ritme de la vida. Després d'haver descobert nous mitjans per guanyar temps, la vida ha adquirit un ritme accelerat i alguns sistemes relativament antics han estat deixats de banda. Hom comença a preguntar-se si per la possibilitat del maneigament de mecanismes computadors automàtics arribarà un dia que sigui considerat innecessari l'aprenentatge de les quatre regles de càlcul més elementals. I si, per la disponibilitat de nous sistemes d'escriure o de retenir missatges orals mitjançant gravacions, arribarà un dia que es perdi l'hàbit de l'escriptura manual i que l'art de la cal.ligrafia resti simplement com un testimoni arqueològic d'altres temps.

Joan Guillaumet
escriptor

DIÀLEGS A PEU PLA

Gloriós cavaller Sant Jordi!

Són coses del calendari. La vuitada de Pasqua, aquest any, s'escau el dia de la festa del gloriós cavaller Sant Jordi.

- El vint-i-tres d'abril, com sempre. O no?
- La diada del llibre i de la rosa, sí. Però l'octava pasqual és mòvible, ja ho hauries de saber.
- Així què fem: parlem del fet religiós o del cultural?
- Home, totes dues festes tenen l'arrel cristiana.
- Però una és fonamental: sense la Resurrecció la nostra fe seria vana, com diu Sant Pau.
- I pel que fa a Sant Jordi el seu culte es va iniciar el mateix segle IV que l'havia vist morir durant la persecució de Dioclecià.
- Sap's què vol dir el seu nom?
- Cavaller, potser?
- No. Home de la terra.
- I tot això del cavall, del drac i de la princesa?
- Iconografia medieval.
- Que algun fonament tindria, suposo.
- Potser el triomf de l'Església després d'aquella persecució de l'Imperi romà.

- Doncs a veure si, com a patró de Catalunya, ens pot ajudar a deslliurar-nos del drac que ens embafa.

- Vols dir que no n'hi ha més d'un?
- Què vols dir?
- Que hi ha dracs polítics, a Madrid, i també n'hi ha de religiosos, a Roma, que confonen unitat amb uniformitat?
- I un de prou verinós -amb molts caps i massa cues- que mossega a tort i a dret volent imposar-nos el fonamentalisme militant de l'ateisme materialista.
- És veritat.
- I trist.
- De totes maneres, cal recordar que de crítiques, incomprendiments i atacs des de fora i de prevaricacions, traïcions i mals exemples des de dintre la història dels dos primers mil·lenis cristians n'està plena.
- Però la nau de Pere va navegant... perquè Crist va ressuscitar i els màrtirs -Sant Jordi, Sant Quim Vallmajó o Sant Joan Alsina, homes de la terra- en donen testimoni.

Josep Capella i Riera

Sobre el Castell

Llegeixo el diari d'aquesta setmana i m'assabento que l'Ajuntament de Figueres, després de llargues deliberacions, ha decidit fer del nostre castell de Sant Ferran una petita ciutat, comerços, espais d'oci, museus, etc., etc., naturalment amb un pressupost força elevat de mils de milions de pessetes que diuen que els posaran els inversors.

La idea és donar a conèixer Figueres i tenir molta més gent de tot arreu que es vingui a gastar les peles aquí.

Jo particularment no puc pas estar d'acord amb aquesta iniciativa, perquè trobo que aquesta fortalesa històrica hauria de tenir un destí millor pel que representa per a tots nosaltres.

S'ha tocat la idea d'una possible Universitat. Quina altra pot haver-n'hi

de millor i de més seriosa que fer del Castell un espai d'estudi perquè la nostra joventut, la de la ciutat i la de la comarca no hagi de marxar fora, crear llocs de treball i ésser reconeguda per tot arreu?

El tema està sobre la taula, però al meu modest entendre s'hauria de demanar l'opinió al poble i no decidir unes quantes persones allò que pot arribar a ésser un amagament d'interessos d'uns quants.

Pere Galí
Figueres

FE D'ERRADES

Josep Fàbregas, candidat del Fòrum Cívic, no està vinculat a l'organització Terra Lliure, com per un error de transcripció es deia a la pàgina 14 del núm. 849, sinó que ha format part del grup Catalunya Lliure.

LA CALLIGRAFIA, UN ART EN DAVALLADA

=====

Cal admetre que la calligrafia, mot que enclou en la seva etimologia els conceptes d'escriptura i de bellesa, ha arribat a ser actualment un art de poc conreu. Sembla com si l'hàbit d'escriure a mà i amb bona lletra s'estigués perdent. Cada dia que passa, a mesura que el temps avança, ens és menys avinent veure textos manuscrits contemporanis, és a dir, fets d'ara. Veiem com es premen botons, es tecleja i les lletres surten engegades cap a la pantalla de l'ordinador o al paper enrotllat al rolu mecanogràfic. Fins i tot, per cobrir comunicacions a gran distància, ja no és un recurs estès el conreu del gènere epistolar, que en alguns casos i en altres temps havia adquirit un cert prestigi literari. Avui molta gent, per un general, ja ha perdut el costum d'escriure's cartes. S'estima més trucar-se i parlar per telèfon. És un sistema potser una mica més car, però sembla més còmode, més ràpid i més directe, per bé que tal vegada menys reflexiu.

Em ve la memòria de quan, allà pels primers anys de la dècada dels trenta, la gent de la meva fornada començàvem a ensinistrar-nos en el gargoteig dels nostres primers signes literals. Era una assignatura anomenada calligrafia, que dubto de la seva existència en els programes escolars actuals, almenys amb la importància que s'hi donava aleshores. El primer impuls dels ensenyants d'aquells temps, quan una criatura començava a tenir una certa edat i una certa capacitat, era fer que aprenguéssin a llegir i escriure correctament. Això, està clar, comportava el seu temps. Calia en primer lloc que l'aprenent es familiaritzés amb el codi lingüístic que havia de fer servir en qualitat de receptor, o sigui llegint. I després donar-hi forma mitjançant l'escriptura.

Allò que té més importància perquè una comunicació sigui eficaç i operativa és que els signes del codi que es faci servir, siguin totalment clars i perceptibles. Aquesta era la finalitat principal a la qual anaven encaminats tots els esforços de mestres i preceptors. L'ideal de perfecció al qual calia aspirar semblava ser el disseny correcte de l'anomenada lletra anglesa. Allò que comptava de debó, emperò, era que la lletra fos del tot llegible i entenedora. Cal tenir en compte la mena d'instrumental rudimentari que teníem a l'abast llavors els infants aprenents de lletra. Una ploma metàlica acoblada a un mànec de fusta i un tinter on calia sucra la ploma per poder escriure. Abans no ens havíem acostumat a

no sucuar més tinta de la que era necessària. Al començament solíem agafar més tinta del compte i, quan ens n'adonàvem, ja ens havia caigut una gota de tinta damunt del paper de la llibreta, deixant-hi una taca que ja no se n'anava mai més, per molts mitjans que utilitzéssim per fer-la desaparèixer. Altres vegades ens queia la gota de tinta al damunt i menys mal que a l'escola ens feien portar un davantal per protegir la roba que portàvem, en previsió de la brutícia que poguéssim arregar tant com érem a classe com quan anàvem a jugar al pati. Però les taques de tinta eren molt més de mal treure que les d'altres menes.

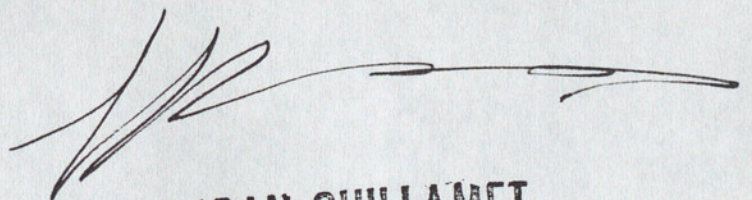
Més endavant, els escolars que es posaven a seguir els estudis comercials eren ensinistrats en algunes finors calligràfiques, tals com la que en deien la lletra "redondilla" i la meravellosa lletra gòtica, que solien ser utilitzades en els antics llibres de comptabilitat i en la confecció de títols o diplomes. Amb el pas del temps tot això ha anat patint molts de canvis. Resten ja molt enrera els temps d'aquells exquisits pendolistes i amanuenses que, sense que ningú no els menés la pressa, dibuixaven caràcters gràfics admirables en els seus còdexs i pergamins. Aquella gent semblava com si tingués al seu abast tot el temps d'aquest món.

Tinc present a la meva memòria la figura d'un personatge figuerenc que ara em sembla escaient evocar. Es tracta d'en Manel Malé, funcionari de l'Ajuntament de Figueres i avi matern de Ramon Boixadó. El recordo instal·lat en una estança de dimensions reduïdes que hi havia al pis de dalt de tot de la casa de la vila, on es guardava l'arxiu municipal i ocupat en la única feina que li havia estat assignada: la transcripció al Llibre d'Actes del desenvolupament i els incidents ocorreguts en les sessions parcials o plenàries de la corporació municipal. Amb la ploma a la mà i el tinter damunt de la taula anava escrivint amb la seva lletra meravellosa i pulquèrrima aquells paràgrafs en els quals quedava reflectida la vida municipal de la nostra ciutat. I això ho feia, com ja he dit abans dels pendolistes i amanuenses d'altres temps, al seu aire i sense presses, com si tingués a l'abast tot el temps d'aquest món, però també sense pauses i sense encantar-se.

Ara tot ha anat canviant força. De la ploma i el tinter vam passar a l'estilogràfica i, més recentment, hem passat al bolígraf. La gent escriu a mà encara sí, però hi escriu de pressa i sense fixar-s'hi massa i això fa que de vegades no s'entengui gaire bé allò que s'escriu.

Als estaments de l'administració pública hom acostuma demanar, quan cal formalitzar impressos oficials, d'escriure les dades a màquina o, si es fa a mà, escriure-les amb lletres majúscules, a fi i efecte d'eliminar malentesos. No puc estar-me de recordar dels meus temps d'escolar aquells llibres impresos amb lletra manuscrita, que la casa Dalmau i Carles de Girona editava per estimular la jovenalla a l'ús correcte de l'escriptura manual.

Ara hi ha molta gent que va de bòlid. El temps és or, diuen. Amb l'aparició de nous instruments que faciliten una rapidesa més gran i un estalvi de temps en alguns aspectes de la feina, sembla que també hagi canviat el ritme de la vida. Després d'haver descobert nous mitjans per guanyar temps, la vida ha adquirit un ritme accelerat i alguns sistemes relativament antics han estat deixats de banda. Hom comença a preguntar-se, per exemple, si per la possibilitat del maneigament de mecanismes computadors automàtics arribarà un dia que sigui considerat innecessari l'aprenentatge de les quatre regles de càlcul més elementals. I si, per la disponibilitat de nous sistemes d'escriure o de retenir missatges orals mitjançant gravacions, arribarà un dia que es perdi totalment l'hàbit de l'escriptura manual i que l'art de la calligrafia resti simplement com una mena de testimoni gairebé arqueològic d'altres temps.

JOAN GUILLAMET

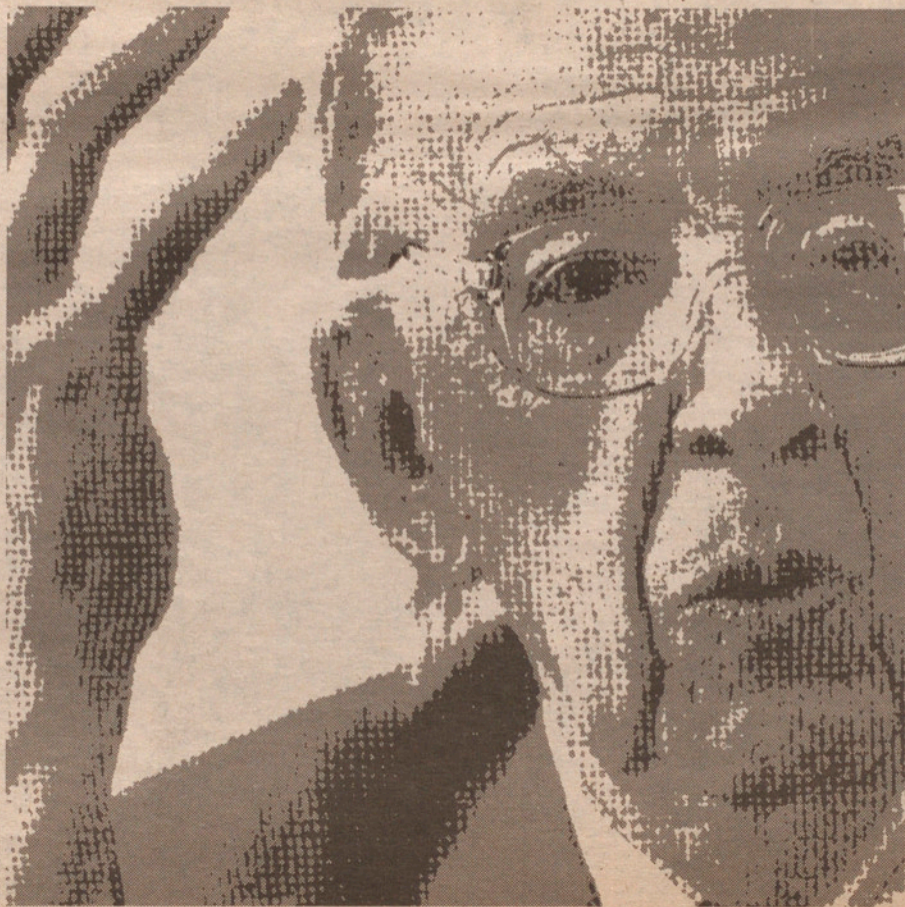
FIRMES

José Luis Aranguren, memòria figuerenca

La defunció recent de José Luis Aranguren ha estat un fet que ha deixat consternada una munió de gent que havia anat seguint la seva admirable trajectòria vital. A mi mateix, que havia tingut el privilegi de poder gaudir de la seva amistat en els darrers temps de la seva vida, també m'ha colpit, ja que tot i l'edat ja força avançada que tenia, força més de vuitanta anys, m'havia fet l'efecte com si fos una d'aquelles persones que sembla que no s'haguessin de morir mai. Recordo encara aquella visita que, no fa pas massa temps, va fer a Figueres i a la qual tinc el goig d'haver aportat una certa contribució. La biblioteca del nostre Casino Menestral va quedar petita per la gentada, més aviat

gent jove, que va omplir-la gairebé de gom a gom i va acudir-hi atreta per l'anomenada del seu prestigi, de la seva saviesa i de la seva humanitat cordial. Ben segur que molt d'aquest jovent s'haurà sentit també trasbalsat per la trista notícia d'aquest esdeveniment en certa manera imprevisit.

No crec que ningú dels que varen prendre part en aquell acte memorable hagués quedat decebut. Aranguren va manifestar-se aquell dia com devia tenir costum de fer-ho sempre. Àmpliament dialogant i obert. No crec que conscientment hagués deixat mai ningú desatès. Per a ell no hi havia cap interlocutor que no fos vàlid. No seria estrany que la seva

condició de filòsof i doctor ètic l'hagués menat a adoptar aquesta actitud que va caracteritzar-lo constantment. Ell sabia la importància que el sentiment ètic tenia en el comportament i el desenvolupament d'una societat i havia expressat sempre les seves opinions amb tota la claredat i sense embuts. Aquesta franquesa servia d'encoratjament per als que patien els desencerts d'algunes situacions, però esdevenia perillosa amb segons quins règims polítics. Un règim d'autocràcia va separar-lo de la docència universitària i un dels més remarcables dels seus admiradors, el jove catedràtic d'estètica i poeta José María Valverde, de la Universitat Cen-

tral de Barcelona, va manifestar-li la seva solidaritat amb la tramesa d'aquest poema: "Nulla esthetica sine ethica. Ergo, apaga y vámonos". I conseqüent amb la seva idea, va renunciar a la seva càtedra i se'n va anar amb ell.

Després, al cap d'un temps, les coses van normalitzar-se una mica i ambdós retornaren a la docència, però va seguir dialogant per les aules del país. La biblioteca del Casino Menestral va ser una d'aquestes aules.

Joan Guillemei
Escriptor

+

ARANGUREN, MEMÒRIA FIGUERENCA

=====

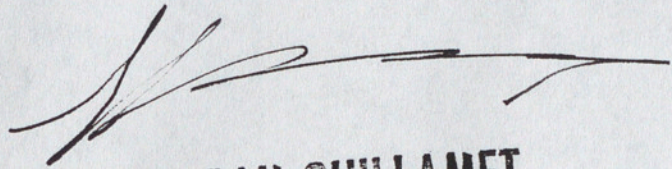
La defunció recent de José Luis López Aranguren ha estat un fet que ha deixat consternada una munió de gent que havia anat seguint la seva admirable trajectòria vital. A mi mateix, que havia tingut el privilegi de poder gaudir de la seva amistat en els darrers temps de la seva vida, també m'ha colpit, ja que tot i l'edat ja força avançada que tenia, força més de vuitanta anys, m'havia fet l'efecte com si fos una d'aquelles persones que sembla que no s'haguessin de morir mai. Recordo encara aquella visita que, no fa pas massa temps, va fer a Figueres i a la qual tinc el goig d'haver aportat una certa contribució. La biblioteca de nostre Casino Menestral va quedar petita per la gentada, més aviat gent jove, que va omplir-la gairebé de gom a gom i va acudir-hi atreta per l'anomenada del seu prestigi, de la seva saviesa i de la seva humanitat cordial. Ben segur que molt d'aquest jovent s'haurà sentit també trasbalsat per la trista notícia d'aquest esdeveniment en certa manera imprevist.

No crec que ningú dels que varen prendre part en aquell acte memorable hagués quedat decebut. Aranguren va manifestar-se aquell dia com devia tenir costum de fer-ho sempre. Àmpliament dialogant i obert. No crec que conscientment hagués deixat mai ningú desatès. Per a ell no hi havia cap interlocutor que no fos vàlid. No seria estrany que la seva condició de filòsof i doctor ètic l'hagués menat a adoptar aquesta actitud que va caracteritzar-lo constantment. Ell sabia la importància que el sentiment ètic tenia en el comportament i el desenvolupament d'una societat i havia expressat sempre les seves opinions amb tota la claretat i sense embuts. Aquesta franquesa servia d'encoratjament per als que patien els desencerts d'algunes situacions, però esdevenia perillosa amb segons quins règims polítics. Un règim d'autocràcia va separar-lo de la docència universitària i un dels més remarcables dels seus admiradors, el jove catedràtic d'estètica i poeta José María Valverde, de la Universitat de Barcelona, va manifestar-li la seva solidaritat amb la tramesa d'aquest poema: "**Nulla esthetica sine ethica. Ergo, apaga y vámonos.**" I conseqüent amb la seva idea, va

(2)

renunciar a la seva càtedra i se'n va anar amb ell.

Després, al cap d'un temps, les coses van normalitzar-se una mica i ambdós retornaren a la docència. Aranguren ja feia uns anys que havia plegat de la universitat, però va seguir dialogant per les aules del país. La biblioteca del Casino Menestral va ser una d'aquestes aules.

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a cursive representation of the name 'Joan Guillamet'.

JOAN GUILLAMET

Rescat de memòries

LES TENORES D'EN "CATRO I"

=====

La ciutat de Figueres té, com ja sabem, un fort protagonisme en molt d'allò que fa referència a la sardana, ja que va ser un figuerenc, per bé que nascut accidentalment a Andalusia, Pep Ventura, qui va esmerçar-se en donar-li l'estructura i l'aire que té actualment. I de passada va introduir-hi un instrument tan característic com la tenora, del qual va ser-ne un virtuós eminent, fins al punt que els seus contemporanis el coneixien com en Pep de la Tenora. Ara sembla, pel que tinc entès i més o menys experimentat, que comença d'haver-hi un cert remenament per celebrar els cent cinquanta anys que portem amb la presència de la tenora.

Per notícies que he rebut del meu bon amic el mestre Lluís Albert de l'Escala, la vigília de Nadal, o sigui el dia 24 de desembre de l'any 1849, va ser donat a conèixer en un concert a Perpinyà un nou instrument musical de vent anomenat oboe-tenor, que havia estat confegit per un instrumenter perpinyanès anomenat Andreu Turon. Aquest home estava interessat en fer conèixer aquest instrument a les bandes de regiment i altres agrupacions musicals d'aquest caire que tant s'estilen a França perquè decidissin adoptar-lo davant de la seva extraordinària sonoritat. Es veu, però, que la pretensió de Turon va ser un fracàs i degué ser llavors quan Pep Ventura va tenir-ne notícia i va decidir incorporar-lo d'alguna manera a les cobles de les sardanes. Va ser la tenora.

L'aparició de la tenora en el món musical sardanístic va lligada, per bé que no pas d'una manera simultània, amb l'aparició d'artesans instrumenters que varen dedicar-se al seu confegiment. Un dels més remarcables és, sense cap mena de dubte, ~~Enric Serra~~

~~XXXXXXXXXX~~ el figuerenc Enric Soldevila i Santandreu, més conegut ~~per~~ popularment amb el sobrenom de "Catroi". He parlat amb la seva néta, la senyora Caterina Marlet i Soldevila, i m'ha explicat entre altres coses que a la llosa sepulcral del seu avi hi figuren inscrits l'any de la naixença (1861) i l'any del traspàs (1941). Si ens regim per aquestes dates, el senyor Enric Soldevila i Santandreu hauria viscut ~~una~~ vuitanta anys. Sóc anat, però, a l'oficina del Registre Civil de Figueres a fi i efecte de confirmar aquestes dates i m'he trobat una acta de defunció d'Enric Soldevila i Santandreu datada el 21 de febrer del 1943, on també consta el fet que l'edat del difunt era de seixanta-vuit anys. Si ens regim per això, Soldevila hauria nascut el 1875, el mateix any de la mort de ~~XXXXX~~ Pep Ventura. De totes maneres hi ha la possibilitat que l'escrivà redacter d'aquesta acta de defunció s'equivoqués i escrivís sesenta y ocho en comptes de setenta y ocho. És fàcil, perquè en castellà només hi ha una lletra de diferència. Llavors s'explicaria el fet que durant l'any 1875 no aparegui cap acta de naixement a nom d'Enric Soldevila i Santandreu.

Enric Soldevila "Catroi" va ser un home que va compaginar la seva finor exquisida d'artesà instrumenter amb ^{el} sentiment d'una gran passió musical que va mirar de transmetre al seu fill Jaume, el qual li ^{hauria} ~~hagués~~ agradat que s'hagués dedicat al conreu d'un cert instrument, que ara no recordo quin era. El cas és que el noi va decantar-se pel violí, que no era pas l'instrument proposat pel pare i això va ~~refredar~~ una mica i força les relacions entre pare i fill. De totes maneres, el fill arribà a ser un violinista força notable i el pare se'n sentia íntima i secretament orgullós. Fins al punt que, sempre que sabia que ~~XXX~~ el fill feia algun concert, mirava d'assistir-hi, però sense que el fill el ~~XXX~~ veiés.

El confegiment que feia "Catroi" de les tenores va assolir uns nivells de qualitat extraordinaris, sobretot pel que fa a la seva sonoritat. No pogué aconseguir, ben segur que per poc, l'època de Pep Ventura, però molts mestres de gran anomenada s'han servit dels seus instruments. No fa gaires dies que el mestre Ricard Viladesau, ~~conegut~~ conegut popularment com el Príncep de la Tenora, em deia:

.- Parlar d'una tenora d'en "Catroi" és com parlar d'un violí de Stradivarius o de Guarnerius. Jo, fora de quan vaig començar a fer de músic, sempre he tocat amb tenores d'en "Catroi".

El llançanenc Josep Coll, que va ser mestre de Ricard Viladesau, també va tocar amb tenores d'en "Catroi" i és l'autor del primer mètode per a tenora i tible.

El solista de tenora Josep Gispert, de la Principal de la Bisbal, deixeble de Ricard Viladesau, fa quinze o vint anys que va comprar un tenora d'en "Catroi" al músic Joan Lassús de l'Escala i en va pagar mig milió de pessetes.

Fa de mal dir la valoració estimable que pot assolir actualment alguna d'aquestes joies instrumentals de les quals ~~molts~~ n'hi ha que potser ja són peces de museu. La tenora ha passat ja al terreny de la tecnologia, com ho demostren els estudis endegats pel Laboratori d'Acústica de la Universitat Politècnica de Catalunya. Per molt que es perfeccionin els instruments, difícilment sortiran tenores com les d'en ~~Viladesau~~ "Catroi", ja que els mancarà el toc màgic de l'artesà selecte, ratllant gairebé en artista.

Seria bo que, aprofitant l'avinentesa centcinquantenària que s'acosta, Figueres decidís deixar present d'alguna manera la figura d'aquest personatge figuerenc memorable.

JOAN GUILLAMET

Anicet de Pagès: un altre centenari

accepta crítiques ni de dins, ni de fora de la mateixa institució; i, fortament armada, no pot dir que defensa els valors de la pau, ja que es prepara per resoldre els conflictes utilitzant la violència i no la força de la raó.

Se'ns vol fer creure que aquestes noves Forces Armades no tenen res a veure amb el passat franquista i amb el conjunt d'agressions que han materialitzat contra el poble que diuen defensar al llarg de la seva història. Sense entrar en detalls històrics, només cal recordar que la institució militar ha defensat sempre uns determinats interessos de classe, això sí embolcallant-lo dins del patriotisme més carrinçó i del dinovè. Dubto que ara pugui ser diferent. A tall d'exemple, a veure quan l'exèrcit es decideix a deixar de ser garantia de la unitat d'Espanya i es converteix en el veritable defensor dels valors democràtics. Doncs sembla que els primers resulten més importants que els segons. Potser llavors començarem a creure que es tracta d'unes noves forces armades.

És cert que en l'actualitat, en èpoques de globalització i de confusió, hi ha qui pot trobar en l'exèrcit solució a determinats problemes; les promeses de disciplina i ordre, de delegació de la responsabilitat en organismes superiors, pot servir aquells que tenen por d'exercir la llibertat. Però no hem de confiar que aquest sigui el millor per a l'educació del nostre jovent.

Entenc que educar significa dotar d'eines, intel·lectuals, procedimentals i actitudinals, per construir el futur; és a dir, per a ser responsables dels seus actes, a ser capaços de prendre les seves pròpies decisions, a respectar els altres, a ser participatiu i solidari, a buscar de forma pacífica la res-

lució dels conflictes, intentar construir una societat més justa, i aquests valors no es troben dins de l'exèrcit, sinó que només es poden trobar fora.

Obeir sense discussions, acceptar la jerarquia imposada, anul·lar la pròpia personalitat per diluir-la dins d'un col·lectiu, renunciar a la pròpia capacitat crítica, delegar la llibertat d'actuació a altres no és el paradigma educatiu que volem per als nostres joves.

Per tot això, la imatge d'infants jugant amb material bèl·lic sota anuncis més o menys explícits d'educació per la pau, posa els cabells de punta. Què té un tanc de solidari? Què tenen les armes de pacífiques? Ensenyar als alumnes que l'exèrcit practica una cultura de pau, si no és demagògia, només pot ser cinisme.

Toni Garcia

Professor d'Institut

Membre del Grup d'Empordaneses
i Empordanesos per la Solidaritat

Aquest any 2002 ens ha dut alguns centenaris de poetes per celebrar com el del naixement de Carles Fages de Climent (16 de maig) i el de la mort de Jacint Verdaguer (10 de juny). Molta gent, però, no sap o no ha pensat que el 26 de novembre d'enguany s'acompliran els cent anys del traspàs del gran poeta empordanès Anicet de Pagès de Puig. Val a dir-ho perquè de la mateixa manera que Fages és considerat com el poeta de l'Empordà del segle XX, podem dir que Anicet de Pagès pot ser considerat com el poeta de l'Empordà del segle XIX.

Com ja tinc explicat en un capítol del meu llibre *Coses i gent de l'Empordà*, publicat l'any 1972 i reeditat el 1990, Anicet de Pagès havia nascut a Vilatenim el dia 7 d'agost de 1843 i va morir a Madrid, on les seves despulles van ser sebollides al cementiri de Nuestra Señora de la Almudena. El seguiment de la seva biografia és realment apassionant, ja que ens presenta la figura d'un hereu de casa bona, per bé que una mica d'hereu escampa, que és desheretat pel seu pare que tem un possible malbaratament del patrimoni. Assistim també al seu enamorament apassionat i profund d'una damisella figuerenca, la relació amb la qual va ser obstaculitzada per la família d'ella, a causa de la seva fama de cap de trons i no van parar fins que hagueren aconseguit casar-la amb un propietari més gran que ella, molt tocat i posat i, això sí, amb molt bona posició econòmica. Aquest amor sembla que va durar al poeta tota la seva vida, com pot

advertir-se en els seus poemes.

La seva vida esdevé intensa i exaltada. Se'n va a Barcelona, on comença a moure's en els ambients literaris i de la bohèmia de l'època i participa en els Jocs Florals, on acostuma a aconseguir premis. És interessant seguir les facècies d'aquest primer període que va de 1869 a 1877, la seva desaparició i aparició a Madrid, on la seva personalitat adquireix un caire rellevant, ja que a la seva activitat com a poeta afegeix la condició de filòleg.

Francesc Pi i Margall, en una carta que li adreça, arriba a fer-lo mereixedor de la condició de membre de l'Acadèmia Espanyola. L'any 1893, torna a Barcelona i retorna als Jocs Florals amb una gran empena que li fa aconseguir el títol de Mestre en Gai Saber. Els darrers anys de la seva vida va alternar les seves estades entre Barcelona i Madrid, amb una activitat incessant que malmet la seva salut fins que la mort el sorprèn a la capital del reialme.

En fi, això ve a ser com un resum, no sé si prou aconseguit, del meu treball ja esmentat. I amb això, m'agradaria poder donar una idea de la importància d'Anicet de Pagès de Puig, que podria excel·lir la de Fages de Climent, el qual en més d'una avinentesa havia manifestat la seva admiració envers ell i l'havia anomenat el "Lord Byron català". Tant de bo que no ens passi per ull aquest altre centenari tan transcendent.

Joan Guillaumet
Escriptor

un centenar
peu des de
civil pel Cas
ge a les for
alguns setma
ts, junt a la
instal·lacions

Unes forces

presentar-nos
tu, no acon
a un intent,
les com una
rdar els més
fronteres. La
de les bon
incorporar-se

No han estat les lleis,
sinó la voluntat de
majoria de la població
que ha abolit el servei
militar obligatori.
Ara busquen soldats
professionals i no els troben,
i és que malgrat
màrqueting la gent
no és tonta ...

forces arma
glen, o sem
an provocat
guerra amb
umans i que
és objecte de
als malpensat,
intencionades
merç indigne
cipi i les visi
aquests dies
e que aquest
i dels valors
defensa uns
no són els
L'Exèrcit és
participativa,
ic i que no